

2025

ปีที่ 3 ฉบับที่ 1

มกราคม - เมษายน 2568

ISSN 2822-1346 (Online)

วารสารทัศน์มิติ ทางการศึกษา

Journal of Perspectives in Education

.....

J Journal of
P Perspectives in
E Education

คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์
Faculty of Education and Liberal Arts

มหาวิทยาลัยหาดใหญ่
Hatyai University

www.hu.ac.th

ปีที่ 3 ฉบับที่ 1 มกราคม - เมษายน 2568

วารสารทัศนมิติทางการศึกษา (Journal of Perspectives in Education : JPE) จัดทำขึ้นโดย คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ มีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่บทความวิจัย บทความวิชาการของนักวิจัย นักวิชาการ และบุคคลทั่วไปด้านการศึกษา เพื่อสร้างเครือข่ายทางวิชาการด้านการศึกษา ภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยหาดใหญ่ ตอบสนองพันธกิจหลักในการสร้างองค์ความรู้ และการเผยแพร่ ผลงานวิชาการด้านการศึกษาของมหาวิทยาลัยหาดใหญ่ และมุ่งสู่วิสัยทัศน์ด้าน Digital Transformation และ ความสามารถหลักของมหาวิทยาลัยในการบริหารจัดการด้วยรูปแบบ Digital University อันเป็นแนวทาง นำไปสู่การพัฒนาทางการศึกษา

ผู้จัดทำวารสาร คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิวัฒน์ ดิษยะศริน สัตยารักษ์

อาจารย์ ดร.ธารพรพรข สัตยารักษ์

รองศาสตราจารย์ ดร. ก้าน จันทน์พรหมมา

ดร. อริสรา บุญรัตน์

บรรณาธิการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นวรรตน์ ไชยมภู

กองบรรณาธิการ

1. รองศาสตราจารย์ ดร.วัน เดชพิชัย	มหาวิทยาลัยหาดใหญ่
2. รองศาสตราจารย์ ดร.วันชัย ธรรมสังการ	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
3. รองศาสตราจารย์ ดร. รุ่งชัชดาพร เวหาชาติ	มหาวิทยาลัยทักษิณ
4. รองศาสตราจารย์ ดร.ทิพย์วิมล วังแก้วหิรัญ	มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์
5. รองศาสตราจารย์ ดร.จุฑามาศ แหนจอน	มหาวิทยาลัยบูรพา
6. รองศาสตราจารย์ ดร.จรัส อติวิทยากรณ์	มหาวิทยาลัยหาดใหญ่
7. รองศาสตราจารย์ ดร.นิรันดร์ จุลทรัพย์	มหาวิทยาลัยหาดใหญ่
8. รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริพันธุ์ ศิริพันธุ์	มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์
9. รองศาสตราจารย์ ดร.จรรณี แก้วเอี่ยม	มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
10. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อมลวรรณ วีระธรรมโม	สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา
11. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จตุพล ยงศร	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
12. 1ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประภาศ ปานเจียง	มหาวิทยาลัยหาดใหญ่
13. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติพร เนาว์สุวรรณ	วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสงขลา

กองจัดการวารสาร

เจ้าหน้าที่ธุรการ-เลขานุการ ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

กองจัดการด้านภาษา

อาจารย์ ดร.สมณฑา วงศ์งาม

กำหนดการเผยแพร่

ปีละ 3 ฉบับ (มกราคม- เมษายน, พฤษภาคม-สิงหาคม, กันยายน-ธันวาคม)

ข้อมูลการติดต่อ

คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

222 ถนนพลพิชัย - บ้านพรุ ตำบลคอหงส์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา 90110

โทร. 0-7420-0300 ต่อ 357, 358, 384 แฟกซ์. 0-7420-0354 อีเมล: edu@hu.ac.th

วารสารทัศนมิติทางการศึกษา เป็นวารสารที่มีผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ตรวจสอบเนื้อหาบทความเพื่อลงตีพิมพ์ ในรูปแบบ double blinded บทความหรือข้อคิดใด ๆ ที่ปรากฏในวารสารที่เป็นวรรณกรรมของผู้เขียน บรรณาธิการ หรือ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วย

บทบรรณาธิการ

การพัฒนาการศึกษาในยุคปัจจุบันท่ามกลางความหลากหลายของบริบททางสังคม วัฒนธรรม และ ภูมิศาสตร์ ล้วนส่งผลต่อแนวทางการบริหารจัดการศึกษาและการจัดการเรียนการสอนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยเฉพาะในพื้นที่ปลายด้ามขวานของประเทศไทย ซึ่งมีความเฉพาะตัวทั้งในด้านความหลากหลายทาง วัฒนธรรม และความจำเป็นในการสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการศึกษา

วารสารทัศนมิติทางการศึกษาปีที่ 3 ฉบับที่ 1 มีบทความวิจัย 5 บทความ ที่มุ่งสะท้อนภาพการบริหาร จัดการศึกษาที่เน้นบริบทท้องถิ่นควบคู่กับการประยุกต์ใช้แนวคิดทางวิชาการอย่างเหมาะสม โดยบทความเรื่อง “การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยะลา เขต 1” และ “รูปแบบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ตามทฤษฎีของ Jeanette Plauche Parker and Lucy Gremillion Begnaud ของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2” ชี้ให้เห็นถึงบทบาทสำคัญของผู้บริหารในการใช้หลักธรรมาภิบาลและแนวคิดภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ในการ ขับเคลื่อนองค์กรการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ มีความโปร่งใส และสร้างสรรค์นวัตกรรมที่ตอบสนองต่อความ ต้องการของชุมชน ขณะเดียวกัน บทความ “ความต้องการจำเป็นของการนิเทศภายในของผู้บริหาร สถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยะลา เขต 3” และ “การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม ของผู้บริหารสถานศึกษา ระดับประถมศึกษาชายแดนไทย-มาเลเซีย จังหวัดนราธิวาส” ได้สะท้อนให้เห็นถึง กระบวนการนิเทศภายในและการมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่ชายแดน ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการยกระดับ คุณภาพการศึกษา และส่งเสริมความเข้าใจร่วมกันระหว่างสถานศึกษาและชุมชนอย่างแท้จริง ในด้านการ จัดการเรียนรู้ บทความเรื่อง “การพัฒนาชุดกิจกรรมการแก้โจทย์ปัญหาทางฟิสิกส์ เรื่อง ส่วนประกอบและ อัตราเร็วของคลื่นกลตามรูปแบบของโพลยา ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้สำหรับระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 5” เป็นตัวอย่างที่ดีของการบูรณาการทฤษฎีการเรียนรู้ร่วมกับการออกแบบกิจกรรมที่เน้น กระบวนการคิด วิเคราะห์ และการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ ซึ่งสามารถประยุกต์ใช้ในการพัฒนาทักษะผู้เรียน ในยุคศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ บทความทั้ง 5 ไม่เพียงแต่เป็นผลสะท้อนของการวิจัยเชิงบริหาร และการเรียนการสอนเท่านั้น หากยังเป็นหลักฐานเชิงประจักษ์ที่ชี้ให้เห็นถึงศักยภาพของผู้บริหารและครูใน พื้นที่ภาคใต้ ที่มุ่งมั่นพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง แม้ต้องเผชิญกับข้อจำกัดและความท้าทายต่าง ๆ

ทางกองบรรณาธิการหวังว่าบทความวิจัยในฉบับนี้จะเป็นแรงบันดาลใจ และเป็นแนวทางให้กับ ผู้บริหาร ครู นักวิจัย และผู้ที่เกี่ยวข้องในแวดวงการศึกษาได้นำไปประยุกต์ใช้และต่อยอด เพื่อสร้างระบบ การศึกษาที่เข้มแข็งและยั่งยืนในทุกบริบทของสังคมไทย โดยท่านสามารถสามารถสืบค้นและดาวน์โหลด บทความในวารสารได้ที่เว็บไซต์ <https://so10.tci-thaijo.org/index.php/JPE>

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นรรัตน์ ไชยมณี

บรรณาธิการ

สารบัญ

บทความวิจัย :

การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ยะลา เขต 1.....	1
Administration based on Good Governance Principle of School Administrator under the Yala Primary Educational Service Area Office 1 นูรีฮัน ดอลาะห์ และจรรณี เก้าเอี้ยน Nureehan Doloh and Jarunee Kao-ian	
ความต้องการจำเป็นของการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษายะลา เขต3.....	15
Needs of Internal Supervision of School Administrators Yala Primary Educational Service Area Office 3 ธัญลักษณ์ ศรีสวัสดิ์ และพิมพ์วิมล สุวรรณโณ Thanyalak Srisawat and Phimpawee Suwanno	
การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา ระดับประถมศึกษาชายแดนไทย-มาเลเซีย จังหวัดนราธิวาส.....	31
The Participatory Administration for Primary School Administrators of Thai-Malaysia Border Area, Narathiwat Province อมาวาส อาแว และจรรณี เก้าเอี้ยน Amawasu Awae and Jarunee Kao-ian	
การพัฒนาชุดกิจกรรมการแก้โจทย์ปัญหาทางฟิสิกส์ เรื่อง ส่วนประกอบและอัตราเร็วของคลื่นกล ตามรูปแบบ ของโพลยา ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้สำหรับระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5.....	48
Development a Physics Problem – Solving Activity Package Component and Speed of Mechanical waves According to The Polya Method Cooperate With The 5 E’s of Inquiry – Based Learning for Mathayom 5 สิทธิเดช ชมจันทร์ และ พชรวิชัย คงแก้ว Sittidach Chomjan, Phacharawit Khongkaew	

รูปแบบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ตามทฤษฎีของ Jeanette Plauche Parker and Lucy Gremillion
Begnaud ของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2.....62

The Model of Creative Leadership Based on Jeanette Plauche Parker and Lucy
Gremillion Begnaud Theory of School Administrators under The Pattani Primary
Educational Service Area Office 2

กัลยดา พงศ์ศิริ และจรรณี เก้าเอี้ยน

Kalyada Pongsiri and Jarunee Kao-ian

การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1

Administration based on Good Governance Principle of School Administrator
under the Yala Primary Educational Service Area Office 1

นุรีฮัน ดอเลาะ^{1*} และจรูณี แก้วเอียน²

Nureehan Doloh^{1*} and Jarunee Kao-ian²

นักศึกษาปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา¹

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา²

Master degree of Department of Education Administration, Faculty of Education, Yala Rajabhat University ¹

Faculty of Education, Yala Rajabhat University ²

*Corresponding author, e-mail: 736593004@yru.ac.th เบอร์โทรศัพท์ 065-384-3537

(Received: March 21, 2024; Revised: February 16, 2025; Accepted: April 2, 2025)

บทคัดย่อ

การค้นคว้าอิสระครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 2) เปรียบเทียบการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 จำแนกตามตัวแปร ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน และขนาดสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่าง คือ ข้าราชการครูในสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 จำนวน 306 คน ได้มาด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบค่าเอฟ เมื่อพบว่ามี ความแตกต่างกันจึงทดสอบโดยวิธีของเซฟเฟ ผลการวิจัยพบว่า

1. ระดับการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 จำแนกตามตัวแปรประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน และขนาดของสถานศึกษา พบว่า ตัวแปรประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน พบว่า ภาพรวมไม่แตกต่างกัน และตัวแปรขนาดสถานศึกษา พบว่า ภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : การบริหาร; ผู้บริหารสถานศึกษา; หลักธรรมาภิบาล

Abstract

This independent study aims to: 1) examine the level of governance in school administration using the principles of good governance by school administrators in the Yala Primary Education Service Area Office 1; 2) compare the governance level based on the principles of good governance among school administrators in the Yala Primary Education Service Area Office 1, categorized by experience and school size. The sample consists of 306 teachers from schools in the Yala Primary Education Service Area Office 1, selected using stratified random sampling. Data were collected using a questionnaire, and statistical methods included frequency, percentage, mean, standard deviation, F-test, and Scheffe's method for post hoc analysis when differences were found. The findings revealed that:

1) The overall level of governance by school administrators in the Yala Primary Education Service Area Office 1 was high.

2) A comparison of governance based on the principles of good governance, categorized by work experience and school size, showed no significant difference in terms of work experience but a significant difference based on school size at the 0.05 level.

Keyword: Administration; Educational Administrators; Good Governance

บทนำ

ปัจจุบันเป็นยุคโลกาภิวัตน์ที่การติดต่อสื่อสารแบบไร้พรมแดนมีอิทธิพลและมีบทบาทในการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างประชาชน จนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในหลายด้าน ส่งผลให้ต้องมีการปรับตัวให้พร้อมสำหรับความอยู่รอด การแข่งขัน และการพัฒนาที่ยั่งยืน การเปลี่ยนแปลงนั้นส่งผลกระทบต่อบุคคลในสังคมทั้งสภาพความเป็นอยู่ เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง และการศึกษา ยิ่งด้านการศึกษามีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาอย่างรวดเร็ว จึงส่งผลต่อการบริหารจัดการการศึกษาเป็นอย่างมาก ซึ่งการศึกษามีบทบาทและความสำคัญยิ่งต่อชีวิตของคนและสังคม โดยเฉพาะการเตรียมคนเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 จึงเป็นภารกิจของการศึกษาโดยตรงที่ต้องมีการออกแบบการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ประกอบกับการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติ เป็นกลไกหลักในการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้ให้ความสำคัญแก่การศึกษาไว้หลายมาตรา ตามมาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ซึ่งการจัดการศึกษาที่ดี ประสบความสำเร็จได้ต้องมีการบริหารและการจัดการที่ดีด้วย เพราะการบริหารเป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาคน พัฒนางานให้มีคุณภาพ

การบริหารทรัพยากรมนุษย์ให้ประสบผลสำเร็จ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยหลักการบริหารจัดการที่ดี ซึ่งมีแนวคิดและหลักการบริหารที่ผสมผสานหลักปรัชญาค่านิยม คุณธรรม จริยธรรมของการบริหารจัดการที่ดีงาม ซึ่งเรียกว่า หลักธรรมาภิบาล (good governance) ซึ่งเป็นหลักเกณฑ์การปกครองบ้านเมือง การบริหาร การจัดการ การควบคุมดูแล กิจกรรมต่าง ๆ ให้เป็นไปในครรลองธรรม (ชนะวิน แสงทามาตย์, 2564) การนำธรรมาภิบาลมาใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการเป็นสิ่งจำเป็น และมีความสำคัญต่อความสำเร็จขององค์กรทุกประเภท ทุกระดับ ไม่ว่าจะเป็น

เป็นองค์กรธุรกิจ องค์กรทางการศึกษา หรือองค์กรทางสังคมต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ทั้งนี้เพราะธรรมาภิบาลเป็น
เป็นการบริหารจัดการที่สร้างประโยชน์ และความเป็นธรรมต่อทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องและนำไปสู่ความเจริญก้าวหน้าของ
องค์กร (วิไลลักษณ์ อำนาจดี และศศิธรดา แพงไทย, 2562)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 หมวด 4 มาตรา 74 วรรคหนึ่ง บุคคลผู้เป็นข้าราชการ
ข้าราชการลูกจ้างของหน่วยราชการหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ มีหน้าที่ดำเนินการให้
เป็นไปตามกฎหมายเพื่อรักษาประโยชน์ส่วนรวม อำนวยความสะดวก และให้บริการแก่ประชาชนตามหลักธรรมาภิบาล
ของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ประกอบด้วย 10 องค์ประกอบ คือ 1) หลักประสิทธิภาพ 2) หลักประสิทธิภาพ
3) หลักการตอบสนอง 4) หลักการรับผิดชอบ 5) หลักความโปร่งใส 6) หลักการมีส่วนร่วม 7) หลักการกระจาย
อำนาจ 8) หลักนิติธรรม 9) หลักความเสมอภาค และ 10) หลักมุ่งเน้นฉันทามติ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนา
ระบบราชการ, 2552) มาบูรณาการในการบริหารงานและจัดการศึกษา โดยหลักธรรมาภิบาลทั้ง 10 องค์ประกอบ อยู่
ในกระบวนการบริหารงานสถานศึกษาทั้ง 4 ฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายงานวิชาการ ฝ่ายงานบุคคล ฝ่ายงานงบประมาณ และฝ่าย
งานบริหารทั่วไป ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาควรมีวิธีการที่ดีที่จะทำให้บุคคลในองค์กรเกิดความตั้งใจในการทำงาน
เพื่อให้ประสบความสำเร็จ และเปิดโอกาสให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมต่อการแสดงความคิดเห็นร่วมกันตัดสินใจ ร่วมกัน
ปฏิบัติงาน และผู้บริหารจะต้องมีทักษะที่จำเป็นในการบริหารงาน 3 ประการ คือ ทักษะด้านการทำงาน ทักษะด้าน
มนุษยสัมพันธ์ และทักษะทางด้านความคิด (พระสรชัย ชยธมโม, 2558)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 มีภารกิจหลักในการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยและ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัด ได้นำนโยบายและจุดเน้นสำคัญ
ของกลยุทธ์หลักสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นแนวทางดำเนินงาน ให้ความสำคัญกับการพัฒนา
คุณภาพผู้เรียน ความรู้ ความสามารถของครู ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษา โดยเน้นการเตรียมความพร้อม
และสร้างความเข้มแข็งของระบบบริหารจัดการแบบการมีส่วนร่วมทั้งองค์กร บูรณาการการบริหารงบประมาณเชิง
ยุทธศาสตร์ ยึดหลักธรรมาภิบาล เพื่อเกิดความโปร่งใส ถูกต้อง เป็นธรรม การบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 พบปัญหาในด้านการบริหารจัดการการศึกษา อาจ
เนื่องมาจากหลากหลายสาเหตุ เช่น ปัญหาในด้านบุคลากร พบว่า บุคลากรไม่มีแผนพัฒนาตนเองรายบุคคล บุคลากร
บางกลุ่มเป็นผู้รับผิดชอบงานใหม่ยังขาดประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และการขาดแคลนครูตามมาตรฐานวิชาเอก
และครูสอนไม่ตรงวุฒิ ปัญหาด้านการเงิน พบว่า การจัดตั้งงบประมาณรายการปรับปรุงซ่อมแซมของโรงเรียนยังไม่
ถูกต้องตามแนวปฏิบัติ และการบริหารสัญญาไม่เป็นไปตามระเบียบกฎหมาย ปัญหาด้านการบริหารจัดการ พบว่า
การบริหารงานมุ่งเน้นกระบวนการมากกว่าผลการดำเนินงาน การบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาบางโรงเรียนมี
การบริหารแบบไม่มุ่งผลสัมฤทธิ์ ทั้งนี้ปัญหาผู้บริหารไม่มีความยุติธรรม ยึดที่ตัวบุคคลหรือตัวผู้บริหารสถานศึกษาเป็น
หลักมากกว่าการทำงานเป็นทีม ขาดความโปร่งใสในการบริหารงาน โดยเฉพาะด้านการเงินและพัสดุ มักมีการ
ร้องเรียนอยู่บ่อยครั้งทั้งจากครูในโรงเรียน และบุคคลภายนอก ถึงความไม่เป็นธรรม และความไม่โปร่งใสในเรื่องของ
การบริหาร เช่น การเบิกจ่ายงบประมาณ การเบิกจ่ายโครงการอาหารกลางวัน ซึ่งปัญหาเหล่านี้ส่งผลต่อการบริหาร
จัดการการศึกษาทั้งในด้านการบริหารจัดการองค์องค์กร และการจัดการเรียนการสอน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษายะลา เขต 1, 2566)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้ค้นคว้าอิสระจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่อง
การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1

เพื่อจะนำผลที่ได้จากการค้นคว้าอิสระไปใช้ในการวางแผน ปรับปรุง และพัฒนาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในการดำเนินงานต่าง ๆ โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับปัญหาและมีความเหมาะสมกับความต้องการของสถานศึกษา เพื่อนำไปสู่การบริหารจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลสูงสุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยะลา เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยะลา เขต 1 จำแนกตามตัวแปรประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดสถานศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการเก็บข้อมูลการค้นคว้าอิสระครั้งนี้เป็นข้าราชการครูในสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยะลา เขต 1 จำนวน 1,570 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บข้อมูลการค้นคว้าอิสระครั้งนี้เป็นข้าราชการครูในสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยะลา เขต 1 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) แล้วทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งระดับชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ตามขนาดของสถานศึกษา จากนั้นผู้ค้นคว้าอิสระใช้ทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยการหยิบฉลากแบบไม่ใส่คืน (Without Replacement) รวมทั้งหมดจำนวน 306 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. **ลักษณะเครื่องมือ** แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยะลา เขต 1 ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นมาโดยการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ปรัชญาอาจารย์ปรีชา และผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Checklist) โดยถามเกี่ยวกับเพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดของสถานศึกษา

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยะลา เขต 1 ตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2552) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองจากการประมวลแนวความคิดที่ได้จากการศึกษาวิเคราะห์เอกสาร ตำรา และงานค้นคว้าอิสระที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 55 ข้อ ที่มีความสอดคล้องกับเนื้อหา 10 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) หลักประสิทธิภาพ จำนวน 5 ข้อ 2) หลักประสิทธิภาพ จำนวน 6 ข้อ 3) หลักการตอบสนอง จำนวน 6 ข้อ 4) หลักการรับผิดชอบ จำนวน 5 ข้อ 5) หลักความโปร่งใส จำนวน 6 ข้อ 6) หลักการมีส่วนร่วม จำนวน 6 ข้อ 7) หลักการกระจายอำนาจ จำนวน 5 ข้อ 8) หลักนิติธรรม จำนวน 5 ข้อ 9) หลักความเสมอภาค จำนวน 6 ข้อ และ 10) หลักมุ่งเน้นฉันทามติ จำนวน 5 ข้อ

ลักษณะแบบสอบถามตอนที่ 2 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ตามหลักการของลิเคิร์ท (Likert Scale) (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2560) โดยกำหนดค่าของลำดับคะแนนดังนี้

5	หมายถึง	ผู้บริหารมีการใช้หลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	ผู้บริหารมีการใช้หลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมาก
3	หมายถึง	ผู้บริหารมีการใช้หลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับปานกลาง
2	หมายถึง	ผู้บริหารมีการใช้หลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับน้อย
1	หมายถึง	ผู้บริหารมีการใช้หลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open – ended Questionnaire) เกี่ยวกับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการค้นคว้าอิสระครั้งนี้ผู้ค้นคว้าได้ดำเนินการสร้างแบบสอบถามตามลำดับขั้น ดังนี้

1) ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และความรู้การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2) ประมวลสรุปสาระความรู้ที่ได้จากการศึกษา เพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยและนำสาระสำคัญไปใช้ร่างข้อคำถาม โดยผู้ค้นคว้าอิสระพัฒนาจากงานวิจัยของภัทรวดี อุทัยกรณ์ (2559), วราภรณ์ อำไพ (2561), สุภาพร หลีจ๊ะ (2565), อนงนาฏ บรรหาร (2559), และอำนาจ เผือกบริสุทธิ์ (2560)

3) นำร่างข้อคำถามที่จัดทำขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระเพื่อตรวจสอบ ความถูกต้องตามข้อเสนอแนะ เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม

4) แบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงเรียบร้อยแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านเพื่อ พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (The Index of Item Objective Congruence: IOC) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) โดยให้คะแนน ดังนี้

+1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามตรงกับขอบข่ายในประเด็นหลักของเนื้อหา

0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามตรงกับขอบข่ายในประเด็นหลักของเนื้อหา

-1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามไม่ตรงกับขอบข่ายในประเด็นหลักของเนื้อหา

แล้วคัดเลือกข้อความที่มีดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.60 – 1.00 ถ้าข้อคำถามมีค่าดัชนีความสอดคล้องต่ำกว่า 0.67 จะนำไปปรับปรุงหรือตัดทิ้ง จากผลการวิเคราะห์ของผู้เชี่ยวชาญปรากฏว่าทุกข้อคำถามมีค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.67 – 1.00 จึงสามารถนำไปใช้ได้ทุกข้อ

5) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-Out) กับข้าราชการครู ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการค้นคว้าอิสระครั้งนี้ จำนวน 30 คน แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของเครื่องมือโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ของครอนบาคได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .986

6) นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้วมาปรับปรุงอีกครั้งหนึ่งแล้วจึงนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์แล้วไปใช้ในการเก็บข้อมูลเพื่อการค้นคว้าอิสระต่อไป

จริยธรรมการวิจัย/การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

การค้นคว้าอิสระครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่างโดยชี้แจงรายละเอียดครอบคลุมข้อมูลต่อไปนี้

- 1) ชื่อและข้อมูลเกี่ยวกับผู้วิจัย
- 2) วัตถุประสงค์ และประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย
- 3) ขั้นตอนการเก็บรวบรวมแบบสอบถามไม่มีการระบุชื่อของผู้ตอบแบบสอบถาม
- 4) การเก็บรักษาข้อมูลเป็นความลับ
- 5) การเสนอผลงานวิจัยในภาพรวม
- 6) สิทธิที่จะตอบรับหรือปฏิเสธการเข้าร่วมการวิจัยหรือสิทธิที่จะถอนตัวออกจากการวิจัยได้ตลอดเวลาโดย

ไม่มีผลกระทบต่อการปฏิบัติงานของผู้ตอบแบบสอบถามและข้อมูลทั้งหมดจะถูกทำลายภายใน 1 ปี หลังจากที่ได้ผลการวิจัยได้รับการเผยแพร่แล้ว

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยขอหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลการวิจัยจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาถึงข้าราชการครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยะลา เขต 1 เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยการส่งแบบสอบถามออนไลน์

2. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชัน Google Form ส่งถึงครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยะลา เขต 1 จำนวน 306 คน ผ่านช่องทาง Smart Area Yala 1 ของกลุ่มตัวอย่าง และเก็บโดยใช้แบบสอบถามในส่วนของคุณสมบัติที่ยังไม่ครบถ้วน

3. ผู้วิจัยรับคำตอบจากการส่งแบบสอบถามออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชัน Google Form และจากการตอบผ่านแบบสอบถาม รวบรวมกลับคืนมา จำนวน 306 คน คิดเป็นร้อยละ 100 จากนั้นดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลในการค้นคว้าอิสระครั้งนี้ ผู้ค้นคว้าอิสระใช้โปรแกรมสำเร็จรูปโดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1) วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ และนำเสนอผลการวิเคราะห์เสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

2) วิเคราะห์ระดับการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยะลา เขต 1 โดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) โดยนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยายตามเกณฑ์ของเบส (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง ผู้บริหารมีการใช้หลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง ผู้บริหารมีการใช้หลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง ผู้บริหารมีการใช้หลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง ผู้บริหารมีการใช้หลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง ผู้บริหารมีการใช้หลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3) วิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารตามความคิดเห็นของข้าราชการครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยะลา เขต 1 จำแนกตามตัวแปรประสบการณ์ในปฏิบัติงาน

และตัวแปรขนาดของสถานศึกษาใช้สถิติทดสอบค่าเอฟ (F-test) ทดสอบรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's Method)

4) วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 โดยนำมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ด้วยการรวบรวมข้อมูลและจัดเตรียมข้อมูลที่ได้มาจัดกลุ่มของข้อมูลที่มีเนื้อหาคล้าย ๆ กัน แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลที่มีเนื้อความแบบเดียวกันมาเรียบเรียงข้อมูลให้สละสลวย แล้วนำเสนอข้อมูลเป็นความเรียง

ผลการวิจัย

การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 ดังนี้

1. ระดับการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1

การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของ ผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	SD	ระดับ	ลำดับที่
1. หลักประสิทธิภาพ	4.46	0.43	มาก	4
2. หลักประสิทธิภาพ	4.17	0.59	มาก	9
3. หลักการตอบสนอง	4.13	0.59	มาก	10
4. หลักความรับผิดชอบ	4.47	0.48	มาก	3
5. หลักความโปร่งใส	4.56	0.47	มากที่สุด	1
6. หลักการมีส่วนร่วม	4.50	0.48	มาก	2
7. หลักการกระจายอำนาจ	4.46	0.52	มาก	6
8. หลักนิติธรรม	4.38	0.53	มาก	8
9. หลักความเสมอภาค	4.40	0.53	มาก	7
10. หลักมุ่งเน้นฉันทามติ	4.46	0.49	มาก	5
รวมค่าเฉลี่ย	4.40	0.40	มาก	-

จากตารางที่ 1 พบว่า ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 ภาวรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$, $SD = 0.40$) เมื่อพิจารณารายเป็นรายด้านการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านหลักความโปร่งใส อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$, $SD = 0.47$) รองลงมาคือด้านหลักการมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 4.52$, $SD = 0.48$) และหลักนิติธรรม ($\bar{X} = 4.51$, $SD = 0.53$) ส่วนหลักที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ หลักการตอบสนอง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42$, $SD = 0.59$)

2. เปรียบเทียบการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษายะลา เขต 1 จำแนกตามตัวแปรประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดของสถานศึกษา ปรากฏผลดังตารางที่ 2 – 3

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 จำแนกตามตัวแปรประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

การบริหารโดยใช้ หลักธรรมาภิบาลของ ผู้บริหารสถานศึกษา	ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน						F	p-value	คู่ที่แตกต่าง
	(1)		(2)		(3)				
	น้อยกว่า 5 ปี		5 – 10 ปี		มากกว่า10 ปี				
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD			
1. หลักประสิทธิผล	4.42	0.46	4.50	0.44	4.46	0.41	0.711	0.492	-
2. หลักประสิทธิภาพ	4.28	0.47	4.14	0.60	4.11	0.65	2.453	0.088	-
3. หลักการตอบสนอง	4.08	0.62	4.03	0.57	4.25	0.57	4.315*	0.014	(2,3)
4. หลักความรับผิดชอบ	4.46	0.50	4.45	0.45	4.49	0.48	0.189	0.828	-
5. หลักความโปร่งใส	4.55	0.49	4.60	0.42	4.53	0.48	0.475	0.622	-
6. หลักการมีส่วนร่วม	4.50	0.53	4.54	0.43	4.47	0.47	0.631	0.533	-
7. หลักการกระจายอำนาจ	4.48	0.53	4.45	0.48	4.44	0.54	0.240	0.787	-
8. หลักนิติธรรม	4.44	0.47	4.41	0.52	4.33	0.58	1.325	0.267	-
9. หลักความเสมอภาค	4.43	0.55	4.39	0.52	4.38	0.51	0.196	0.822	-
10. หลักมุ่งเน้นฉันทามติ	4.42	0.49	4.53	0.50	4.43	0.50	1.498	0.225	-
รวมค่าเฉลี่ย	4.41	0.40	4.40	0.38	4.39	0.42	0.053	0.949	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 จำแนกตามตัวแปรประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน พบว่า ภาพรวมไม่แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า หลักการตอบสนอง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งมีคู่ที่มีความแตกต่างกัน ได้แก่ ครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน 5 – 10 ปี มีความคิดเห็นด้านหลักการตอบสนอง สูงกว่าครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานมากกว่า 10 ปี

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 จำแนกตามตัวแปรขนาดของสถานศึกษา

การบริหาร โดยใช้หลัก ธรรมาภิบาล ของผู้บริหาร สถานศึกษา	ขนาดสถานศึกษา								F	p-value	คู่ที่แตกต่าง
	(1)		(2)		(3)		(4)				
	เล็ก		กลาง		ใหญ่		ใหญ่พิเศษ				
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD			
1. หลัก ประสิทธิผล	4.35	0.43	4.46	0.44	4.52	0.50	4.62	0.25	2.952*	0.033	(1,4)
2. หลัก ประสิทธิภาพ	3.90	0.46	4.18	0.62	4.19	0.48	4.61	0.24	11.668***	0.001	(1,2),(1,4), (2,4)
3. หลักการ ตอบสนอง	4.03	0.35	4.23	0.57	3.20	0.41	4.24	0.68	22.084***	0.001	(1,3),(2,3), (3,4)
4. หลักความ รับผิดชอบ	4.28	0.67	4.50	0.51	4.42	0.61	4.66	0.22	5.367***	0.001	(1,2),(1,4)
5. หลักความ โปร่งใส	4.56	0.39	4.54	0.51	4.50	0.52	4.66	0.27	0.732	0.534	
6. หลักการมี ส่วนร่วม	4.48	0.40	4.49	0.52	4.52	0.58	4.61	0.22	0.667	0.573	
7. หลักการ กระจาย อำนาจ	4.47	0.41	4.43	0.55	4.39	0.68	4.60	0.32	1.111	0.345	
8. หลักนิติ ธรรม	4.36	0.50	4.36	0.56	4.51	0.62	4.54	0.26	1.511	0.212	
9. หลักความ เสมอภาค	4.41	0.39	4.36	0.56	4.39	0.71	4.63	0.27	2.663*	0.048	(2,4)
10. หลักมุ่ง เน้นฉันทามติ	4.32	0.33	4.47	0.54	4.43	0.65	4.61	0.24	2.631*	0.050	
รวมค่าเฉลี่ย	4.31	0.30	4.40	0.43	4.31	0.50	4.58	0.18	3.478*	0.016	(1,4)

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 *** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 จำแนกตามตัวแปรขนาดสถานศึกษา พบว่า ภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อทำการทดสอบรายคู่ ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffé's method) พบว่าคู่ที่แตกต่างกัน คือ ข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดเล็กกับขนาดใหญ่พิเศษ เมื่อเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยพบว่า ขนาดใหญ่พิเศษมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}$ = 4.58, SD = 0.18) รองลงมาขนาดกลาง ($\bar{X}$ =

4.40, SD = 0.43) ขนาดเล็กใหญ่ ($\bar{X}$ = 4.31, SD = 0.50) และขนาดเล็ก ($\bar{X}$ = 4.31, SD = 0.30) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

ด้านหลักการประสิทธิภาพ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 เมื่อทำการทดสอบรายคู่ ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffé's method) พบว่าคู่ที่แตกต่างกัน 3 คู่ คู่แรก คือ ข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดกลาง มีความคิดเห็นสูงกว่าข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดเล็ก คู่ที่สอง คือ ข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ มีความคิดเห็นสูงกว่าข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดเล็ก และคู่ที่ 3 คือ ข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ มีความคิดเห็นสูงกว่าข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดกลาง

หลักการตอบสนอง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 เมื่อทำการทดสอบรายคู่ ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffé's method) พบว่าคู่ที่แตกต่างกัน 3 คู่ คู่แรก คือ ข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดใหญ่ มีความคิดเห็นสูงกว่าข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดเล็ก และคู่ที่สอง คือ ข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดกลาง มีความคิดเห็นสูงกว่าข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดใหญ่ และคู่ที่ 3 คือ ข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ มีความคิดเห็นสูงกว่าข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดใหญ่

หลักความรับผิดชอบ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 เมื่อทำการทดสอบรายคู่ ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffé's method) พบว่าคู่ที่แตกต่างกัน 2 คู่ คู่แรก คือ ข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดกลาง และคู่ที่ 3 คือ ข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ มีความคิดเห็นสูงกว่าข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดเล็ก และคู่ที่สอง คือ ข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ มีความคิดเห็นสูงกว่าข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดเล็ก

หลักประสิทธิผล มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อทำการทดสอบรายคู่ ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffé's method) พบว่าคู่ที่แตกต่างกัน คือ ข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ มีความคิดเห็นสูงกว่าข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดเล็ก

หลักความเสมอภาค มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อทำการทดสอบรายคู่ ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffé's method) พบว่าคู่ที่แตกต่างกัน คือ ข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ มีความคิดเห็นสูงกว่าข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดกลาง

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ผลการศึกษาระดับการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 พบว่า ระดับการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของสุภาพรณ ยวนมาลัย (2561) ได้ศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 3 ผลการศึกษาพบว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก และธัญลักษณ์ วงเครา (2559) ได้ศึกษา

การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก ผลการค้นคว้าอิสระที่เป็นเช่นนี้ เนื่องจากผู้บริหารมีการบริหารจัดการที่ดี มีกระบวนการพัฒนาองค์การโดยการยึดหลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการทั้งในด้านการพัฒนาบุคลากร และองค์องค์กร ซึ่งหลักธรรมาภิบาลถือเป็นหลักพื้นฐานในการปกครองผู้ใต้บังคับบัญชาในการบริหารจัดการ

2. ผลการศึกษาการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 จำแนกตามตัวแปรประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน พบว่า ภาพรวมไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของปนัดดา จิตคง (2556) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลตามทัศนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ครูที่มีประสบการณ์การทำงานที่แตกต่างกัน มีทัศนะต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลโดยรวมไม่แตกต่างกัน และเช่นเดียวกับงานวิจัยของจตุพร โพธิ์ภักดิ์ (2562) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษายุติธรรมผู้นำตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครูในสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ครูในสังกัดกรุงเทพมหานครที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีการรับรู้พฤติกรรมผู้นำตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ทั้งโดยรวมและแต่ละหลักไม่แตกต่างกัน ผลการค้นคว้าอิสระที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 ให้โอกาสข้าราชการครูทุกคนได้แสดงความรู้ความสามารถของตนเองออกมาอย่างเต็มศักยภาพ ภายใต้การบริหารงานที่ยึดหลักธรรมาภิบาล ทำให้ครูเข้าใจในการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มใจจนเกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1, 2566)

3. ผลการศึกษาการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 จำแนกตามตัวแปรขนาดสถานศึกษา พบว่า ภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อทำการทดสอบรายคู่ ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffé's method) พบคู่ที่แตกต่าง จำนวน 1 คู่ คือ ข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดเล็กกับขนาดใหญ่พิเศษ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุภัทสรานันท์ โพธิ์กัน (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กลุ่ม 3 พบว่า การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กลุ่ม 3 จำแนกตามขนาดสถานศึกษาโดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 2 คู่ ได้แก่ สถานศึกษาขนาดใหญ่กับสถานศึกษาขนาดกลาง และสถานศึกษาขนาดเล็กกับสถานศึกษาขนาดกลาง และเช่นเดียวกับงานวิจัยของธีระยุทธ เด่นดวง (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องหลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 พบว่า การบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 จำแนกตามขนาดโรงเรียน การบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 พบว่า โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการค้นคว้าอิสระที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 มีโครงสร้างการบริหารสถานศึกษาที่แตกต่างกัน ตามขนาดของสถานศึกษา ซึ่งจะเห็นได้ว่า สถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ จะมีบุคลากรในการปฏิบัติงานจำนวนมากว่าสถานศึกษาขนาดใหญ่ขนาดกลาง และขนาดเล็ก หลักการทำงานและความคิดต่าง ๆ มีการทำงานอย่างเป็นระบบมากกว่า จึงทำให้ข้าราชการครูมีความคิดเห็นที่แตกต่างตามบริบทของขนาดสถานศึกษา ทั้งในด้านของการปฏิบัติงาน ความเป็นอยู่ และความเป็นธรรมในสถานศึกษาตามหลักการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษานั้นๆ

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาระดับการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านหลักความโปร่งใส อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านหลักการมีส่วนร่วม และหลักนิติธรรม ส่วนหลักการตอบสนองมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ตามลำดับ

2. การเปรียบเทียบการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 จำแนกตามตัวแปรประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดของสถานศึกษา พบว่าตัวแปรประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน พบว่า ภาพรวมไม่แตกต่างกัน และตัวแปรขนาดสถานศึกษา พบว่า ภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1) หลักการตอบสนอง ผู้บริหารจะต้องมีการตอบสนองของนโยบายที่ได้รับมอบหมาย สามารถดำเนินการได้ในระยะเวลาที่กำหนด ซึ่งหลักดำเนินงานควรให้การตอบสนองที่ตรงจุดทั้งครูและนักเรียน เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่น

2) หลักประสิทธิภาพ ผู้บริหารต้องมีการออกแบบ กระบวนการปฏิบัติงานโดยใช้เทคนิคและเครื่องมือการบริหารจัดการที่เหมาะสม มีการกำกับดูแลอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้เกิดประโยชน์และมีประสิทธิภาพในงานของครูและนักเรียน

3) หลักนิติธรรม ผู้บริหารจะต้องยึดระเบียบให้มั่นคง เคารพเป็นที่ยึด เป็นแบบอย่างให้ผู้อื่น ผู้บริหารมีการศึกษา และทำความเข้าใจระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ และมีการควบคุม ดูแล ตักเตือนผู้ใต้บังคับบัญชาอยู่เสมอ

4) หลักความเสมอภาค ผู้บริหารจะต้องยึดหลักความเสมอภาค มีความเท่าเทียมกับบุคลากรทุกคนในโรงเรียน การมอบหมายงานควรตามภาระงานของฝ่ายอย่างเสมอภาค ให้โอกาสบุคลากรทุกคนในการเรียนรู้งานต่าง ๆ

5) หลักการกระจายอำนาจ ผู้บริหารจะต้องกระจายอำนาจในการทำงาน มีการมอบหมายงานตามหน้าที่ของฝ่ายงานรับผิดชอบ โดยมอบหมายงานนั้นควรให้ถูกคนถูกงาน ไม่ควรมอบหมายงานให้แก่คนเดิม ๆ และมีการออกคำสั่งและมอบหมายงานอย่างชัดเจน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาวิจัยการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

2) ควรวิจัยหารูปแบบหรือโมเดลของผู้บริหารด้านการการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษา

3) ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพของผู้บริหาร

เอกสารอ้างอิง

- จตุพร โพธิ์ภักดิ์. (2562). การศึกษาพฤติกรรมผู้นำตามหลักธรรมมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูในสังกัดกรุงเทพมหานคร. [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 19 มีนาคม 2567 จาก <http://etheses.aru.ac.th/thesisdetail.php?id=1940>.
- ชนะวิน แสงทามาศย์. (2564). หลักธรรมมาภิบาลกับการบริหารงานบุคคลในโรงเรียน. *วารสารสังคมศาสตร์บูรณาการ*, 1(3), 63-75.
- ชูศรี วงศ์รัตนะ. (2560). เทคนิคการสร้างเครื่องมือวิจัย: แนวทางการนำไปใช้อย่างมืออาชีพ. กรุงเทพฯ: อมรรการพิมพ์.
- ธัญลักษณ์ วงเครา. (2559). การใช้หลักธรรมมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ธีระยุทธ เต่นดวง. (2561). หลักธรรมมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปนัดดา จิตคง. (2556). การบริหารตามหลักธรรมมาภิบาลตามทัศนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครศรีธรรมราช. *วารสารเทคโนโลยีภาคใต้*, 6(2), 43-51.
- พระสรชัย ชยธมโม. (2558). หลักธรรมมาภิบาล. *วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์*, 2(3), 139-147.
- ภัทรวดี อุทัยกรณ์. (2559). การบริหารงานตามหลักธรรมมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มอำเภอเขาฉก ขมิถภูมิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2. *วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์*, 2(3), 139-147.
- วราภรณ์ อำไพ. (2561). การบริหารงานตามหลักธรรมมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนในสหวิทยาเขตชลบุรี 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิไลลักษณ์ อำนาจดี และศศิธรดา แพงไทย. (2562). กลยุทธ์การบริหารโดยใช้หลักธรรมมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20. *วารสารมหาจุฬานาครธรรม*, 6(8), 4107-4118.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1. (2566). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566. ยะลา: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2552). คู่มือการจัดระดับการกำกับดูแลองค์กรภาครัฐตามหลักธรรมมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี. กรุงเทพฯ : พรีเมียร์ โพร จำกัด.
- สุภัทสรานันท์ โพธิ์กัน. (2561). การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กลุ่ม 3. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ 20 มีนาคม 2567 จาก <https://buuir.buu.ac.th/handle/1234567890/7897>.
- สุภาพร หลีจ๊ะ. (2565). การศึกษาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3. การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา.

สุภาพรณ ยวนมาลัย. (2561). การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3. วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย, 4(3), 358-367.

อนงนาฏ บรรหาร. (2559). การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลางสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, 9(1), 255-275.

อำนาจ เพื่อกบิสุทธิ์. (2560). หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนบางเสาธง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.

ความต้องการจำเป็นของการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3
Needs of Internal Supervision of School Administrators
Yala Primary Educational Service Area Office 3

ธัญลักษณ์ ศรีสวัสดิ์^{1*} และพิมพ์วิมล สุวรรณโณ²
Thanyalak Srisawat^{*1} and Pimpawee Suwannano²

นักศึกษาปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา^{1*}
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา²

Master degree of Department of Education Administration, Faculty of Education, Yala Rajabhat University^{1*}
Faculty of Education, Yala Rajabhat University ²

*Corresponding author, e-mail: aewzun@gmail.com เบอร์โทรศัพท์: 095-7494-164

(Received: April 14, 2024; Revised: February 20, 2025; Accepted: April 2, 2025)

บทคัดย่อ

การค้นคว้าอิสระครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา 2) เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา และ 3) เพื่อประมวลข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษายะลา เขต 3 เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 227 คน สุ่มตัวอย่างแบบง่าย สถิติที่ใช้ คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันของการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3 ภาพรวมอยู่ระดับมาก และสภาพที่พึงประสงค์ ภาพรวมอยู่ระดับมากที่สุด 2) ความต้องการจำเป็นของการพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษามีความต้องการจำเป็นทุกด้านเรียงตามลำดับความต้องการจำเป็นของ $PNI_{modified}$ ได้แก่ ด้านการปฏิบัติงาน ($PNI_{modified} = 0.050$) ด้านการให้ความรู้ในสิ่งที่จะทำให้ ($PNI_{modified} = 0.048$) ด้านการวางแผนการนิเทศ ($PNI_{modified} = 0.039$) ด้านการสร้างขวัญและกำลังใจ ($PNI_{modified} = 0.036$) และด้านการประเมินผลผลิตของการดำเนินงาน ($PNI_{modified} = 0.031$) 3) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนิเทศภายใน ด้านกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา ประกอบด้วย 1) ด้านการวางแผนการนิเทศ 2) ด้านให้ความรู้ในสิ่งที่จะทำให้ 3) ด้านการปฏิบัติงาน 4) ด้านการสร้างขวัญและกำลังใจ และ 5) ด้านการประเมินผลผลิตของการดำเนินงาน ส่วนหลักการนิเทศภายในสถานศึกษา ประกอบด้วย 1) หลักผู้นำ 2) หลักความร่วมมือ 3) หลักการเห็นใจ และ 4) หลักการสร้างสรรค์

คำสำคัญ: ความต้องการจำเป็น; การนิเทศภายใน; ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

The objectives of this independent study were: 1) to investigate the current and desirable conditions of internal supervision by school administrators; 2) to examine the needs for internal supervision by school administrators; and 3) to compile recommendations regarding internal supervision by school administrators under the Yala Primary Educational Service Area Office 3. Data were collected using questionnaires from a sample of 227 teachers and educational personnel, selected through simple random sampling. Statistical analysis included mean, standard deviation, modified Priority Needs Index (PNI modified), and content analysis. The research findings revealed that:

1) the current condition of internal supervision by school administrators under the Yala Primary Educational Service Area Office 3 was rated at a high level overall, while the desirable condition was rated at the highest level overall; 2) the needs for developing an internal supervision model for school administrators were identified in all aspects, ranked by PNI modified as follows: performance (PNI modified = 0.050), providing knowledge of what to do (PNI modified = 0.048), planning for supervision (PNI modified = 0.039), morale building (PNI modified = 0.036), and evaluating work outcomes (PNI modified = 0.031); and 3) recommendations regarding internal supervision included: for the internal supervision process, 1) planning for supervision, 2) providing knowledge of what to do, 3) performance, 4) morale building, and 5) evaluating work outcomes; and for the principles of internal supervision, 1) leadership, 2) collaboration, 3) empathy, and 4) creativity.

Keywords: Needs assessment; Internal supervision; School Administrators

บทนำ

การนิเทศภายในสถานศึกษา มีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา โดยอาศัยการบริหารอย่างมีระบบของผู้บริหารตามบริบทและความเหมาะสมของแต่ละสถานศึกษา การนิเทศภายในสถานศึกษาเป็นการใช้ทรัพยากรในสถานศึกษาให้เกิดประโยชน์สูงสุด และผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องจัดการนิเทศภายใน Ffp ความร่วมมือของบุคลากรภายในโรงเรียน เพื่อปรับปรุงพัฒนางานด้านต่าง ๆ ของโรงเรียนจนสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ในโรงเรียนได้ตรงสภาพปัญหาความต้องการ (ต่อศักดิ์ เนียมวิลัย, 2559) ทั้งนี้ระบบการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ (จังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส) อยู่ในภาวะวิกฤติมาโดยตลอด ท่ามกลางสถานการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องยาวนานเกือบ 1 ทศวรรษ ประกอบกับระบบการศึกษาในพื้นที่ที่มีความแตกต่างจากภูมิภาคอื่นของประเทศ อันสืบเนื่องมาจากความแตกต่างทางด้านศาสนา ภาษา และวิถีวัฒนธรรม ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องทำการนิเทศภายในสถานศึกษา โดยไม่สร้างความกดดันให้แก่ครูผู้สอน ดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาด้วยการจัดทำเป็นรูปแบบที่ชัดเจน มีวิธีการนิเทศภายในที่หลากหลายและไม่ยึดติดกับวิธีการเดิม ๆ ไม่ทำการนิเทศภายในสถานศึกษาเพียงเพื่อให้มีการนิเทศตามโครงการหรือนโยบาย แต่ควรเป็นงานนิเทศภายในสถานศึกษาที่ต้องทำการนิเทศภายในเพื่อพัฒนาการสถานศึกษา พัฒนาการศึกษา และให้ความช่วยเหลือครูผู้สอน เพื่อผลการศึกษาที่ออกมา

นั้นจะมีการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น เกิดเป็นกระบวนการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาที่ทรงคุณค่า แก้ปัญหาดังกล่าวได้

การนิเทศภายในสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพจะต้องอาศัยหลักการต่าง ๆ เพื่อให้การนิเทศภายในบรรลุตามเป้าหมายที่สถานศึกษากำหนด เช่น การนำหลักผู้นำ โดยการใช้อิทธิพลของบุคคลที่จะทำให้เกิดกิจกรรมต่าง ๆ ของกลุ่มเป็นไปตามเป้าหมาย หลักความร่วมมือ ให้บุคลากรปฏิบัติงานร่วมกันและรวมพลังทั้งหมดเพื่อแก้ปัญหาด้วยกัน โดยยอมรับและยกย่องผลของความร่วมมือในการปรับปรุงการเรียนการสอนจากหลายฝ่าย และทำหน้าที่ความรับผิดชอบชัดเจนในการจัดองค์การการประสานงานตลอดจนการประเมินผล หลักการเห็นใจ คำนึงถึงบุคคลที่ร่วมงานด้วยความเห็นใจจะทำให้ตระหนักในคุณค่าของมนุษยสัมพันธ์ และหลักการสร้างสรรค์ ทำให้เกิดพลังที่จะคิดริเริ่มสิ่งใหม่ ๆ แปลก ๆ หรือทำงานด้วยตนเอง (นิรุทธ์ นันทมาศวังนรา, 2560) นอกจากนี้หลักการนิเทศที่มีความสำคัญต่อการนิเทศภายในสถานศึกษาแล้วนั้น ต้องอาศัยกระบวนการในการนิเทศภายในสถานศึกษาที่สอดคล้องกับสังคมไทย ซึ่งกระบวนการนิเทศเป็นกระบวนการในการกำหนดขั้นตอนของการนิเทศภายในสถานศึกษาเป็นระเบียบแบบแผน มีลำดับขั้นตอนในการดำเนินงานอย่างชัดเจน ตั้งแต่เริ่มการนิเทศตลอดจนการประเมินผลและติดตาม เพื่อให้สามารถนำการนิเทศไปสู่การปฏิบัติได้จริงและเกิดประโยชน์สูงสุด (ภิชาวิชัย ยางงาม, 2564) ด้วยกระบวนการนิเทศ 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การวางแผนการนิเทศ 2) การให้ความรู้ในสิ่งที่จะทำ 3) การปฏิบัติงาน 4) การสร้างขวัญและกำลังใจ และ 5) ประเมินผลผลิตของการดำเนินงาน

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า การนิเทศภายในสถานศึกษามีความสำคัญและจำเป็นต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาอย่างยิ่ง ซึ่งการนิเทศภายในสถานศึกษาส่งผลถึงคุณภาพของผู้เรียนในทุกด้าน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความต้องการจำเป็นของการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3 เพื่อนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้พัฒนารูปแบบของกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่จำเป็นต่อการพัฒนา การปฏิบัติงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา และสามารถนำผลการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางขับเคลื่อนพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เกิดประสิทธิผลอย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3
2. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3
3. เพื่อประมวลข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3 จำนวน 524 คน กลุ่มตัวอย่าง คือ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประณตศึกษายะลา เขต 3 จำนวน 227 คน ได้จากการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) โดยใช้สูตรคำนวณของยามาเน่ (Yamane, 1973 อ้างถึงใน พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2550) จากนั้นทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยการจับฉลากไม่ใส่คืน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามความต้องการจำเป็นของการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3 ลักษณะเครื่องมือ ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประสบการณ์ทำงาน ขนาดของสถานศึกษา และตำแหน่งของบุคคล เป็นลักษณะแบบตรวจรายการ (Check list) ทำการทดลองกับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาทั่วทั้งสิ้นจำนวน 227 คน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์เกี่ยวกับการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3 ประกอบด้วยข้อคำถาม 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผนการนิเทศ ด้านการให้ความรู้ในสิ่งที่จะทำ ด้านการปฏิบัติงาน ด้านการสร้างขวัญและกำลังใจ และด้านการประเมินผลผลิตของการดำเนินงาน

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ด้านความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม ตรวจสอบโดยวิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับนิยามที่กำหนด (Index of Item Objective Congruence: IOC) (บุญชม ศรีสะอาด, 2556) คัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ .50 ขึ้นไป พบว่าผ่านเกณฑ์ทุกข้อ มีความเที่ยงตรงของข้อคำถามอยู่ระหว่าง 0.67-1.00

ด้านความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ตรวจสอบโดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) (Cronbach, 1970) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-out) กับกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายประชากร จำนวน 30 คน เพื่อวิเคราะห์ความเชื่อมั่น (Reliability) พบว่ามีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .968 ถือว่าอยู่ในเกณฑ์ที่สามารถนำไปใช้ในการวิจัยได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตัวเอง โดยจัดทำหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและผู้อำนวยการสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3 เก็บข้อมูลจำนวน 227 ฉบับ ในรูปแบบแบบออนไลน์ (Google Forms) ตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของการตอบคิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สถิติบรรยาย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นด้วยวิธี Modified priority needs index (PNI_{modified}) ซึ่งปรับปรุงโดย นางลักษณ์ วิรัชชัย และสุวิมล ว่องวาณิช (สุวิมล ว่องวาณิช, 2562) เป็นวิธีการหาค่าผลต่างของ (I-D) แล้วหารด้วยค่า D เพื่อควบคุมขนาดของความต้องการจำเป็นให้อยู่ในพิสัยที่ไม่มีช่วงกว้างมากเกินไป และให้ความหมายเชิงเปรียบเทียบ มีสูตรคำนวณ ดังนี้ $PNI_{modified} = (I-D)/D$ เมื่อ $PNI_{modified}$ หมายถึง ดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น I หมายถึง ค่าเฉลี่ยของสภาพที่พึงประสงค์ D หมายถึง ค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบัน

ผลการวิจัย

การศึกษาความต้องการจำเป็นของการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเขต 3 สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3

การนิเทศภายใน	สภาพปัจจุบัน (D)			สภาพที่พึงประสงค์ (I)		
	$\bar{X}$	SD	ระดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ
1 ด้านการวางแผนการนิเทศ	4.37	0.48	มาก	4.54	0.46	มากที่สุด
2 ด้านการให้ความรู้ในสิ่งที่จะทำ	4.35	0.49	มาก	4.56	0.49	มากที่สุด
3 ด้านการปฏิบัติงาน	4.39	0.49	มาก	4.61	0.48	มากที่สุด
4 ด้านการสร้างขวัญและกำลังใจ	4.42	0.52	มาก	4.58	0.50	มากที่สุด
5 ด้านประเมินผลผลิตของการดำเนินงาน	4.54	0.53	มากที่สุด	4.68	0.49	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.41	0.50	มาก	4.59	0.48	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 สภาพปัจจุบันของการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษายะลา เขต 3 พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.41$, $SD=0.50$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการประเมินผลผลิตของการดำเนินงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.54$, $SD=0.53$) รองลงมาคือ ด้านการสร้างขวัญและกำลังใจ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.42$, $SD=0.52$) และด้านการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.39$, $SD=0.49$) ตามลำดับ ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3 ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.59$, $SD=0.48$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการประเมินผลผลิตการดำเนินงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.68$, $SD=0.49$) รองลงมาคือ ด้านการปฏิบัติงาน ($\bar{X}=4.61$, $SD=0.48$) อยู่ในระดับมากที่สุด และด้านการสร้างขวัญและกำลังใจ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.58$, $SD=0.50$) ตามลำดับ

2. ความต้องการจำเป็นการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษายะลา เขต 3

ตารางที่ 2 ความต้องการจำเป็นของการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษายะลา เขต 3

การนิเทศภายใน	ค่าเฉลี่ยของสภาพ	ค่าเฉลี่ยสภาพที่	ความต้องการจำเป็น	ลำดับ
	ปัจจุบัน (D)	พึงประสงค์ (I)	$PNI=(I-D)/D$	
1 ด้านการวางแผนการนิเทศ	4.37	4.54	0.039	3
2 ด้านการให้ความรู้ในสิ่งที่จะทำ	4.35	4.56	0.048	2

3	ด้านการปฏิบัติงาน	4.39	4.61	0.050	1
4	ด้านการสร้างขวัญและกำลังใจ	4.42	4.58	0.036	4
5	ด้านประเมินผลผลิตของการดำเนินงาน	4.54	4.68	0.031	5
ค่าเฉลี่ยรวม		4.41	4.59	0.041	

จากตารางที่ 2 ความต้องการจำเป็นของการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 พบว่า มีความต้องการจำเป็นทุกด้าน เรียงตามลำดับความต้องการจำเป็นของ PNI_{modified} จากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการปฏิบัติงาน (PNI_{modified} = 0.050) ด้านการให้ความรู้ในสิ่งที่จะทำ (PNI_{modified} = 0.048) ด้านการวางแผนการนิเทศ (PNI_{modified} = 0.039) ด้านการสร้างขวัญและกำลังใจ (PNI_{modified} = 0.036) และด้านการประเมินผลผลิตของการดำเนินงาน (PNI_{modified} = 0.031)

ตารางที่ 3 ความต้องการจำเป็นของการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการวางแผนการนิเทศ

การวางแผนการนิเทศ	สภาพปัจจุบัน (D)		สภาพที่ พึงประสงค์ (I)		ความต้องการจำเป็น (I-D)/D	
	$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD	PNI _{modified}	ลำดับที่
1. มีการกำหนดแผนและปฏิทินการนิเทศภายในสถานศึกษา	4.66	0.51	4.71	0.56	0.011	6
2. มีการกำหนดกิจกรรม รายละเอียด เป้าหมาย ตัวบ่งชี้การนิเทศภายในสถานศึกษา	4.41	0.54	4.66	0.50	0.057	1
3. มีการศึกษาสภาพปัจจุบัน และความต้องการของครูภายในสถานศึกษา และประชุมคณะครูเพื่อร่วมกันวิเคราะห์สภาพปัญหาที่พบ	4.27	0.63	4.43	0.59	0.037	4
4. มีการสรุปผลการวางแผน การกำหนดทางเลือกในการดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษา	4.27	0.62	4.48	0.62	0.049	2
5. จัดทำแผนงานการนิเทศภายในสถานศึกษาที่เหมาะสมกับสภาพบริบทของสถานศึกษาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงาน	4.30	0.62	4.44	0.64	0.033	5
6. จัดทำโครงการนิเทศภายในสถานศึกษาที่เหมาะสมกับสภาพบริบทของสถานศึกษาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงาน	4.31	0.60	4.49	0.62	0.042	3
รวม	4.37	0.48	4.54	0.46	0.039	(3)

จากตารางที่ 3 สภาพปัจจุบันของการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการวางแผนการนิเทศภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.37$, $SD=0.48$) สภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการวางแผนการนิเทศ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.54$, $SD=0.46$) และความต้องการจำเป็นของการนิเทศภายในด้านการวางแผนการนิเทศ 3 ลำดับแรก ได้แก่ มีการกำหนดกิจกรรม รายละเอียด เป้าหมาย ตัวบ่งชี้การนิเทศภายในสถานศึกษา ($PNI=0.057$) มีการสรุปผลการวางแผน การกำหนดทางเลือกในการดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษา ($PNI=0.049$) และจัดทำโครงการนิเทศภายในสถานศึกษาที่เหมาะสมกับสภาพบริบทของสถานศึกษาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงาน ($PNI=0.042$)

ตารางที่ 4 ความต้องการจำเป็นของการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการให้ความรู้ในสิ่งที่จะทำให้

การให้ความรู้ในสิ่งที่จะทำให้	สภาพปัจจุบัน		สภาพที่		ความต้องการ	
	(D)		พึงประสงค์ (I)		จำเป็น (I-D)/D	
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$PNI_{modified}$	ลำดับ
1. มีการสร้างความรู้ ความเข้าใจแก่คณะครู เกี่ยวกับแผนการนิเทศภายในสถานศึกษา	4.23	0.60	4.54	0.59	0.073	1
2. มีการสร้างความรู้ ความเข้าใจแก่คณะครู เกี่ยวกับขอบข่ายการนิเทศภายในสถานศึกษา	4.40	0.57	4.58	0.59	0.041	5
3. มีการสร้างความรู้ ความเข้าใจแก่คณะครูในกิจกรรมการนิเทศภายในสถานศึกษาในแต่ละกิจกรรม	4.34	0.58	4.56	0.60	0.051	4
4. มีการสร้างความรู้ ความเข้าใจกับคณะครู เกี่ยวกับเครื่องมือติดตามการนิเทศภายในสถานศึกษา	4.34	0.60	4.52	0.62	0.041	5
5. มีการสร้างความรู้ ความเข้าใจแก่คณะครู เกี่ยวกับคู่มือการนิเทศภายในสถานศึกษาแต่ละกิจกรรม เช่น การเยี่ยมชั้นเรียน, การให้คำปรึกษาแนะนำ เป็นต้น	4.37	0.65	4.58	0.59	0.048	3
6. มีการสร้างความรู้ ความเข้าใจแก่คณะครู เกี่ยวกับการรายงานผลการนิเทศภายในสถานศึกษา	4.35	0.63	4.60	0.58	0.057	2
รวม	4.35	0.49	4.56	0.49	0.048	(2)

จากตารางที่ 4 พบว่า สภาพปัจจุบันของการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการให้ความรู้ในสิ่งที่จะทำให้ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.35$, $SD=0.49$) สภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา

ด้านการให้ความรู้ในสิ่งที่จะทำ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.56$, $SD=0.49$) และความต้องการจำเป็นของการนิเทศภายใน ด้านการให้ความรู้ในสิ่งที่จะทำ 3 ลำดับแรก ได้แก่ มีการสร้างความรู้ ความเข้าใจแก่คณะครูเกี่ยวกับแผนการนิเทศภายในสถานศึกษา ($PNI=0.073$) มีการสร้างความรู้ ความเข้าใจแก่คณะครู เกี่ยวกับการรายงานผลการนิเทศภายในสถานศึกษา ($PNI=0.057$) และมีการสร้างความรู้ ความเข้าใจแก่คณะครูเกี่ยวกับคู่มือการนิเทศภายในสถานศึกษาแต่ละกิจกรรม เช่น การเยี่ยมชั้นเรียน, การให้คำปรึกษาแนะนำ เป็นต้น ($PNI=0.048$)

ตารางที่ 5 ความต้องการจำเป็นของการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการปฏิบัติงาน

การปฏิบัติงาน	สภาพปัจจุบัน		สภาพที่พึงประสงค์ (I)		ความต้องการจำเป็น (I-D)/D	
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$PNI_{modified}$	ลำดับ
1. มีการกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย ในการนิเทศภายในสถานศึกษาไว้ชัดเจน	4.42	0.63	4.61	0.56	0.043	5
2. มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะทำงานตามความรู้ ความสามารถในการนิเทศภายในสถานศึกษาไว้ชัดเจน	4.44	0.62	4.66	0.53	0.050	4
3. มีการกำหนดขั้นตอน วิธีการดำเนินการ และประชุมชี้แจงคณะครูในการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาตามแผนที่กำหนดอย่างชัดเจน	4.36	0.63	4.62	0.59	0.060	1
4. มีการใช้เครื่องมือการนิเทศที่หลากหลาย และดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาตามปฏิทินการนิเทศ	4.31	0.67	4.56	0.59	0.058	2
5. มีการเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการออกแบบและพัฒนาเครื่องมือในการนิเทศ ติดตามแต่ละกิจกรรมตามความเหมาะสม	4.33	0.65	4.58	0.61	0.058	3
6. มีการนิเทศภายในสถานศึกษาโดยใช้การสร้างควมมี มนุษย์สัมพันธ์ในการสร้างขวัญกำลังใจแก่ครูผู้สอน	4.46	0.57	4.60	0.57	0.031	6
รวม	4.39	0.49	4.61	0.48	0.050	(1)

จากตารางที่ 5 พบว่า สภาพปัจจุบันของการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการปฏิบัติงาน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.39$, $SD=0.49$) สภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการปฏิบัติงาน ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.61$, $SD=0.48$) และความต้องการจำเป็นของการนิเทศภายใน ด้านการปฏิบัติงาน 3 ลำดับแรก ได้แก่ การกำหนดขั้นตอน วิธีการดำเนินการ และประชุมชี้แจงคณะครูในการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาตามแผนที่กำหนดอย่างชัดเจน ($PNI=0.060$) การใช้เครื่องมือการนิเทศที่หลากหลายและดำเนินการ

นิเทศภายในสถานศึกษาตามปฏิทินการนิเทศ (PNI=0.058) และการเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการออกแบบและพัฒนาเครื่องมือในการนิเทศติดตามแต่ละกิจกรรมตามความเหมาะสม (PNI=0.058)

ตารางที่ 6 ความต้องการจำเป็นของการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการสร้างขวัญและกำลังใจ

การสร้างขวัญและกำลังใจ	สภาพปัจจุบัน		สภาพที่พึงประสงค์ (I)		ความต้องการจำเป็น (I-D)/D	
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	PNI _{modified}	ลำดับ
1. ส่งเสริมสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์เพื่อความสะดวกในการปฏิบัติงานของผู้ร่วมงาน	4.31	0.60	4.48	0.60	0.038	3
2. มีการส่งเสริมและเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานได้คิดค้นวิธีการพัฒนางานที่รับผิดชอบด้วยตนเองและมีความยืดหยุ่นในการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา	4.42	0.61	4.55	0.61	0.029	5
3. มีการปรับวิธีการนิเทศภายในสถานศึกษาให้เหมาะสมกับสถานการณ์บริบทของสถานศึกษา	4.42	0.59	4.61	0.56	0.043	1
4. มีการยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างจากคณะครู	4.42	0.67	4.59	0.63	0.039	2
5. มีการรับฟังความคิดเห็นของคณะครูในการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา	4.42	0.68	4.51	0.66	0.020	6
6. มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้ที่ให้การนิเทศกับผู้รับการนิเทศภายในสถานศึกษา	4.55	0.64	4.69	0.54	0.031	4
รวม	4.42	0.52	4.58	0.50	0.036	(4)

จากตารางที่ 6 พบว่า สภาพปัจจุบันของการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการสร้างขวัญและกำลังใจ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =4.42, SD=0.52) สภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการสร้างขวัญและกำลังใจ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.58, SD=0.50) และความต้องการจำเป็นของการนิเทศภายในการสร้างขวัญและกำลังใจ 3 ลำดับแรก ได้แก่ การปรับวิธีการนิเทศภายในสถานศึกษาให้เหมาะสมกับสถานการณ์ บริบทของสถานศึกษา (PNI=0.043) มีการยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างจากคณะครู (PNI=0.039) และส่งเสริมสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์เพื่อความสะดวกในการปฏิบัติงานของผู้ร่วมงาน (PNI=0.038)

ตารางที่ 7 ความต้องการจำเป็นการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านประเมินผลผลิตของการดำเนินงาน

การประเมินผลผลิตของการดำเนินงาน	สภาพปัจจุบัน (D)		สภาพที่พึงประสงค์ (I)		ความต้องการจำเป็น (I-D)/D	
	$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD	PNI _{modified}	ลำดับ
1. มีการประเมินผลการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาเป็นระยะตามแผนการนิเทศภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง	4.60	0.59	4.70	0.58	0.021	5
2. มีการติดตามผลการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาเป็นระยะตามแผนการนิเทศภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง	4.50	0.66	4.69	0.52	0.040	2
3. มีการกำหนดให้ครูมีส่วนร่วมกำหนดวิธีการประเมินผลการนิเทศภายในสถานศึกษา	4.51	0.66	4.67	0.55	0.034	3
4. มีการกำหนดให้ครูมีส่วนร่วมสรุปและรายงานผลการนิเทศภายในสถานศึกษา	4.48	0.62	4.69	0.57	0.047	1
5. มีการนำผลการประเมินมาวิเคราะห์และหาแนวทางพัฒนาการนิเทศภายในสถานศึกษาโดยมีการรายงานผลการนิเทศภายในสถานศึกษาให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องรับทราบเพื่อนำผลไปพัฒนาต่อไป	4.57	0.57	4.70	0.58	0.028	4
6. มีการระดมความคิดเห็นจากคณะครูในการสรุปการประเมินผลเพื่อนำผลที่ได้รับจากการนิเทศภายในสถานศึกษาไปพัฒนาปรับปรุงให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น	4.60	0.59	4.69	0.52	0.019	6
รวม	4.54	0.53	4.68	0.49	0.031	(5)

จากตารางที่ 7 พบว่า สภาพปัจจุบันของการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการประเมินผลผลิตของการดำเนินงาน ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.54, SD=0.53) สภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการประเมินผลผลิตของการดำเนินงาน ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.68, SD=0.49) และความต้องการจำเป็นของการนิเทศภายในด้านการประเมินผลผลิตของการดำเนินงาน 3 ลำดับแรก ได้แก่ มีการกำหนดให้ครูมีส่วนร่วมสรุปและรายงานผลการนิเทศภายในสถานศึกษา (PNI=0.047) การติดตามผลการดำเนินการ

นิเทศภายในสถานศึกษาเป็นระยะตามแผนการนิเทศภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง (PNI=0.040) และการกำหนดให้ครูมีส่วนร่วมกำหนดวิธีการประเมินผลการนิเทศภายในสถานศึกษา (PNI=0.034)

2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษายะลา เขต 3 มีดังนี้

1. กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา

1) ด้านการวางแผนการนิเทศ พบว่า โรงเรียนมีการดำเนินการจัดกิจกรรมที่มาก จนไม่สามารถดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาได้ โดยเฉพาะในภาคเรียนที่ 2 ของทุกปีการศึกษา ซึ่งมีข้อเสนอแนะในการวางแผนการนิเทศ คือ การดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาควรมีการวางแผนที่ชัดเจนโดยมอบหมายให้หัวหน้าฝ่ายบริหารงานวิชาการจัดการการนิเทศภายในสถานศึกษาโดยต้องคำนึงถึงบริบทของสถานศึกษาด้วย

2) ด้านให้ความรู้ในสิ่งที่จะทำให้ พบว่า การดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาขาดการแนะนำเชิงบวก หรือการให้กำลังใจผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ และการให้ความรู้ความเข้าใจในรูปแบบหรือกระบวนการนิเทศที่ไม่ต่อเนื่อง มีข้อเสนอแนะด้านให้ความรู้ในสิ่งที่จะทำให้ คือ ควรประชุมชี้แจงให้ความรู้เรื่องเครื่องมือในการนิเทศภายในสถานศึกษา ก่อนเข้ารับการนิเทศ หลังการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาเสร็จสิ้น ควรให้มีการสะท้อนคิดทั้งผู้รับการนิเทศและผู้นิเทศ และนำข้อมูลที่ได้มาทำการ PLC แนะนำเสริม เพิ่มเติมให้กับการดำเนินการนิเทศภายในครั้งต่อไป

3) ด้านการปฏิบัติงาน พบว่า การดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา ไม่ได้ปฏิบัติตามแผนงานที่วางไว้ เน้นดำเนินการตามความสะดวกมากกว่า และภาระงานที่มากเกินไปจึงทำให้การนิเทศภายในสถานศึกษาไม่เป็นไปตามแผนงานที่วางไว้ มีข้อเสนอแนะด้านการปฏิบัติงาน คือ ผู้รับการนิเทศควรปรับปรุงและพัฒนาตนเอง ตามข้อเสนอแนะผู้นิเทศและคณะกรรมการดำเนินการนิเทศ และปฏิบัติงานตามปฏิทินการดำเนินงาน

4) ด้านการสร้างขวัญและกำลังใจ พบว่า ควรมีการจัดสรรงบประมาณในการซื้อสื่อให้มากขึ้น การสร้างขวัญและกำลังใจให้ครูมีน้อยมาก มีข้อเสนอแนะด้านการสร้างขวัญและกำลังใจ คือ ผู้นิเทศควรเสริมแรงและให้กำลังใจแก่ผู้รับการนิเทศ จัดสรรงบประมาณในการมอบขวัญกำลังใจให้ครูที่ปฏิบัติการสอนดี

5) ด้านการประเมินผลผลิตของการดำเนินงาน พบว่า การดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา ขาดการรายงานผล ตรวจสอบ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานเป็นระบบ มีข้อเสนอแนะด้านการประเมินผลผลิตของการดำเนินงาน คือ ผู้รับการนิเทศได้พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยการประเมินตามความจริงเชิงประจักษ์ และประเมินผลการดำเนินงานเพื่อนำข้อปัญหาอุปสรรคมาแก้ไขในปีการศึกษาต่อไป

2. หลักการนิเทศภายในสถานศึกษา

1) หลักผู้นำ เป็นการใช้อิทธิพลในตำแหน่งทางการทำงานของบุคคลที่จะทำให้กิจกรรมต่าง ๆ ขององค์กรเป็นไปตามเป้าหมาย โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ส่งเสริมให้ครูพัฒนาตนเองโดยการเป็น Coach หรือเพื่อนช่วยเพื่อน และการนิเทศแบบชี้แนะ (พี่เลี้ยง) เพื่อให้ได้ผลการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด มีคำสำคัญ ดังนี้ “การให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน”

“การบริหารตามหลักธรรมาภิบาล” และ “การนิเทศด้วยกัลยาณมิตร”

2) หลักความร่วมมือ เป็นการปฏิบัติงานร่วมกันและรวมพลังเป็นทีมเพื่อร่วมแก้ปัญหาด้วยกัน โดยยอมรับและยกย่องผลของความร่วมมือในการปรับปรุงการเรียนการสอนจากหลายฝ่าย และทำหน้าที่ความรับผิดชอบชัดเจนในการจัดองค์การ การประสานงาน ประสานความร่วมมือการปฏิบัติงานกับสำนักงานเขตพื้นที่และ

ศึกษานิเทศก์ตลอดจนการประเมินผลเพื่อร่วมกันดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด มีคำสำคัญ ดังนี้ “การให้ความร่วมมือจากทุกฝ่าย” และ “การมีจิตอาสา”

3) หลักการเห็นใจ เป็นการปฏิบัติงานที่ต้องคำนึงถึงบุคคลที่ร่วมงานด้วยความเห็นใจ ทำให้ตระหนักในคุณค่าของมนุษยสัมพันธ์ ซึ่งควรทำความเข้าใจในความถนัดของแต่ละคน ดึงจุดเด่นของแต่ละบุคคลออกมา แต่ละบุคคลควรความร่วมมือในการปฏิบัติงาน มีคำสำคัญดังนี้ “การมีความเมตตา”

4) หลักการสร้างสรรค์ เป็นการทำให้บุคลากรเกิดพลังที่จะคิดริเริ่มสิ่งใหม่ ๆ แปลก ๆ หรือทำงานด้วยตนเองหรือนำวิธีการสอนงานด้วยผู้เชี่ยวชาญมาปรับใช้ในการปฏิบัติงานเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาตนเอง มีคำสำคัญดังนี้ “การมีความคิดที่สร้างสรรค์กว้างไกล”

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาความต้องการจำเป็นในการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 3 ผู้วิจัยพบประเด็นที่น่าสนใจของความต้องการจำเป็น จากสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 3 ว่าสภาพปัจจุบันมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าสภาพที่พึงประสงค์ควรจะเป็นทุกด้าน แสดงให้เห็นว่าการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 3 มีความต้องการจำเป็นทุกด้าน มีรายละเอียดดังนี้

ด้านการปฏิบัติงาน ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าความต้องการจำเป็นที่จะพัฒนา คือ การกำหนดขั้นตอนวิธีการดำเนินการ การประชุมชี้แจงคณะครูในการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาตามแผนที่กำหนดอย่างชัดเจน การใช้เครื่องมือการนิเทศที่หลากหลาย การดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาตามปฏิทินการนิเทศ และการเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการออกแบบและพัฒนาเครื่องมือในการนิเทศติดตามแต่ละกิจกรรมตามความเหมาะสม อาจเนื่องจาก การดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาไม่ได้ปฏิบัติตรงตามโครงการหรือแผนงาน เน้นดำเนินการตามความสะดวกและภาระงานที่มากเกินไปทำให้การนิเทศภายในสถานศึกษาไม่เป็นไปตามแผนงานที่วางไว้ จึงส่งผลให้การนิเทศภายในสถานศึกษาด้านการปฏิบัติงานมีความต้องการจำเป็นเป็นอันดับแรก สอดคล้องกับ แนวคิดของ คอปแลนด์ และบอยัน (Copeland & Boyan, 1978 อ้างถึงใน ชลธนา ม่วงหวาน, 2564) ได้กล่าวถึง การนิเทศว่า การนิเทศประกอบด้วย ขั้นตอนการประชุมก่อนการสังเกตการ การสังเกตพฤติกรรมที่เป็นปัญหา การเลือกแนวทางหรือวิธีการปรับปรุง/พัฒนาพฤติกรรม การเลือกเครื่องมือหรือสร้างเครื่องมือสำหรับการสังเกตการ การวิเคราะห์ผลที่ได้จากการสังเกตการ การประชุมหลังการสังเกตการโดยการให้ข้อมูลป้อนกลับจากผลของการวิเคราะห์ และพิจารณาเลือกยุทธวิธีการปรับปรุงพัฒนาครั้งต่อไป อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิรัตน์ แก้วสุด และคณะ (2561) ได้ศึกษาวิจัยการพัฒนาแบบการนิเทศ PPDER เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ที่เน้นกระบวนการ PLC สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 พบว่าแบบการนิเทศที่พัฒนาขึ้นในส่วนของการปฏิบัติการนิเทศ ส่งผลให้เกิดความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่เน้นกระบวนการ PLC หลังนิเทศสูงกว่าก่อนนิเทศ และสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ความสามารถในการเขียนแผนการเรียนรู้เชิงรุกที่เน้นกระบวนการ PLC อยู่ในระดับมากที่สุดและสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกที่เน้นกระบวนการ PLC อยู่ในระดับมากที่สุด และสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ความสามารถด้านการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้เชิงรุกที่เน้นกระบวนการ PLC อยู่ในระดับมากที่สุด และสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และครุมีผลงานที่เป็นเลิศ (Best Practice) การจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่เน้นกระบวนการ PLC อยู่ในระดับดีเยี่ยม

ด้านการให้ความรู้ในสิ่งที่จะทำให้ ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าความต้องการจำเป็นที่จะพัฒนา คือ การสร้างความรู้ความเข้าใจแก่คณะครูเกี่ยวกับแผนการนิเทศภายในสถานศึกษา การรายงานผลการนิเทศภายในสถานศึกษา และคู่มือการนิเทศภายในสถานศึกษาแต่ละกิจกรรม เช่น การเยี่ยมชั้นเรียน, การให้คำปรึกษาแนะนำ เป็นต้น อาจเนื่องจากการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาขาดการแนะนำเชิงบวก หรือการให้กำลังใจผู้นิเทศ ผู้รับการนิเทศ และการให้ความรู้ความเข้าใจในรูปแบบหรือกระบวนการนิเทศที่ไม่ต่อเนื่อง สอดคล้องกับแนวคิดของ จันทรพิมพ์ วงศ์ประชาธรัตน์ (2556) ได้กล่าวว่า การดำเนินการนิเทศควรมีการวางแผนเพื่อทำความเข้าใจให้เกิดความกระจ่างเกี่ยวกับโครงสร้างของการนิเทศ เช่น การตั้งเป้าหมายหรือหลักการ กำหนดความจำเป็นหรือความต้องการ วางวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน กำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ จัดการออกแบบรูปแบบองค์ประกอบของโครงการ คัดเลือกผู้เข้ารับการนิเทศ นิเทศหรือสรรหาผู้ทำหน้าที่นิเทศ กำหนดเนื้อหาการนิเทศ จัดสรรงบประมาณ เลือกรูปแบบ วิธีการ กิจกรรมและเครื่องมือที่จะดำเนินการ มอบหมายงานด้านอำนวยความสะดวกและกำหนดสถานที่ แก่ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นโดยไม่คาดคิด จัดกิจกรรมประกอบเมื่อเห็นว่าเกิดความเครียด ความล่าช้าหรือเบื่อหน่าย สร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีให้เกิดขึ้นในกลุ่ม ใช้เครื่องมือประเมินผลให้ถูก วิเคราะห์ผลและตีความหมายให้เห็นชัด สรุปผล หาข้อบกพร่องเพื่อแก้ไขในการดำเนินงานครั้งต่อไป และวางแผนใหม่ถ้ามีโครงการต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ นพพรพรรณ ญาณโกมุท (2558) ได้ศึกษาวิจัยพัฒนารูปแบบการนิเทศ ภายในตามแนวคิดการศึกษาชั้นเรียนสำหรับ โรงเรียนเอกชน พบว่า รูปแบบการนิเทศภายในที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติจริง หลังการใช้รูปแบบการนิเทศภายในครุมีสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้และสมรรถนะในการนิเทศ ภายในสูงขึ้น โดยแยกเป็นรายด้าน ดังนี้ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้และการนิเทศภายในหลังการใช้ รูปแบบสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ความสามารถเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้และการนิเทศภายในหลังการใช้ รูปแบบสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ด้านการวางแผนการนิเทศ ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าความต้องการจำเป็นที่จะพัฒนา คือ การกำหนด กิจกรรม รายละเอียด เป้าหมาย ตัวบ่งชี้การนิเทศภายในสถานศึกษา การสรุปผลการวางแผน การกำหนดทางเลือกในการดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษา และการจัดทำโครงการนิเทศภายในสถานศึกษาที่เหมาะสมกับสภาพบริบทของสถานศึกษา อาจเป็นเพราะ การดำเนินการจัดกิจกรรมตามโครงการของสถานศึกษามีจำนวนมาก ทำให้ไม่สามารถดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาได้ครอบคลุมขาดการวางแผนการนิเทศ สอดคล้องกับแนวคิดของ ภิชาวิชัย ยางงาม (2564) ได้กล่าวว่า กระบวนการนิเทศทั้งหมด 5 ขั้นตอน เรียกว่า “PIDRE” ประกอบด้วย วางแผนการ ให้ความรู้ในสิ่งที่จะทำให้ทำการปฏิบัติงาน การสร้างขวัญและกำลังใจ และประเมินผลผลิตของการดำเนินงาน เป็นการวางแผนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่สอดคล้องกับสังคมไทย และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ อินทิรา หิรัญสาย และคณะ (2561) ได้ศึกษาวิจัยการพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา เพื่อการสอนที่ส่งเสริมทักษะที่พึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21 ของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 พบว่า สภาพปัจจุบันในการนิเทศภายในสถานศึกษาส่วนใหญ่นั้น ดำเนินงานอย่างไม่เป็นระบบและชัดเจน ได้แก่ การจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม การจัดการเรียนการสอน งานและโครงการในฝ่ายต่าง ๆ ปัญหาในการนิเทศภายในสถานศึกษา คือ การดำเนินงานนิเทศส่วนใหญ่ไม่เป็นระบบและขาดความต่อเนื่อง รูปแบบการนิเทศภายในที่เป็นระบบ

ชัดเจน ขาดการจัดตั้งศูนย์บริการวิชาการและจัดอบรมเชิงปฏิบัติการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ซึ่งรูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา มีองค์ประกอบ 5 ด้าน ได้แก่ การสร้างความตระหนัก การวางแผน การปฏิบัติงาน การประเมินผลการปฏิบัติงาน การถอดบทเรียนโดยรูปแบบดังกล่าว สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 61.68 และรูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาที่สร้างขึ้น มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก และสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ด้านการสร้างขวัญและกำลังใจ ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าความต้องการจำเป็นที่จะพัฒนา คือ การปรับวิธีการนิเทศภายในสถานศึกษาให้เหมาะสมกับสถานการณ์บริบทของสถานศึกษา การยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างจากคณะครู และการส่งเสริมสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์เพื่อความสะดวกในการปฏิบัติงานของผู้ร่วมงาน อาจเนื่องจากการจัดสรรงบประมาณในการซื้อสื่อมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของบุคลากร และการดำเนินการนิเทศยังขาดการเสริมแรง การให้กำลังใจแก่ผู้รับการนิเทศ การจัดสรรงบประมาณในการมอบขวัญกำลังใจให้ครูที่ปฏิบัติการสอนดี สอดคล้องกับแนวคิดของ ชีระวัฒน์ คำชุ่ม (2553 อ้างถึงใน กิตติพันธ์ มิตรเจริญ, 2558) ที่กล่าวว่า การส่งเสริมประชาสัมพันธ์ผลงานเพื่อแจ้งผลการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ เป็นการสร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานการนิเทศ ทำให้สาธารณชนได้ทราบถึงผลการนิเทศ ซึ่งเป็นแรงกระตุ้นให้บุคลากรผู้ทำหน้าที่นิเทศการสอนเกิดความภูมิใจและมีความตั้งใจดำเนินงานต่อไป และควรมีการเผยแพร่ผลงานให้ฝ่ายต่าง ๆ ทราบโดยอาจจัดนิทรรศการเพื่อให้ผู้มีส่วนร่วมในการนิเทศการสอนคนอื่น ได้เข้ามาศึกษาเพื่อนำไปพัฒนาการนิเทศของตนเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของ เกษม เป้าศรีวงศ์ (2557) ได้ศึกษาวิจัยการพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบเสริมพลังครู/วิจัยปฏิบัติในชั้นเรียน พบว่า รูปแบบการนิเทศด้านการวางแผน ด้านการอบรม ด้านการโค้ช และด้านการสะท้อนส่งผลให้พลังงานทำงานภายในตนเองของครูหลังจากใช้รูปแบบการนิเทศสูงกว่าก่อนการใช้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ความรู้ความเข้าใจการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนของครูหลังการใช้รูปแบบการนิเทศสูงกว่าก่อนการใช้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลจากการวิจัยปฏิบัติในชั้นเรียนของครูมีคุณภาพตั้งแต่ระดับดีถึงดีมาก จำนวน 41 เรื่องจากทั้งหมด 50 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 82.00 และรูปแบบการนิเทศ มีประสิทธิภาพตามมาตรฐานในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการใช้ประโยชน์ ด้านความเป็นไปได้ และความถูกต้องอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

ด้านการประเมินผลผลิตของการดำเนินงาน ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าความต้องการจำเป็นที่จะพัฒนา คือ การกำหนดให้ครูมีส่วนร่วมสรุปและรายงานผลการนิเทศภายในสถานศึกษา กำหนดวิธีการประเมินผลการนิเทศภายในสถานศึกษา และการติดตามผลการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาเป็นระยะตามแผนการนิเทศภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง อาจเนื่องจากการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา ขาดการรายงานผล ตรวจสอบติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา เป็นภาระหนักถึงสำคัญของผู้บริหารหรือคณะกรรมการในการพัฒนาการนิเทศ จึงได้กำหนดให้สถานศึกษามีการติดตามประเมินผลการนิเทศการสอนเพื่อเป็นกลไกในการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอน และงานวิจัยของ อลงกรณ์ ไกรสินธุ์ (2564) ได้ศึกษาวิจัยการพัฒนาระบบการนิเทศภายในของโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอท่าฉาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 พบว่า การพัฒนาระบบการนิเทศภายในได้ผลจากการดำเนินการประเมินการนิเทศ มีผลการพัฒนาด้านสภาพการดำเนินการนิเทศภายในของโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอท่าฉางยังไม่ได้ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเป็นผลทำให้โรงเรียนขาดคุณภาพในการจัดการศึกษารวมถึงผู้บริหารและครูไม่ได้ให้ความสำคัญกับการนิเทศภายใน

ด้านการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในผู้บริหารและครูมีความรู้ความเข้าใจและทักษะกระบวนการนิเทศหลังการประชุมเชิงปฏิบัติการสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และด้านผลการประเมินการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในพบว่าผู้บริหารและครูกล้าแสดงความคิดเห็น ตั้งคำถามและเข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการด้วยความสนใจสามารถนำกระบวนการนิเทศไปปรับใช้ในสถานศึกษาของตนเองได้ อยู่ในระดับดีมาก ผู้บริหารและครูมีความพึงพอใจต่อการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในอยู่ในระดับมากที่สุด

สรุปผลการวิจัย

สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3 มีความต้องการจำเป็นทุกด้าน โดยสภาพปัจจุบันมีค่าเฉลี่ยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสภาพที่พึงประสงค์มีค่าเฉลี่ยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

จากผลการวิจัยพบว่าความต้องการจำเป็นของการนิเทศภายในด้านการปฏิบัติงาน มีความต้องการจำเป็นเป็นลำดับแรก ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3 ควรให้ความสำคัญกับการกำหนดขั้นตอน วิธีการดำเนินการนิเทศภายในอย่างชัดเจน มีการประชุมชี้แจงคณะครูตามแผนที่กำหนด มีการใช้เครื่องมือการนิเทศที่หลากหลาย ดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาตามปฏิทินการนิเทศ และการเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการออกแบบและพัฒนาเครื่องมือในการนิเทศติดตามแต่ละกิจกรรมตามความเหมาะสม

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรทำการวิจัยและพัฒนาารูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาที่มีความเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3 ผู้เชี่ยวชาญตรวจคุณภาพเครื่องมือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมพ์ปวีณ์ สุวรรณโณ อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.นิเลาะ แวอุเซ็ง ประธานสอบ รองศาสตราจารย์ ดร.จรูญ แก้วเอี่ยม และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิตยา เรืองแป้น กรรมการสอบ ที่ทำให้การศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ขอพระคุณบิดามารดาและครอบครัวที่คอยสนับสนุนและคอยให้กำลังใจในการทำวิจัยจนสำเร็จ

เอกสารอ้างอิง

กิตติพันธุ์ มิตรเจริญ. (2558). การศึกษาการจัดการนิเทศการสอนในโรงเรียนอัสสัมชัญสมุทรปราการ สังกัด

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน. วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา, 10(4), 85-99.

เกษม เป้าศรีวงศ์. (2557). การพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบเสริมพลังครูนักวิจัยปฏิบัติการในชั้น

เรียน. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.

จันทร์พิมพ์ วงศ์ประชาธน์. (2556). รูปแบบการนิเทศการศึกษาโดยกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานผู้เป็น

บุคคลภายนอก. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุฏฐบัณฑิต. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- ชลณา ม่วงหวาน. (2564). รายงานการนิเทศเพื่อส่งเสริมความสามารถของครู ในการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะแห่งศตวรรษที่ 21. กาญจนบุรี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2.
- ต่อศักดิ์ เนียมวิลัย. (2559). แนวทางการนิเทศภายในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. นครสวรรค์: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- นิรุทธ์ นันทมาศวังนรา. (2560). รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 1. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2550). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สำนักทดสอบการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ.
- ภิกษาวิชญ์ ยางงาม. (2564). กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3. การค้นคว้าอิสระ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุวิมล ว่องวาณิช. (2562). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อลงกรณ์ ไกรสินธุ์. (2564). การพัฒนากระบวนการนิเทศภายในของโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอท่าฉาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2. วารสารรัชฎาภคย์, 15(41), 296-309
- อินทิรา หิรัญสาย. (กรกฎาคม-ธันวาคม 2561). การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา เพื่อการสอนที่ส่งเสริมทักษะที่พึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21 ของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1. วารสารวิจัยและพัฒนาหลักสูตร, 8(2), 88-100.
- Cronbach, L. J. (1970). *Essentials of psychological testing*. (3 rd ed.) New York: Harper & Row.

การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา
ระดับประถมศึกษาชายแดนไทย-มาเลเซีย จังหวัดนราธิวาส
The Participatory Administration for Primary School Administrators
of Thai-Malaysia Border Area, Narathiwat Province

อมาวสุ อาแว^{1*} และจรรณี เก้าเอี้ยน²
Amawasu Awae^{1*} and Jarunee Kao-ian²

นักศึกษาปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา¹
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา²
Master degree of Department of Education Administration, Faculty of Education, Yala Rajabhat University ¹
Faculty of Education, Yala Rajabhat University ²

*Corresponding author, e-mail: 736593019@yru.ac.th เบอร์โทรศัพท์: 098-983-1214

(Received: March 21, 2024; Revised: February 20, 2025; Accepted: April 10, 2025)

บทคัดย่อ

การค้นคว้าอิสระครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา ระดับประถมศึกษาชายแดนไทย-มาเลเซีย จังหวัดนราธิวาส 2) เพื่อเปรียบเทียบการบริหารจัดการแบบ มีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา ระดับประถมศึกษาชายแดนไทย-มาเลเซีย จังหวัดนราธิวาส จำแนกตาม ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษา 3) เพื่อประมวลข้อเสนอแนะการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา ระดับประถมศึกษาชายแดนไทย-มาเลเซีย จังหวัดนราธิวาส กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้บริหารและครูผู้สอนในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 1,239 คน กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารและครูผู้สอนในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 300 คน โดยคำนวณจากการใช้สูตรของยามานะ เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบค่าเอฟ (F-test) และทดสอบความแตกต่างด้วยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe's Method) ผลการค้นคว้าอิสระ พบว่า

1. ระดับการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา ระดับประถมศึกษาชายแดนไทย-มาเลเซีย จังหวัดนราธิวาส พบว่า ภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก
2. ผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา ระดับประถมศึกษาชายแดนไทย-มาเลเซีย จังหวัดนราธิวาส จำแนกตามตัวแปรประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษา พบว่า ตัวแปรประสบการณ์การทำงาน ระดับการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา ในภาพรวม

และรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และตัวแปรขนาดของสถานศึกษา ระดับการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการประมวลข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา ระดับประถมศึกษาชายแดนไทย-มาเลเซีย จังหวัดนราธิวาส พบว่า ผู้บริหารมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ทั้งโครงการและกิจกรรมที่ส่งผลให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จ ผู้บริหารมีส่วนร่วมในการตัดสินใจภายในโรงเรียนร่วมกัน ตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการพิจารณาตัดสินใจเกี่ยวกับคุณภาพต่อการติดตามและประเมินผลการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม และผู้บริหารเปิดโอกาสให้กรรมการสถานศึกษาได้รับผลประโยชน์เมื่อเกิดผลลัพธ์ความสำเร็จอันเกิดจากการบริหารจัดการร่วมกัน

คำสำคัญ : การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม; ระดับประถมศึกษาชายแดนไทย-มาเลเซีย

Abstract

This research has the following objectives: 1) to study participatory management of educational institution administrators; Primary school level, Thai-Malaysian border Narathiwat Province. 2) to compare management Participation of educational institution administrators Primary school level, Thai-Malaysian border Narathiwat Province classified by work experience and the size of the educational institution. 3) To compile recommendations for participatory management of educational institution administrators. Primary school level, Thai-Malaysian border Narathiwat Province The sample group is administrators and teachers in educational institutions. Narathiwat Primary Educational Service Area Office, Area 2, academic year 2023, number of 300 people, calculated from using Yamane's formula. The tool used is a questionnaire. Data were analyzed using ready-made programs. Statistics used are percentage, mean, standard deviation, F-test and test for differences using Scheffe's Method. The results of the study were shown as follows:

1. The overall level of participatory management of educational institution administrators Primary school level, Thai-Malaysian border Narathiwat Province found that the overall and each aspect were at a high level.

2. Comparison of participatory management by school administrators Primary school level, Thai-Malaysian border Narathiwat Province Classified by work experience variable and the size of the educational institution, it was found that the work experience variable Level of participatory management of educational institution administrators Overall and each aspect is significantly different at the .01 level. and the variable size of the educational institution Management level Overall participation of school administrators is significantly different at the .05 level.

3. Results of the compilation of recommendations regarding participatory management of educational institution administrators. Primary school level, Thai-Malaysian border Narathiwat Province found that 1) executives were involved in the operations of the working group family. Both projects and activities that result in successful operations. 2) Administrators participate in

decision-making within the school, coming together to make work decisions. 3) Administrators provide opportunities for teachers to participate in making decisions about the quality of monitoring and evaluating participatory management, and 4) Administrators provide opportunities for school committee members to receive mutual benefits. When results occur or success resulting from joint management

Keyword: The Participatory; Primary School Administrators of Thai-Malaysia

บทนำ

ในปัจจุบันการพัฒนาคนให้เป็นคนที่สมบูรณ์ในทุกช่วงวัยที่สามารถบริหารจัดการการเปลี่ยนแปลงที่เป็นสภาพแวดล้อมการดำเนินชีวิตได้อย่างดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาทุนมนุษย์จากการยกระดับคุณภาพการศึกษา การเรียนรู้ การพัฒนาทักษะ และยกระดับคุณภาพบริการสาธารณสุขให้ทั่วถึงในทุกพื้นที่ พร้อมทั้งต้องส่งเสริมบทบาทสถาบันทางสังคมในการกล่อมเกลาสังคมที่ดี มีวินัย มีค่านิยมที่ดี มีความรับผิดชอบต่อสังคม การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุขในกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกจึงให้ความสำคัญและทุ่มเทกับการพัฒนาการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตนให้สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ภูมิภาค และของโลก ควบคู่กับการธำรงรักษาอัตลักษณ์ของประเทศในส่วนของประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษา การพัฒนาศักยภาพ และขีดความสามารถของคนไทยให้มีทักษะ ความรู้ ความสามารถ และสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงาน และการพัฒนาประเทศ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

ผู้บริหารสถานศึกษาถือเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในฐานะผู้นำองค์กรการจัดการศึกษามีหน้าที่วางแผน ส่งเสริม สนับสนุน บริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล เกิดความสมดุลเพื่อให้เกิดการจัดการศึกษาบรรลุผลสำเร็จ มีคุณภาพและเกิดผลลัพธ์ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ การจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพในระดับที่สูงขึ้นสถานศึกษาจะมีคุณภาพมากขึ้นเพียงใดต้องอาศัยผู้บริหารซึ่งผู้บริหารเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนสถานศึกษาให้ไปสู่มาตรฐานที่ตั้งไว้อย่างมีคุณภาพโดยในการพัฒนาหรือยกระดับคุณภาพการศึกษาให้สูงขึ้นนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีบทบาท มีความสามารถ มีภาวะผู้นำในการบริหารจัดการสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาต้องใช้บทบาทเพื่อนำความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ของตนเองมาประยุกต์ใช้ในการทำงานให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ดังนั้นบทบาทการบริหารแบบมีส่วนร่วมจึงมีความสำคัญทำให้การบริหารประสบความสำเร็จ (สรารุณ คงสุข, 2565) ทั้งนี้ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทที่สำคัญต่อการบริหารกิจการของสถานศึกษา เนื่องจากผู้บริหารเป็นผู้ที่ดำเนินงานให้บุคคลในองค์กรปฏิบัติงานได้สำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ (ชลดา เหลืองประเสริฐ, 2560) ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทและหน้าที่ครอบคลุมงานทุกงานของสถานศึกษาจะต้องมีความสามารถในการบริหารจัดการ เป็นผู้นำทางวิชาการ เป็นที่ยอมรับนับถือและเป็นผู้ริเริ่มหรือส่งเสริมให้บุคลากรอื่นที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการปฏิบัติงาน (ทวี ขวดศรี, 2558)

การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมมีความสำคัญในการบริหารองค์กรอย่างยิ่ง เนื่องจากผู้บริหารระดับสูงหรือผู้บังคับบัญชาได้เปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหาร มีอิสระในการทำงาน ตลอดจนสามารถเสนอความคิดเห็นเพื่อร่วมกันแก้ปัญหาอย่างเป็นแรงจูงใจให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความรู้สึกร่วมกันและร่วมรับผิดชอบใน

การดำเนินงานขององค์การส่งผลให้องค์การประสบความสำเร็จต่อไป (สราวุฒิ คงสุข, 2565) ซึ่งสภาพปัญหาแนวโน้มของการศึกษาไม่ได้มีแค่กระบวนการสอน ครูผู้สอน หรือตัวเด็กเอง แต่รวมถึงบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ปัจจัยภายนอกที่สำคัญและมีผลต่อความสำเร็จ (ประหยัด พิมพา, 2561) นอกจากนี้เมื่อผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมในปีที่ผ่านมา พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมด้านการกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของงานมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด (วิไลวรรณ คล้ายคลึง, 2560) และด้านความมีอิสระในการปฏิบัติงานมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด (ระวีวรรณ หงษ์กิตติยานนท์, 2557) บุคลากรในองค์การมีความสับสนในบทบาท และขอบเขตของงานทั้งตำแหน่ง และอำนาจหน้าที่มักเกิดขึ้นในองค์การ คือ การทำงาน ขาดเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน ระเบียบปฏิบัติไม่มีประสิทธิภาพ ไม่มีการยืดหยุ่น การกำหนดขอบเขตความรับผิดชอบไม่ชัดเจน มีความขัดแย้งในการทำงานอย่างเด่นชัด มีความคิดเห็นแตกต่างกัน ความสัมพันธ์ระหว่างระดับองค์การไม่ดี ได้รับข่าวสารไม่ครบถ้วนและการสื่อสารไม่ดี จึงเกิดปัญหาในการทำงานร่วมกันในปัจจุบัน ซึ่งสภาพการทำงานร่วมกันจริง ๆ ของทีมเกิดขึ้นน้อยมาก ทำให้การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เกิดขึ้นรวดเร็วจนสมาชิกบางคนตามไม่ทัน การกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของงาน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ หรือการยึดมั่นผูกพันต่อกัน รวมถึงการเห็นแก่พรรคพวกมุ่งแต่ความสำเร็จในงานที่ตนรับผิดชอบจนมองข้ามความสำคัญของเพื่อนร่วมงาน (วิศรุต เพ็ชรสัมพันธ์, 2564) นอกจากนี้เมื่อผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับการทำงานเป็นทีมของครูในปีที่ผ่านมา พบว่า การทำงานเป็นทีมด้านการจัดรูปแบบงานมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด (ไพฑูริย์ กลมกุล, 2560) และด้านความสัมพันธ์ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด (สราวุฒิ คงสุข, 2565)

จากรายงานผลการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ในปัจจุบันปัญหาด้านประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษา เนื่องจากประสบปัญหาด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ทั้งนี้จากปัญหาที่กล่าวมาอาจเป็นผลมาจากความเปลี่ยนแปลงในภาคส่วนต่าง ๆ หรือเกิดจากการขาดการบริหารจัดการที่ดีของผู้บริหารสถานศึกษาในการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการทำงาน ขาดการส่งเสริมพัฒนาทักษะความรู้ความสามารถที่ต่อเนื่อง การขาดแคลนครูและบุคลากรทางการศึกษาในบางสาขา ความไม่มั่นใจในความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของครูและบุคลากรทางการศึกษา สืบเนื่องมาจากปัญหาสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดจันทบุรี อันมีผลกระทบต่อจัดการศึกษา และขาดความกระตือรือร้นในการปฏิบัติหน้าที่ สมาชิกในองค์การขาดขวัญและกำลังใจที่ดีในการปฏิบัติงาน และขาดความสามัคคีในหมู่คณะเนื่องจากไม่มีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน ดังนั้นผู้บริหารของโรงเรียนประถมศึกษาของรัฐบาลในชายแดนไทยมาเลเซีย จังหวัดจันทบุรี จึงต้องมีการนำประเด็นปัญหาข้อเสนอแนะไปใช้ในการบริหารจัดการว่าควรพัฒนาในด้านใด เพื่อนำข้อมูลเหล่านี้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการวางแผนการในการบริหารจัดการภายในสถานศึกษา อันจะส่งผลอันดีให้สถานศึกษาพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน ซึ่งบริบทโรงเรียนระดับประถมศึกษาชายแดนไทย-มาเลเซีย จังหวัดจันทบุรี เป็นสถานศึกษาของรัฐบาลในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในชายแดนไทยมาเลเซีย จังหวัดจันทบุรี มีพื้นที่ครอบคลุม 4 อำเภอ ได้แก่ อำเภอฉะเชิงเทรา อำเภอสุพรรณบุรี อำเภอสุโขทัย และอำเภอตากใบ จำนวน 86 โรงเรียน อีกทั้งประสบการณ์ของผู้บริหารและขนาดของสถานศึกษามีผลต่อการบริหารโดยตรง ผู้บริหารที่มีประสบการณ์สูงมักสามารถจัดการโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนขนาดของสถานศึกษาส่งผลต่อรูปแบบการบริหารที่แตกต่างกัน การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนขนาดเล็กอาจบริหารได้ง่ายกว่า แต่มีข้อจำกัดด้านงบประมาณ ในขณะที่

โรงเรียนขนาดใหญ่ต้องการระบบบริหารที่เป็นระบบและซับซ้อนขึ้น (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 2, 2566)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้ค้นคว้าอิสระในฐานะผู้ปฏิบัติงานสถานศึกษาระดับประถมศึกษาชายแดนไทย-มาเลเซีย จังหวัดนราธิวาส จึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา ระดับประถมศึกษาชายแดนไทย-มาเลเซีย จังหวัดนราธิวาส เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องในการบริหารสถานศึกษาและพัฒนาโรงเรียน สามารถนำข้อมูลไปประยุกต์ใช้ในการวางแผนดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา โรงเรียนประถมศึกษาของรัฐชายแดนไทยมาเลเซีย จังหวัดนราธิวาส ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา ระดับประถมศึกษาชายแดนไทย-มาเลเซีย จังหวัดนราธิวาส
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา ระดับประถมศึกษาชายแดนไทย-มาเลเซีย จังหวัดนราธิวาส จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษา
3. เพื่อประมวลข้อเสนอแนะการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา ระดับประถมศึกษาชายแดนไทย-มาเลเซีย จังหวัดนราธิวาส

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการเก็บข้อมูลการค้นคว้าอิสระครั้งนี้ เป็นผู้บริหารและครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 2 จำนวน 1,239 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 9 มีนาคม 2566)
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บข้อมูลการค้นคว้าอิสระครั้งนี้ เป็นผู้บริหารและครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 2 โดยคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างจากการใช้สูตรยามานะ (1973: 888 อ้างอิงใน พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2550) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 300 คน หลังจากนั้นทำการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling)

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การค้นคว้าอิสระครั้งนี้ ผู้ค้นคว้ามุ่งศึกษาการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา ระดับประถมศึกษาชายแดนไทย-มาเลเซีย จังหวัดนราธิวาส โดยสังเคราะห์งานวิจัยและแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมจาก 12 แนวคิด ได้แก่ ธร สุนทรายุทธ (2551) อรทัย กิกผล (2552) จรัส อติวิทยากรณ์ (2553) ประสาร พรหมณา (2553) รัตน์ฐาภัทร์ ธนโชติสุขสบาย (2557) พินสุตา สิริรังศรี (2558) เสาวนีย์ เดือนเด่น (2558) สุภัททา อินทรศักดิ์ (2561) โคเฮน และอัฟฮอฟ (Cohen & Uphoft, 1980) ซาดิด และคณะ (Shadid, 1982) ซาซกิน (Sashkin, 1982) และวอนสเบิร์ก (Swanaburg, 1996) ซึ่งสามารถสังเคราะห์การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาได้ 4 ด้าน ได้แก่

- 1) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน
- 2) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

- 3) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล
- 4) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. **ลักษณะเครื่องมือ** เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งผู้ค้นคว้าอิสระได้ปรับปรุงจากงานวิจัยเรื่องการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 (พรเทพ เหมรณนท, 2563) และเรื่องการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิภาพของโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 (วิบูลกร นิลพิบูลย์, 2563) แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Checklist) จำนวน 4 ข้อ ประกอบด้วยเพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษา

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา ระดับประถมศึกษาชายแดนไทย-มาเลเซีย จังหวัดนราธิวาส ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองจากการประมวลแนวความคิดที่ได้จากการศึกษา วิเคราะห์เอกสาร ตำรา และงานค้นคว้าอิสระที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม จำนวน 27 ข้อ ที่มีความสอดคล้องกับเนื้อหา 4 ด้าน ดังนี้

1) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	จำนวน 6 ข้อ
2) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	จำนวน 7 ข้อ
3) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล	จำนวน 5 ข้อ
4) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	จำนวน 9 ข้อ

ลักษณะแบบสอบถามตอนที่ 2 มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยให้น้ำหนักค่าคะแนน ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

การแปลผลค่าคะแนนตามเกณฑ์ของเบสส์ (Best, 1997) กำหนดค่าคะแนนและความหมายของแต่ละช่วงคะแนนเฉลี่ยไว้ตามเกณฑ์วิเคราะห์ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม
ในการปฏิบัติงานมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม
ในการปฏิบัติงานมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม
ในการปฏิบัติงานปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม
ในการปฏิบัติงานน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม

ในการปฏิบัติงานน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา ระดับประถมศึกษาชายแดนไทย-มาเลเซีย จังหวัดนราธิวาส

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการค้นคว้าอิสระครั้งนี้ผู้ค้นคว้าได้ดำเนินการสร้างแบบสอบถามตามลำดับขั้น ดังนี้

1) ศึกษาค้นคว้ารายละเอียดของเนื้อหาจากเอกสาร ตำรา วารสารและงานค้นคว้าอิสระที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา แล้วนำมาพิจารณา และสร้างคำถาม จำนวน 27 ข้อใน 4 ด้าน

2) ศึกษารูปแบบ และวิธีการสร้างแบบสอบถามแล้วสร้างแบบสอบถามให้สอดคล้องกับตัวแปรที่จะศึกษา เกี่ยวกับการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา ระดับประถมศึกษาชายแดนไทย-มาเลเซีย จังหวัดนราธิวาส ทั้ง 4 ด้าน ประกอบด้วยการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล และการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ รวมทั้งสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะในการศึกษาครั้งนี้

3) นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้ว นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาตรวจสอบความสอดคล้องกับเนื้อหา ความถูกต้องของภาษา และความชัดเจนในข้อความ เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาให้ข้อเสนอแนะ

4) นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงเรียบร้อยแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) และสิ่งที่ควรปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น แล้วนำผลการพิจารณาไปทำการวิเคราะห์หาความเที่ยงตรงด้วยวิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้องเชิงเนื้อหาระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (The Index of Items Objective Congruence: IOC) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) โดยให้คะแนน ดังนี้

- +1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามตรงกับขอบข่ายในประเด็นหลักของเนื้อหา
- 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามตรงกับขอบข่ายในประเด็นหลักของเนื้อหา
- 1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามไม่ตรงกับขอบข่ายในประเด็นหลักของเนื้อหา

แล้วคัดเลือกข้อความที่มีดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.60-1.00 ถ้าข้อคำถามมีค่าดัชนีความสอดคล้องต่ำกว่า 0.60 จะนำไปปรับปรุงหรือตัดทิ้ง จากผลการวิเคราะห์ของผู้เชี่ยวชาญปรากฏว่าทุกข้อคำถามมีค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.67-1.00

5) นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขตามที่ผู้ทรงคุณวุฒิเรียบร้อยแล้ว ไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มทดลองที่เป็นครูผู้สอนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.983

6) นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพและปรับปรุงแก้ไขสมบูรณ์แล้วไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขอนหนังสือแนะนำตัวจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาเพื่อนำส่งถึงผู้บริหารและครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 2 และเพื่อขอความอนุเคราะห์สถานศึกษาในการส่งแบบสอบถามออนไลน์ภายใน 5 วัน นับตั้งแต่วันที่ขอนหนังสือแนะนำตัว

2. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามออนไลน์ที่สร้างด้วยแอปพลิเคชัน Google Form ส่งผ่านช่องทาง E-Office Smart Area Management Support System: AMSS++ ถึงผู้บริหารและครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 จำนวน 300 คน

3. ผู้วิจัยรับคำตอบจากการส่งแบบสอบถามออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชัน Google Form รวบรวมกลับคืนมาจำนวน 291 คน คิดเป็นร้อยละ 97 จากนั้นดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลในการค้นคว้าอิสระครั้งนี้ ผู้ค้นคว้าอิสระใช้โปรแกรมสำเร็จรูปโดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1) วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละและนำผลการวิเคราะห์เสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยายได้ตาราง

2) วิเคราะห์ระดับการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา ระดับประถมศึกษาชายแดนไทย-มาเลเซีย จังหวัดจันทบุรี โดยหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) โดยนำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยายตามเกณฑ์ของเบส (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานอยู่ระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานอยู่ระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานอยู่ระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานอยู่ระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานอยู่ระดับน้อยที่สุด

3) วิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา ระดับประถมศึกษาชายแดนไทย-มาเลเซีย จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามตัวแปรประสบการณ์การทำงาน และขนาดสถานศึกษาใช้สถิติทดสอบค่าเอฟ (F-test) ทดสอบรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's Method)

4) วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา ระดับประถมศึกษาชายแดนไทย-มาเลเซีย จังหวัดจันทบุรี โดยนำมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วนำเสนอข้อมูลเป็นความเรียง

ผลการวิจัย

การศึกษาการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา ระดับประถมศึกษาชายแดนไทย-มาเลเซีย จังหวัดจันทบุรี มีผลการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา ระดับประถมศึกษาชายแดนไทย-มาเลเซีย จังหวัดนราธิวาส

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา ระดับประถมศึกษาชายแดนไทย-มาเลเซีย จังหวัดนราธิวาส ภาพรวมและรายด้าน

การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม	$\bar{x}$	SD	ระดับ	ลำดับ
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	4.08	0.64	มาก	1
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	4.06	0.72	มาก	2
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	3.99	0.75	มาก	4
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	4.04	0.65	มาก	3
รวม	4.04	0.69	มาก	-

จากตารางที่ 1 พบว่าค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา ระดับประถมศึกษาชายแดนไทย-มาเลเซีย จังหวัดนราธิวาส ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.04$, $SD=0.69$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาทุกด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.08$, $SD=0.64$) รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.06$, $SD=0.72$) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.04$, $SD=0.65$) และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x} = 3.99$, $SD=0.75$)

2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา ระดับประถมศึกษาชายแดนไทย-มาเลเซีย จังหวัดนราธิวาส จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษา

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษาชายแดนไทย-มาเลเซีย จำแนกตามตัวแปรประสบการณ์การทำงาน

การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม	ประสบการณ์การทำงาน						F	p-value	คู่ที่แตกต่าง
	< 5 ปี		5-10 ปี		> 5 ปี				
	(1)		(2)		(3)				
	$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD			
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	4.14	0.64	3.91	0.67	4.26	0.54	8.513***	0.001	(1,2), (2,3)
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	4.16	0.68	3.82	0.75	4.26	0.64	11.064***	0.001	(1,2), (2,3)

3. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	4.02	0.76	3.79	0.75	4.21	0.68	8.326***	0.001	(1,2), (2,3)
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	4.17	0.61	3.85	0.67	4.16	0.60	8.951***	0.001	(1,2), (2,3)
รวม	4.12	0.67	3.84	0.71	4.22	0.62	9.214***	0.001	

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จากตารางที่ 2 พบว่า การเปรียบเทียบการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา ระดับประถมศึกษาชายแดนไทย-มาเลเซีย จำแนกตามตัวแปรประสบการณ์การทำงาน พบว่า ภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การทำงานตั้งแต่ 5-10 ปี มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมสูงกว่าครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 5 ปี และครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 10 ปี มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมสูงกว่าครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การทำงานตั้งแต่ 5-10 ปี

เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า และครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การทำงานตั้งแต่ 5-10 ปี มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมแตกต่างกับครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 5 ปี จำนวน 4 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล และด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

และครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 10 ปี มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมแตกต่างกับครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การทำงานตั้งแต่ 5-10 ปี จำนวน 4 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล และด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษาชายแดนไทย-มาเลเซีย จำแนกตามตัวแปรขนาดของสถานศึกษา

การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม	ขนาดของสถานศึกษา						F	p-value	คู่ที่แตกต่าง
	เล็ก		กลาง		ใหญ่				
	(1)		(2)		(3)				
	$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD			
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	3.85	0.67	4.14	0.61	4.37	0.63	8.023***	0.001	(1,2), (1,3)

2. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	3.80	0.76	4.11	0.68	4.42	0.67	8.061***	0.001	(1,2), (1,3)
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	3.69	0.85	4.04	0.69	4.45	0.56	11.346***	0.001	(1,2), (1,3), (2,3)
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	3.91	0.73	4.07	0.61	4.28	0.69	3.119*	0.046	-
รวม	3.81	0.75	4.09	0.65	4.38	0.64	7.637*	0.011	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 *** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จากตารางที่ 3 พบว่า การเปรียบเทียบการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา ระดับประถมศึกษาชายแดนไทย-มาเลเซีย จังหวัดนราธิวาส จำแนกตามตัวแปรขนาดของสถานศึกษา พบว่า ภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดกลาง มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมสูงกว่าครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดเล็ก และครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดใหญ่ มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมสูงกว่าครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดกลาง

เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดกลาง มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมแตกต่างกับครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 3 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

และครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดใหญ่ มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมแตกต่างกับครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดกลาง จำนวน 3 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการประมวลข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา ระดับประถมศึกษาชายแดนไทย-มาเลเซีย จังหวัดนราธิวาส พบว่า 1) ผู้บริหารมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของครอบครัว คณะทำงาน ทั้งโครงการและกิจกรรมที่ส่งผลให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จ 2) ผู้บริหารมีส่วนร่วมในการตัดสินใจภายในโรงเรียนมาร่วมกันตัดสินใจในการทำงาน 3) ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการพิจารณาตัดสินใจเกี่ยวกับคุณภาพต่อการติดตามและประเมินผลการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม และ 4) ผู้บริหารเปิดโอกาสให้กรรมการสถานศึกษาได้รับผลประโยชน์ร่วมกัน เมื่อเกิดผลลัพธ์ หรือความสำเร็จอันเกิดจากการบริหารจัดการร่วมกัน

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา ระดับประถมศึกษาชายแดนไทย-มาเลเซีย จังหวัดนราธิวาส นำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์และสมมติฐาน ดังนี้

1. ผลการศึกษาระดับการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา ระดับประถมศึกษาชายแดนไทย-มาเลเซีย จังหวัดนราธิวาส จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล และด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและตัดสินใจร่วมกัน มีความไว้วางใจและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับผลการวิจัยของโสภา อำนวยรัตน์ (2561) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้บริหารและครูในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดพะเยา พบว่า การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้บริหารและครูในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในภาพรวมและรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกับผลการวิจัยของนงุกร ปิ่นสกุล และคณะ (2557) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมอาชีพของนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล พบว่า รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมอาชีพของนักเรียนในสถานศึกษาภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของกัญญา เพ็ชรนอก (2561) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การบริหารงานแบบมีส่วนร่วม และภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 พบว่า การบริหารงานแบบมีส่วนร่วม และภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารมีผลการปฏิบัติอยู่ระดับมาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของณชัช จูติธณภูมิ และพิมลพรรณ เพชรสมบัติ (2566) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี พบว่า การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. ผลการศึกษาเปรียบเทียบการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา ระดับประถมศึกษาชายแดนไทย-มาเลเซีย จังหวัดนราธิวาส จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า ภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 10 ปี มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมสูงกว่าครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การทำงานตั้งแต่ 5-10 ปี เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 10 ปี มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมแตกต่างกับครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การทำงานตั้งแต่ 5-10 ปี จำนวน 4 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อาจเนื่องมาจากผู้บริหารได้มีการสนับสนุน สร้างขวัญกำลังใจและยกระดับความสามารถสำหรับครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการทำงานที่แตกต่างกัน จึงส่งผลทำให้ครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมแตกต่างกัน โดยมีการส่งเสริมสนับสนุนเป็นแรงเสริมและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ครูหรือองค์กรมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ผู้รับผิดชอบโครงการหรือกิจกรรมนั้น ๆ สอดคล้องกับผลการวิจัยของกัญญา เพ็ชรนอก (2561) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การบริหารงานแบบมีส่วนร่วม และภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 จำแนกตาม และจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า ภาพรวมแตกต่างกัน และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดใหญ่ มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมแตกต่างกับ

ครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 4 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อาจเนื่องมาจากการที่ผู้บริหารสถานศึกษาทำให้เกิดการร่วมกันดำเนินงาน การมีส่วนร่วมของภาครัฐ นักเรียน ชุมชน ครอบครัวโดยเป็นคณะกรรมการดำเนินงานในกิจกรรมนั้น ๆ ตามภารกิจที่กำหนดร่วมกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของสายใจ ยามแย้ม (2563) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารและบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สรรบุรี เขต 2 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารและบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียน จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เช่นเดียวกับผลการวิจัยของสุภัทรา อินทรศักดิ์ (2561) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การนำเสนอรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ผลการประมวลข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา ระดับประถมศึกษาชายแดนไทย-มาเลเซีย จังหวัดนราธิวาส พบว่า ผู้บริหารมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ทั้งโครงการและ กิจกรรมที่ส่งผลให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จ ผู้บริหารมีส่วนร่วมในการตัดสินใจภายในโรงเรียนร่วมกัน ตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการพิจารณาตัดสินใจเกี่ยวกับคุณภาพต่อการ ติดตามและประเมินผลการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม และผู้บริหารเปิดโอกาสให้กรรมการสถานศึกษาได้รับ ผลประโยชน์เมื่อเกิดผลลัพธ์ความสำเร็จอันเกิดจากการบริหารจัดการร่วมกัน อาจเนื่องมาจากผู้บริหารเปิดโอกาสให้ ครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ร่วมวางแผนดำเนินกิจกรรมร่วมกัน และเปิดโอกาสให้ครูผู้สอนมีส่วนร่วม ในการตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ที่ส่งผลให้เกิดความสำเร็จ

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา ระดับประถมศึกษาชายแดนไทย-มาเลเซีย จังหวัดนราธิวาส ภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านการมีส่วนร่วม ในการดำเนินงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับ ผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

2. ผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา ระดับประถมศึกษา ชายแดนไทย-มาเลเซีย จังหวัดนราธิวาส จำแนกตามตัวแปรประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษา พบว่า ตัวแปรประสบการณ์การทำงาน ระดับการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา ในภาพรวม และรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และตัวแปรขนาดของสถานศึกษา ระดับการบริหาร จัดการแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนี้

1) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้บริหารมีส่วนร่วมทำการดำเนินงานในกิจกรรมนั้น ๆ ตามภารกิจที่กำหนดร่วมกันส่งผลให้การดำเนินงานประสบ ความสำเร็จ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ผู้บริหารมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของภาครัฐทั้งโครงการและกิจกรรมที่ส่งผลให้การ ดำเนินงานประสบความสำเร็จ และผู้บริหารมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของครอบครัวคณะกรรมการ ทั้งโครงการและ กิจกรรมที่ส่งผลให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

2) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ผู้บริหารมีส่วนร่วมตัดสินใจในการตรวจสอบและประเมินผลทางเลือกของการตัดสินใจ ให้เกิดผลที่ดีตามบริบทสถานที่ต่าง ๆ ของกิจกรรม หรือโครงการภายในโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาผู้บริหารมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในสาเหตุ และปัญหาที่เกิดจากกิจกรรม หรือโครงการภายในโรงเรียน และผู้บริหารมีส่วนร่วมในการตัดสินใจภายในโรงเรียนมาร่วมกันตัดสินใจในการทำงานมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

3) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ผู้บริหารเปิดโอกาสในการมีส่วนร่วมของภาครัฐในการติดตามประเมินผลเพื่อการปรับปรุงและพัฒนางานร่วมกัน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาผู้บริหารมีส่วนร่วมในการพิจารณาตัดสินใจเกี่ยวกับการกระทำการติดตามและประเมินผล การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม และผู้บริหารมีส่วนร่วมในการพิจารณาตัดสินใจเกี่ยวกับคุณภาพต่อการติดตามและประเมินผลการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

4) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ครูได้รับการสนับสนุนทางบวกจากผู้บริหาร อาทิเช่น ด้านสวัสดิการ ให้กำลังใจ ร่วมแสดงความคิดเห็น การยกย่อง ชมเชย และการมอบรางวัล เป็นต้น มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาผู้บริหารมีความพึงพอใจ เมื่อมีการบริหารจัดการร่วมกัน มีผลออกมาสำเร็จ และผู้บริหารเปิดโอกาสให้กรรมการสถานศึกษาได้รับผลประโยชน์ร่วมกัน เมื่อเกิดผลลัพธ์ หรือความสำเร็จอันเกิดจากการบริหารจัดการร่วมกันมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

3. ผลการประมวลข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา ระดับประถมศึกษาชายแดนไทย-มาเลเซีย จังหวัดนราธิวาส พบว่า ผู้บริหารมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ทั้งโครงการและ กิจกรรมที่ส่งผลให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จ ผู้บริหารมีส่วนร่วมในการตัดสินใจภายในโรงเรียนร่วมกัน ตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการพิจารณาตัดสินใจเกี่ยวกับคุณภาพต่อการติดตามและประเมินผลการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม และผู้บริหารเปิดโอกาสให้กรรมการสถานศึกษาได้รับผลประโยชน์เมื่อเกิดผลลัพธ์ความสำเร็จอันเกิดจากการบริหารจัดการร่วมกัน

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานหรือกิจกรรมต่าง ๆ ต้องสร้างความเข้าใจตามขั้นตอนที่ชัดเจน รับฟังความคิดเห็น มีความประนีประนอม ยืดหยุ่น ผู้บริหารควรกระจายภาระหน้าที่ให้ทั่วถึง และประเมินผลตามสภาพจริง

2. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ผู้บริหารจำเป็นต้องมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องเกี่ยวกับการดำเนินงานของสถานศึกษาและร่วมรับผิดชอบผลที่เกิดจากการตัดสินใจ คณะครู บุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ผู้บริหารควรให้โอกาสครูมีอำนาจในการตัดสินใจเพิ่มมากขึ้น

3. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล การบริหารจัดการศึกษาหรือการดำเนินโครงการกิจกรรมต่าง ๆ ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ครูสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ ประชุมปรึกษาหารือแนวทางการประเมินผล นำมาแก้ปัญหาและปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกัน

4. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้รับผลประโยชน์ร่วมกัน มีการแลกเปลี่ยนการทำงาน คำนึงถึงผลประโยชน์ และวัตถุประสงค์เป็นหลักสำคัญ

5. ด้านตัวแปรประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษา ประสบการณ์การทำงานของผู้บริหาร และครูผู้สอน และขนาดของสถานศึกษามีผลต่อการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมโดยตรง ผู้บริหารที่มีประสบการณ์สูงมักสามารถจัดการบริหารโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนขนาดของสถานศึกษาส่งผลต่อรูปแบบการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมที่แตกต่างกัน โรงเรียนขนาดเล็กอาจบริหารได้ง่ายกว่า แต่มีข้อจำกัดด้านงบประมาณ ในขณะที่โรงเรียนขนาดใหญ่ต้องการระบบบริหารที่เป็นระบบและซับซ้อนขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกเกี่ยวกับการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกและมีประโยชน์ต่อการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ
2. ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ กรณีศึกษาสถานศึกษาที่เป็นโรงเรียนที่ยกระดับคุณภาพที่ประสบความสำเร็จในการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม เพื่อการเรียนรู้ในการบริหารการจัดการภายในสถานศึกษา
3. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้งที่เป็นภาครัฐและเอกชนในจังหวัดนราธิวาส เพื่อนำผลการค้นคว้าอิสระเป็นข้อมูลในกระบวนการพัฒนาการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของจังหวัดนราธิวาส

เอกสารอ้างอิง

- กัญญา เพ็ชรนอก. (2561). การบริหารงานแบบมีส่วนร่วม และภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนรินทร์.
- จรัส อติวิทยากรณ์. (2553). หลักการและทฤษฎีทางการบริหาร. สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- ชลดา เหลือประเสริฐ. (2560). คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- ณัชช ฐิติธณภูมิ และพิมลพรรณ เพชรสมบัติ. (2566). การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารจัดการและนวัตกรรมท้องถิ่น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ทวี ขวดศรี. (2558). ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3. การค้นคว้าอิสระปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกาญจนบุรี.
- ธร สุนทรายุทธ. (2551). การบริหารจัดการเชิงทฤษฎี วิจัย และปฏิบัติทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: บริษัท เนติกุลการพิมพ์ จำกัด.
- นฤกร ปิ่นสกุล และคณะ. (2557). รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมอาชีพของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดเทศบาล. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยนเรศวร.

- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ประสาร พรหมณา. (2553). การบริหารแบบมีส่วนร่วม. *วารสารธุรกิจปริทัศน์*, 7(2), 25.
- ประหยัด พิมพ์. (2561). การศึกษาไทยในปัจจุบัน. *วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอภัยภูธร*. 7(1), 242-249.
- พราเทพ เหมรานนท์. (2564). *การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อ ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 และเขต 2*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2550). *วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สำนักทดสอบการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พิณสุดา สิริธรรศรี. (2558). *แก่นการจัดการศึกษา ชุดโครงการการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม : การศึกษาเพื่อสุขภาวะเด็กและเยาวชนการ*. กรุงเทพฯ: DPU Coolprint มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ไพฑูรย์ กลมกุล. (2560). *ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการทำงานเป็นทีมของครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ระวีวรรณ หงษ์กิตติยานนท์. (2557). *ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการทำงานเป็นทีมของครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในจังหวัดสระแก้ว*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- รัตนฐาภรณ์ ธนโชติสุขสหาย. (2557). *ทักษะทางวิทยาศาสตร์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วิบูลธ นิลพิบูลย์. (2563). *การบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วิศรุต เพ็ชรสีมวง และเพ็ญภา สุขเสริม. (2564). *การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2*. การค้นคว้าอิสระปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.
- วิไลวรรณ คล้ายคลึง. (2560). *การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนวัดมโนรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สรารุณ คางสุ. (2565). *บทบาทของผู้บริหารกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของศูนย์ฝึกอบรมวิชาชีพประจำอำเภอ สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด เขต 2. (2566). *ข้อมูลทั่วไป*. นราธิวาส : สำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ*. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สายใจ ยามแย้ม. (2564). ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารและการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (สทมส.)*, 27(2), 200-211.
- สุภัททา อินทรศักดิ์. (2561). *การนำเสนอรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุขุภักดิ์บัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- เสาวนีย์ เตือนเด่น. (2558). *การมีส่วนร่วมในการทำงานของบุคลากร*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- โสภกา อำนวนรัตน์. (2561). การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้บริหารและครูในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดพะเยา. *วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร*, 11(3), 2594-2612.
- อรทัย กักพล. (2552). *คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชน สำหรับนักบริหารท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: จรัสสนิทวงศ์การพิมพ์.
- Cohen, J.M., and Uphoff, N. T. (1980). *Participation place in rural development: Seeking clarity through specificity, world development*. New York: Cornell University.
- Sashkin, M. (1982). *A Manager's Guide to Participative Managers*. New York: AMA. Membership Publications Division.
- Shadid, W. and et al. (1982). *Access and participation: a the ortical approach in participation of the poor in development*. New York: McGraw-Hill.
- Swansburg, R. C. (1996). *Management and leadership for nurse*. Boston: Jones and Bartlett publishers.

การพัฒนาชุดกิจกรรมการแก้โจทย์ปัญหาทางฟิสิกส์ เรื่อง ส่วนประกอบและอัตราเร็วของคลื่นกล
ตามรูปแบบของโพลยา ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้
สำหรับระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

Development a Physics Problem – Solving Activity Package Component and Speed
of Mechanical waves According to The Polya Method Cooperate With The 5 E's of
Inquiry – Based Learning for Mathayom 5

สิทธิเดช ชมจันทร์^{1*} และ พชรวิชญ์ คงแก้ว²

Sittidach Chomjan^{1*}, Phacharawit Khongkaew²

โรงเรียนสตรีศรีสุริโยทัย^{1*} โรงเรียนมัธยมปทุมมาวาส²

Satri Si Suriyothai School^{1*}, Matthayompuranawas School²

*Corresponding author, e-mail: sittidach@suriyothai.ac.th เบอร์โทรศัพท์ 062-120-4231

(Received: March 21, 2024; Revised: April 4, 2025; Accepted: April 10, 2025)

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมการแก้โจทย์ปัญหาทางฟิสิกส์ เรื่อง ส่วนประกอบและอัตราเร็วของคลื่นกล ตามรูปแบบของโพลยา ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ สำหรับระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ให้มีความเหมาะสมร้อยละ 80 และให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน และให้ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 3) เพื่อศึกษาศึกษาความพึงพอใจต่อการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการแก้โจทย์ปัญหาทางฟิสิกส์ กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียน แผนการเรียนวิทยาศาสตร์ – คณิตศาสตร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสตรีศรีสุริโยทัย ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 98 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ชุดกิจกรรมและแผนการจัดการเรียนรู้ แก้โจทย์ปัญหาฟิสิกส์ เรื่อง ส่วนประกอบและอัตราเร็วของคลื่นกล ตามรูปแบบของโพลยา ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน และแบบวัดความพึงพอใจต่อการเรียน ผลการวิจัยพบว่า

ความเหมาะสมของชุดกิจกรรมการแก้โจทย์ปัญหาทางฟิสิกส์ เรื่อง ส่วนประกอบและอัตราเร็วของคลื่นกล ตามรูปแบบของโพลยา ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ สำหรับระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.77$, $SD= 0.42$) คิดเป็นร้อยละ 95.33 และมประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม (E_1/E_2) เท่ากับ 81.94/81.08 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้ชุดกิจกรรมการแก้โจทย์ปัญหาทางฟิสิกส์ เรื่อง ส่วนประกอบ

และอัตราเร็วของคลื่นกล ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .001 และสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และความพึงพอใจต่อการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการแก้โจทย์ปัญหาทางฟิสิกส์ เรื่อง ส่วนประกอบและอัตราเร็วของคลื่นกล ตามรูปแบบของโพลยา ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.60, SD= 0.65)

คำสำคัญ : ชุดกิจกรรม; รูปแบบของโพลยา; การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้

Abstract

The objectives of this research were 1) to development a physics problem – solving activity package component and speed of mechanical waves according to The Polya method cooperate with the 5 E's of inquiry – based learning for mathayom 5 the appropriateness should be 80% and the efficiency according to the criteria 80/80. 2) to compare the academic achievement before and after studying. and pass the criteria of 80 percent. and 3) to study satisfaction with learning using physics problem solving activity package. The target group for this research were 98 students of Science - Mathematics study plan, Mathayom 5, Satri Sri Suriyothai School, Semester 1, academic year 2023. The target group were selected by purposive Selection method. The research tools were consisted activity 1) sets and learning plans, 2) Solve physics problems about components and speed of mechanical waves according to the Polya method cooperate with the 5 E's 3) pre-test and post- test and 4) a measure of satisfaction with learning.

The results showed that suitability of activity sets for solving physics problems on the components and speed of mechanical waves that according to the Polya method cooperate with the 5 E's Pre-test of Mathayom 5, the overall average suitability value was 4.77 (SD equal to 0.42), which was at the highest level (95.33percent). The efficiency of the activity Package was 81.94/81.08. Academic achievement Using of activities Package to solve physics problems on the components and speed of mechanical waves of students in Mathayom 5 after studying was higher than before studying. Statistically significant at the .001 level and above the 80% threshold, statistically significant at the .001 level. And satisfaction. with learning using physics problem solving activity Package on the components and speed of mechanical waves that according to the Polya method cooperate with the 5 E's pre-study for mathayom 5 was the highest level at average = 4.60 and standard deviation= 0.65.

Keywords: Learning Package; Polya Method; The 5 E's of Inquiry-Based Learning

บทนำ

ปัจจุบันโลกและสิ่งแวดล้อมรอบตัวเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว เนื่องจากความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เข้ามามีบทบาทสำคัญในการดำเนินชีวิตของมนุษย์และการประกอบอาชีพ ตลอดจนเครื่องมือต่าง ๆ (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2545) ผลของการเปลี่ยนแปลงส่งผลต่อการจัดการศึกษาใน

ปัจจุบัน การศึกษาในปัจจุบันเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาประเทศ และการศึกษายังเป็นรากฐานของการพัฒนาทั้งมวล ดังนั้นจุดประสงค์หลักของการจัดการศึกษาจึงเป็นไปเพื่อพัฒนาให้นักเรียนเป็นผู้ที่มีศักยภาพอย่างเต็มที่และสมบูรณ์ให้ได้มากที่สุด คือให้ผู้เรียนเป็นผู้ที่คิดเป็น ตลอดจนมีความสามารถในการร่วมงานกับผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และแก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 ที่กล่าวถึงการศึกษาไว้ว่า “การศึกษา” หมายความว่า กระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ขึ้นเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อมสังคมการเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต การจัดการศึกษาเพื่อให้เกิดศักยภาพ และเป็นการจัดการเรียนการสอนที่ดีต้องเพิ่มลักษณะการจัดการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนมีโอกาสเรียนรู้ด้วยตนเองจากการฝึกให้ผู้เรียนได้คิด ได้ฝึก กิจกรรมต่าง ๆ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553) ดังนั้น การจัดการศึกษาจึงต้องดำเนินไปพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงของโลกและสิ่งแวดล้อม ควบคู่ไปกับการพัฒนา ผู้เรียนวิทยาศาสตร์จึงมีบทบาทสำคัญยิ่งในสังคมโลกปัจจุบันและอนาคต เพราะวิทยาศาสตร์เกี่ยวข้องกับทุกคนทั้งในชีวิตประจำวันและการงานอาชีพต่าง ๆ ตลอดจนเทคโนโลยี เครื่องมือเครื่องใช้และผลผลิตต่าง ๆ ที่มนุษย์ได้ใช้เพื่ออำนวยความสะดวกในชีวิตและการทำงาน สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นผลของความรู้วิทยาศาสตร์ ผสมผสานกับความคิดสร้างสรรค์และศาสตร์อื่น ๆ (สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2551) ในหลายโรงเรียนการเรียนการสอน ฟิสิกส์ยังคงเน้นการบรรยายและการแก้โจทย์ทางคณิตศาสตร์ มากกว่าการลงมือทดลองจริง ทำให้นักเรียนขาดความเข้าใจเชิงลึกเกี่ยวกับแนวคิดทางฟิสิกส์ และไม่สามารถเชื่อมโยงเนื้อหาชีวิตจริงได้ (ปาริชาติ ศรีวิสัย, 2563) การเรียนรู้แบบนี้อาจส่งผลให้ผู้เรียนขาดแรงจูงใจและรู้สึกว่าการฟิสิกส์เป็นวิชาที่ยากและไม่เกี่ยวข้องกับตนเอง

เนื่องมาจากผู้วิจัยได้จัดการเรียนการสอนในรายวิชาพลังงาน หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่องคลื่นกล ในหัวข้อ ส่วนประกอบของคลื่น และการคำนวณเกี่ยวกับอัตราเร็วคลื่น ซึ่งโจทย์ปัญหาการคำนวณนั้นเป็นสถานการณ์หรือคำถามที่มีเนื้อหาสาระ กระบวนการ และความรู้ที่นักเรียนไม่คุ้นเคยมาก่อน และไม่สามารถหาคำตอบได้ทันที ในการหาคำตอบนั้น นักเรียนจึงจะต้องอาศัยความรู้ และประสบการณ์ประกอบกับความสามารถด้านการวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการตัดสินใจ จากการตรวจสอบตามสภาพจริงของนักเรียน (ผลจากการจัดการเรียนการสอนของผู้วิจัยในปีการศึกษา 2565 พบว่า นักเรียนไม่สามารถแปลความหมายข้อมูลที่โจทย์ให้มาเป็นปริมาณที่ต้องการ เพื่อนำมาแทนค่าตัวแปรในสมการได้ และนักเรียนไม่สามารถใช้วิธีการทางคณิตศาสตร์แก้สมการเพื่อหาค่าตัวแปรที่ต้องการได้อย่างถูกต้อง ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการคำนวณเกี่ยวกับอัตราเร็วคลื่นค่อนข้างต่ำ นั้นหมายความว่า นักเรียนยังขาดทักษะการแปลความหมายข้อมูล และทักษะการคำนวณ ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของครูผู้สอนที่จะตระหนักถึงปัญหา และจำเป็นจะต้องพัฒนาให้นักเรียนมีความรู้และความสามารถทางวิทยาศาสตร์ที่มากขึ้นกว่าเดิม รูปแบบการจัดการศึกษาในปัจจุบันที่เป็นการเรียนรู้แบบร่วมมือมุ่งให้ผู้เรียนได้เรียนรู้สาระต่างๆ ด้วยตนเองและเรียนรู้แบบร่วมมือกับผู้อื่น รวมทั้งได้พัฒนาทักษะทางสังคมของตัวผู้เรียน เช่น ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทักษะการสร้าง ความสัมพันธ์ ทักษะการแสวงหาความรู้ ทักษะการคิดและทักษะการแก้ปัญหา เป็นต้น (ทิศนา แคมมณี, 2548) ชุดการเรียนรู้จะเป็นตัวสร้างความเข้าใจในการเรียนให้แก่ผู้เรียนได้มากยิ่งขึ้น ชุดการเรียนจัดเป็นนวัตกรรมที่พัฒนาขึ้น

เพื่อตอบสนองความต้องการรายบุคคลของนักเรียน ทำให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ในทิศทางที่ต้องการ และช่วยฝึกให้นักเรียนสามารถอธิบายสิ่งที่เรียนรู้ได้ โดยใช้ชุดการเรียนการสอนจะประกอบไปด้วยส่วนสำคัญของความรู้ ได้แก่ ทักษะ ทศนคติ แนวคิด หรือความคิดรวบยอดอย่างใดอย่างหนึ่ง (Proctor, 2003) และยังเป็นสื่อการเรียนการสอนสำหรับใช้ประกอบการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ เพื่อให้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ชุดการเรียนการสอนประกอบด้วย คู่มือการใช้ชุดการเรียนการสอน บทเรียน และแผนการจัดการเรียนรู้ (เปี้ยทิพย์ เขาไขแก้ว, 2551)

การเรียนการสอนเกี่ยวกับการแก้โจทย์ปัญหาเป็นการฝึกให้นักเรียนมีวิธีการที่ดีในการแก้ปัญหามากกว่าที่จะสอนให้นักเรียนรู้คำตอบของปัญหาโดยพยายามส่งเสริมให้นักเรียนค้นพบรูปแบบหรือวิธีการแก้ปัญหาต่าง ๆ ด้วยตนเองนั่นคือเน้นทักษะกระบวนการคิดของนักเรียน ผู้วิจัยได้จัดการเรียนการสอนโดยการอธิบายแสดงตัวอย่างวิธีการคำนวณโจทย์ปัญหา และให้นักเรียนได้ลงมือทำแบบฝึกหัดโจทย์ปัญหาคำนวณเกี่ยวกับอัตราเร็วเคลื่อนด้วยตนเอง ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอวิธีการแก้ปัญหาย่อยอย่างเป็นระบบโดยได้ศึกษาเทคนิควิธีสอนแก้โจทย์ปัญหา 4 ขั้นตอนของโพลยา (Polya's Four - Stage Method)(Polya. 1957: 5 - 6) ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้ขั้นที่ 1 ทำความเข้าใจโจทย์ ขั้นที่ 2 วางแผนแก้ปัญา ขั้นที่ 3 ปฏิบัติตามแผน ขั้นที่ 4 ตรวจสอบ

การศึกษาวิทยาศาสตร์ด้วยแนวคิดของนักวิทยาศาสตร์ศึกษาและนักการศึกษาทฤษฎีการเรียนรู้ต่าง ๆ จิตวิทยาการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์และหลักการของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง จะเห็นได้ว่าครูจะต้องใช้รูปแบบกระบวนการเรียนรู้ และกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายเพื่อให้ได้การเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้จริง ๆ ซึ่งการจัดการเรียนการสอนแบบการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. 2550) เป็นอีกรูปแบบหนึ่ง ซึ่งเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ตลอดเวลา กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้นตอน เป็นรูปแบบหนึ่งของการสืบเสาะหาความรู้ คือ การสร้างความสนใจ (Engagement) การสำรวจและค้นหา (Exploration) การอธิบาย (Explanation) การขยายความรู้ (Elaboration) และการประเมินผล (Evaluation) ซึ่งทั้ง 5 ขั้นตอนเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ครูจะต้องส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักคิด มีความคิดสร้างสรรค์ ให้โอกาสนักเรียนได้ใช้ความคิดของตนเองได้มากที่สุด ทั้งนี้กิจกรรมที่จะให้นักเรียนสำรวจตรวจสอบ จะต้องเชื่อมโยงกับความคิดเดิม และนำไปสู่การแสวงหาความรู้ใหม่ และได้ใช้กระบวนการและทักษะต่าง ๆ ทางวิทยาศาสตร์และการสืบเสาะหาความรู้ วิทยาศาสตร์เป็นการสืบเสาะหาความรู้ (Science as Inquiry)

จากปัญหาและความสำคัญข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาวิธีแก้ปัญหาย่างดีโดยมีความสนใจในการใช้ชุดกิจกรรม ซึ่งชุดกิจกรรมเป็นอีกวิธีหนึ่งที่น่าสนใจในการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ การเรียนผ่านชุดกิจกรรมนั้น ผู้เรียนจะสามารถดำเนินการเรียน และฝึกทักษะได้ด้วยตนเอง จากคำแนะนำ และตัวอย่างที่มีอยู่ในชุดกิจกรรมที่ได้จัดทำไว้เป็นลำดับขั้นตอน การใช้ชุดกิจกรรมจะทำให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียน ได้คิด ได้ฝึกไปทีละขั้นตอน ได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองตามความสามารถ ซึ่งชุดกิจกรรมจะช่วยให้ใช้เวลาน้อยลงในการนำเสนอข้อมูลต่าง ๆ ช่วยให้ผู้เรียนเป็นอิสระ สามารถประกอบกิจกรรมการเรียนด้วยตนเองมากกว่าที่จะให้ครูบอกหรือกำหนดให้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมการแก้โจทย์ปัญหาทางฟิสิกส์ เรื่อง ส่วนประกอบและอัตราเร็วของคลื่นกล ตามรูปแบบของโพลยา ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ สำหรับระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน และเกณฑ์ร้อยละ 80 ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยชุดกิจกรรมการแก้โจทย์ปัญหาทางฟิสิกส์ เรื่อง ส่วนประกอบและอัตราเร็วของคลื่นกล ตามแนวคิดของตามรูปแบบของโพลยา ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการแก้โจทย์ปัญหาทางฟิสิกส์ เรื่อง ส่วนประกอบและอัตราเร็วของคลื่นกล ตามแนวคิดของโพลยา ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ สำหรับระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษาครั้งนี้กลุ่มประชากรคือ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสตรีศรีสุริโยทัย ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 249 คน และกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียน แผนการเรียนวิทยาศาสตร์ – คณิตศาสตร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสตรีศรีสุริโยทัย ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 98 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ชุดกิจกรรมการแก้โจทย์ปัญหาฟิสิกส์ เรื่อง ส่วนประกอบและอัตราเร็วของคลื่นกลตามรูปแบบของโพลยา ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ จำนวน 4 ชุดกิจกรรม ซึ่งประกอบไปด้วย ใบความรู้ เรื่อง ส่วนประกอบของคลื่นและอัตราเร็วของคลื่นกล, กิจกรรมเกี่ยวกับความหมายและนิยามของส่วนประกอบของคลื่น, กิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับลำดับขั้นตอน วิธีการแก้โจทย์ปัญหา, กิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับสมการที่เกี่ยวข้องในการใช้แก้โจทย์ปัญหา และกิจกรรมฝึกทักษะการแก้โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับอัตราเร็วคลื่น
2. แผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ชุดกิจกรรมการแก้โจทย์ปัญหาทางฟิสิกส์ เรื่อง ส่วนประกอบและอัตราเร็วของคลื่นกล ตามแนวคิดของตามรูปแบบของโพลยา ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ สำหรับระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 4 แผนการจัดการเรียนรู้
3. แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียน และหลังเรียน เรื่อง ส่วนประกอบและอัตราเร็วของคลื่นกล สำหรับระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 20 ข้อ มีลักษณะเป็นข้อสอบแบบปรนัย 4 ตัวเลือก
4. แบบวัดความพึงพอใจต่อการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการแก้โจทย์ปัญหาทางฟิสิกส์ เรื่อง ส่วนประกอบและอัตราเร็วของคลื่นกล ตามรูปแบบของโพลยา ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ สำหรับระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. ชุดกิจกรรมการแก้โจทย์ปัญหาฟิสิกส์ เรื่อง ส่วนประกอบและอัตราเร็วของคลื่นกลตามรูปแบบของโพลยา ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ ประเมินความถูกต้องเหมาะสมของผลการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาสาระสำคัญ สื่อการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ โดยผู้เชี่ยวชาญ

เห็นว่าคู่มือการจัดการเรียนรู้มีความถูกต้อง/สอดคล้อง/เหมาะสมของชุดกิจกรรม ประเมินความเหมาะสมของชุดกิจกรรมฯ โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน และตรวจสอบประสิทธิ ภาพของชุดกิจกรรมตามเกณฑ์มาตรฐาน 80 /80

2. แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการแก้โจทย์ปัญหาทางฟิสิกส์ เรื่อง ส่วนประกอบและอัตราเร็วของคลื่นกล ตามแนวคิดของตามรูปแบบของโพลยา ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ สำหรับระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ประเมินความถูกต้องเหมาะสมของผลการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาสาระสำคัญ สื่อการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ โดยผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าแผนการจัดการเรียนรู้ มีความถูกต้อง/สอดคล้อง/เหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน

3. แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียน และหลังเรียน เรื่อง ส่วนประกอบและอัตราเร็วของคลื่นกล สำหรับระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity พิจารณาคำตัดสินความสอดคล้องระหว่างข้อสอบแต่ละข้อกับผลการเรียนรู้ โดยความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ มีค่า +1 เมื่อแน่ใจว่าข้อสอบแต่ละข้อสอดคล้องกับผลการเรียนรู้ 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อสอบแต่ละข้อสอดคล้องกับผลการเรียนรู้ และ -1 เมื่อแน่ใจว่าข้อสอบแต่ละข้อไม่สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ จากนั้นผู้วิจัยนำความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ซึ่งค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 และนำไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อวิเคราะห์คุณภาพรายข้อ ซึ่งมีค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.29 – 0.65 และค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.35 – 0.71 และวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตร KR-20 ของ Kuder-Richardson ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.88

4. แบบวัดความพึงพอใจต่อการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการแก้โจทย์ปัญหาทางฟิสิกส์ เรื่อง ส่วนประกอบและอัตราเร็วของคลื่นกล ตามรูปแบบของโพลยาร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ สำหรับระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) พิจารณาคำตัดสินความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับประเด็นที่ต้องการสอบถามที่ละข้อ โดยความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ มีค่า +1 เมื่อแน่ใจว่าข้อสอบแต่ละข้อสอดคล้องกับผลการเรียนรู้ 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อสอบแต่ละข้อสอดคล้องกับผลการเรียนรู้ และ -1 เมื่อแน่ใจว่าข้อสอบแต่ละข้อไม่สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ จากนั้นผู้วิจัยนำความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ซึ่งค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 และนำไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha coefficient) ของ Cronbach ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.82

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการทดลองตามขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยได้ดำเนินเลือกกลุ่มเป้าหมาย โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง ซึ่งเป็นแผนการเรียนวิทยาศาสตร์ – คณิตศาสตร์ จำนวน 98 คน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนสตรีศรีสุริโยทัย
2. ผู้วิจัยให้นักเรียนทดสอบก่อนเรียนโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ส่วนประกอบและอัตราเร็วของคลื่นกล จำนวน 20 ข้อ
3. ผู้วิจัยชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับการเรียนการสอน โดยใช้ชุดกิจกรรมการแก้โจทย์ปัญหาทางฟิสิกส์ เรื่อง ส่วนประกอบและอัตราเร็วของคลื่นกล ตามรูปแบบของโพลยา ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้

สำหรับระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยให้นักเรียนศึกษาจากชุดกิจกรรม และทำแบบฝึกหัดเพื่อทบทวนความเข้าใจเกี่ยวกับส่วนประกอบและอัตราเร็วของคลื่นกล

4. อธิบายขั้นตอนการเรียนรู้การสอนและการทำแบบฝึกเสริมทักษะตามกระบวนการการแก้โจทย์ปัญหาทางฟิสิกส์ตามรูปแบบของโพลยา ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ เรื่อง ส่วนประกอบและอัตราเร็วของคลื่นกล ให้นักเรียนได้เข้าใจตรงกัน

5. จัดการเรียนรู้การสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมการแก้โจทย์ปัญหาทางฟิสิกส์ตามรูปแบบของโพลยา ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ เรื่อง ส่วนประกอบและอัตราเร็วของคลื่นกล ซึ่งมีทั้งหมด 4 ชุดกิจกรรม โดยแบ่งการศึกษาชุดกิจกรรมออกเป็น 2 ครั้ง

5.1 ครั้งที่ 1 ให้นักเรียนศึกษาเกี่ยวกับส่วนประกอบของคลื่นกล จากใบความรู้ภายในชุดกิจกรรมการแก้โจทย์ปัญหาฟิสิกส์ตามรูปแบบของโพลยา โดยใช้เวลาการศึกษาและการทำแบบฝึกทักษะทั้งหมด 2 คาบเรียน คาบละ 50 นาที โดยมีผู้วิจัยคอยให้คำแนะนำและให้ความรู้เพิ่มเติม

5.2 ครั้งที่ 2 ให้นักเรียนศึกษาเกี่ยวกับการคำนวณหาอัตราเร็วและปริมาณที่เกี่ยวข้อง เช่น อัตราเร็วของคลื่น ความยาวคลื่น ความถี่ของคลื่น คาบของการเคลื่อนที่ของคลื่น เป็นต้น จากใบความรู้ภายในชุดกิจกรรมการแก้โจทย์ปัญหาฟิสิกส์ตามรูปแบบของโพลยา โดยใช้เวลาการศึกษาและการทำแบบฝึกทักษะทั้งหมด 2 คาบเรียน คาบละ 50 นาที โดยมีผู้วิจัยคอยให้คำแนะนำและให้ความรู้เพิ่มเติม

โดยกิจกรรมการเรียนรู้แต่ละครั้งเป็นไปตามรูปแบบร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้นตอน

6. ผู้วิจัยให้นักเรียนทดสอบหลังเรียนโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง ส่วนประกอบของคลื่นและอัตราเร็วของคลื่นกล จำนวน 20 ข้อ

7. ให้นักเรียนทำแบบวัดความพึงพอใจต่อการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการแก้โจทย์ปัญหาทางฟิสิกส์ เรื่อง ส่วนประกอบและอัตราเร็วของคลื่นกล ตามรูปแบบของโพลยา ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ สำหรับระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

8. ดำเนินการวิเคราะห์ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน และผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 โดยใช้ชุดกิจกรรมการแก้โจทย์ปัญหาทางฟิสิกส์ เรื่อง ส่วนประกอบและอัตราเร็วของคลื่นกล ตามรูปแบบของโพลยา ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ สำหรับระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และระดับความพึงพอใจต่อการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการแก้โจทย์ปัญหาทางฟิสิกส์ เรื่อง ส่วนประกอบและอัตราเร็วของคลื่นกล ตามรูปแบบของโพลยา ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ สำหรับระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ความเหมาะสมของชุดกิจกรรมการแก้โจทย์ปัญหาวิชาฟิสิกส์ เรื่อง ส่วนประกอบของคลื่น ตามรูปแบบของโพลยา ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ โดยใช้มาตราส่วน 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ท และนำผลมาวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย แล้วนำผลที่ได้มาแปลผลโดยเทียบกับเกณฑ์ โดยเกณฑ์ความเหมาะสมจากค่าเฉลี่ยที่ยอมรับได้ คือ ตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก (ล้วย สายยศ และอังคณา สายยศ,

2543) และนำชุดกรรมที่ผ่านการวิเคราะห์ความเหมาะสม ไปทดลองใช้ 3 ครั้ง เพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

2. วิเคราะห์ความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ชุดกิจกรรมการแก้โจทย์ปัญหาทางฟิสิกส์ เรื่อง ส่วนประกอบและอัตราเร็วของคลื่นกล ตามรูปแบบของโพลยา ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ สำหรับระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้มาตราส่วน 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ท และนำผลมาวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย แล้วนำผลที่ได้มาแปลผลโดยเทียบกับเกณฑ์ โดยเกณฑ์ความเหมาะสมจากค่าเฉลี่ยที่ยอมรับได้ คือ ตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก (ล้วย สายยศ และอังคณา สายยศ, 2543)

3. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้ชุดกิจกรรมการแก้โจทย์ปัญหาทางฟิสิกส์ เรื่อง ส่วนประกอบและอัตราเร็วของคลื่นกล ตามรูปแบบของโพลยา ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ สำหรับระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้สถิติทดสอบทีแบบ Paired samples test และผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 โดยใช้สถิติทดสอบทีแบบ One Sample test

4. การศึกษาความพึงพอใจต่อการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการแก้โจทย์ปัญหาทางฟิสิกส์ เรื่อง ส่วนประกอบและอัตราเร็วของคลื่นกล ตามรูปแบบของโพลยา ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ สำหรับระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้มาตราส่วน 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ท นำมาวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำผลมาเทียบกับเกณฑ์ (ล้วย สายยศ และอังคณา สายยศ, 2543)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง พัฒนาชุดกิจกรรมการแก้โจทย์ปัญหาทางฟิสิกส์ เรื่อง ส่วนประกอบและอัตราเร็วของคลื่นกล ตามรูปแบบของโพลยา ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ สำหรับระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการพัฒนาชุดกิจกรรมการแก้โจทย์ปัญหาทางฟิสิกส์ เรื่อง ส่วนประกอบและอัตราเร็วของคลื่นกล ตามรูปแบบของโพลยา ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ สำหรับระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ให้ค่าความเหมาะสมผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 และมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

1.1 ผลการพัฒนาชุดกิจกรรมการแก้โจทย์ปัญหาทางฟิสิกส์ เรื่อง ส่วนประกอบและอัตราเร็วของคลื่นกล ตามรูปแบบของโพลยา ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ สำหรับระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ให้ค่าความเหมาะสมผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80

ตารางที่ 1 ผลการพัฒนาชุดกิจกรรมการแก้โจทย์ปัญหาทางฟิสิกส์ เรื่อง ส่วนประกอบและอัตราเร็วของคลื่นกล ตามรูปแบบของโพลยา ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ สำหรับระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

ข้อ	รายการประเมิน	$\bar{X}$	SD	ร้อยละ
1	ความถูกต้อง และความเหมาะสมของเนื้อหา	4.67	0.47	93.33
2	องค์ประกอบของชุดกิจกรรมมีความชัดเจน เข้าใจง่าย	5.00	0.00	100.00
3	ชุดกิจกรรมเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้	4.67	0.47	93.33
4	ชุดกิจกรรมเน้นการแก้โจทย์ปัญหาทางฟิสิกส์	4.67	0.47	93.33

5	ชุดกิจกรรมสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และคุณลักษณะที่พึงประสงค์	4.67	0.47	93.33
6	ชุดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน	4.67	0.47	93.33
7	ความเหมาะสมของเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	5.00	0.00	100.00
8	สื่อการเรียนการสอนทำให้ผู้เรียนเข้าใจชุดการเรียนรู้ได้ง่ายจากนามธรรมเป็นรูปธรรม	4.67	0.47	93.33
9	กิจกรรมการเรียนการสอนส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง	5.00	0.00	100.00
10	การวัดผล ประเมินผลตรงตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้	4.67	0.47	93.33
รวม		4.77	0.42	95.33

จากตารางที่ 1 พบว่า ความเหมาะสมของชุดกิจกรรมของชุดกิจกรรมการแก้โจทย์ปัญหาทางฟิสิกส์ เรื่อง ส่วนประกอบและอัตราเร็วของคลื่นกล ตามรูปแบบของโพลยา ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ สำหรับระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ให้ค่าความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.77$, $SD = 0.42$) คิดเป็นร้อยละ 95.33

1.2 ผลการพัฒนาชุดกิจกรรมการแก้โจทย์ปัญหาทางฟิสิกส์ เรื่อง ส่วนประกอบและอัตราเร็วของคลื่นกล ตามรูปแบบของโพลยา ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ สำหรับระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ 80/80

ตารางที่ 2 ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการแก้โจทย์ปัญหาทางฟิสิกส์ เรื่อง ส่วนประกอบและอัตราเร็วของคลื่นกล ตามรูปแบบของโพลยา ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ สำหรับระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

ประสิทธิภาพ	$\bar{X}$	SD	ร้อยละ
ประสิทธิภาพด้านกระบวนการ (E_1)	32.43	1.63	81.94
ประสิทธิภาพด้านผลลัพธ์ (E_2)	16.39	1.52	81.08
ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม (E_1/E_2) เท่ากับ 81.94/81.08			

จากตารางที่ 2 พบว่า ชุดกิจกรรมการแก้โจทย์ปัญหาทางฟิสิกส์ เรื่อง ส่วนประกอบและอัตราเร็วของคลื่นกล ตามรูปแบบของโพลยา ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ สำหรับระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม (E_1/E_2) เท่ากับ 81.94/81.08 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ประสิทธิภาพ 80/80

1.3 ความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ชุดกิจกรรมการแก้โจทย์ปัญหาทางฟิสิกส์ เรื่อง ส่วนประกอบและอัตราเร็วของคลื่นกล ตามรูปแบบของโพลยา ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ สำหรับระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ชุดกิจกรรมการแก้โจทย์ปัญหาทางฟิสิกส์ เรื่อง ส่วนประกอบและอัตราเร็วของคลื่นกล

ข้อ	รายการประเมิน	$\bar{X}$	SD	ร้อยละ
1	ความถูกต้อง และความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้	5.00	0.00	100.00
2	ความถูกต้องขององค์ประกอบของแผนจัดการเรียนรู้	5.00	0.00	100.00
3	ความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้กับชุดกิจกรรม	5.00	0.00	100.00
4	ความน่าสนใจของแผนการจัดการเรียนรู้	4.33	0.47	86.67
5	การวิเคราะห์มาตรฐาน/ตัวชี้วัดสอดคล้องกับพฤติกรรมกรรมการเรียนรู้	4.67	0.47	93.33
6	กิจกรรมการเรียนรู้เหมาะสมกับผู้เรียน	4.33	0.47	86.67
7	ความเหมาะสมของเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	4.67	0.47	93.33
8	ความสมบูรณ์ของสาระสำคัญในแผนการจัดการเรียนรู้	4.33	0.47	86.67
9	การวัดและประเมินผลเน้นการประเมินตามสภาพจริง	4.33	0.47	86.67
10	การวัดผล ประเมินผลตรงตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้	4.33	0.47	86.67
รวม		4.60	0.50	92.00

จากตารางที่ 3 พบว่า ค่าความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ชุดกิจกรรมการแก้โจทย์ปัญหาทางฟิสิกส์ เรื่อง ส่วนประกอบและอัตราเร็วของคลื่นกล สำหรับระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน มีความเหมาะสม ($\bar{X} = 4.60$, $SD = 0.50$) ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 92.00

2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน และเกณฑ์ร้อยละ 80 โดยใช้ชุดกิจกรรมการแก้โจทย์ปัญหาทางฟิสิกส์ เรื่อง ส่วนประกอบและอัตราเร็วของคลื่นกล ตามรูปแบบของโพลยา ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ สำหรับระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

2.1 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้ชุดกิจกรรมการแก้โจทย์ปัญหาทางฟิสิกส์ เรื่อง ส่วนประกอบและอัตราเร็วของคลื่นกล ตามรูปแบบของโพลยา ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ สำหรับระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้สถิติทดสอบทีแบบ Paired samples test

ตารางที่ 4 ผลเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้ชุดกิจกรรมการแก้โจทย์ปัญหาทางฟิสิกส์ เรื่อง ส่วนประกอบและอัตราเร็วของคลื่นกล ตามรูปแบบของโพลยา ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ สำหรับระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

การทดลอง	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	SD	t	Sig
ก่อนเรียน	98	20	7.17	1.83	40.85***	.001
หลังเรียน	98	20	16.39	1.50		

***มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จากตารางที่ 4 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้ชุดกิจกรรมการแก้โจทย์ปัญหาทางฟิสิกส์ เรื่อง ส่วนประกอบและอัตราเร็วของคลื่นกล ตามรูปแบบของโพลยา ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ สำหรับระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

2.2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้ชุดกิจกรรมการแก้โจทย์ปัญหาทางฟิสิกส์ เรื่อง ส่วนประกอบและอัตราเร็วของคลื่นกล ตามรูปแบบของโพลยา ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ สำหรับระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยเกณฑ์ร้อยละ 80 โดยใช้สถิติทดสอบทีแบบ One Sample test

ตารางที่ 5 ผลเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้ชุดกิจกรรมการแก้โจทย์ปัญหาทางฟิสิกส์ เรื่อง ส่วนประกอบและอัตราเร็วของคลื่นกล ตามรูปแบบของโพลยา ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ สำหรับระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยเกณฑ์ร้อยละ 80

การทดลอง	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	SD	t	Sig
หลังเรียน	98	20	16.39	1.50	13.64***	.001

***มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จากตารางที่ 5 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการแก้โจทย์ปัญหาทางฟิสิกส์ เรื่อง ส่วนประกอบและอัตราเร็วของคลื่นกล ตามรูปแบบของโพลยา ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ สำหรับระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

3. การศึกษาความพึงพอใจต่อการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการแก้โจทย์ปัญหาทางฟิสิกส์ เรื่อง ส่วนประกอบและอัตราเร็วของคลื่นกล ตามรูปแบบของโพลยา ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้

ตารางที่ 6 ผลการศึกษาความพึงพอใจต่อการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการแก้โจทย์ปัญหาทางฟิสิกส์ เรื่อง ส่วนประกอบและอัตราเร็วของคลื่นกล ตามรูปแบบของโพลยา ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้

ข้อ	รายการประเมิน	$\bar{X}$	SD	ระดับความพึงพอใจ
1	นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียน	4.48	0.63	มาก
2	บรรยากาศของการเรียนเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม	4.61	0.53	มากที่สุด
3	การจัดการเรียนรู้ทำให้เข้าใจการแก้โจทย์ปัญหาทางฟิสิกส์ มากขึ้น	4.61	0.53	มากที่สุด
4	การจัดการเรียนรู้ช่วยให้นักเรียนตัดสินใจโดยใช้เหตุผล	4.64	0.52	มากที่สุด
5	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นไปตามขั้นตอนจากง่ายไปหายาก	4.67	0.53	มากที่สุด
6	เวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเหมาะสม	4.58	0.60	มากที่สุด
7	กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ผู้เรียนกล้าคิด กล้าตอบ	4.64	0.54	มากที่สุด
8	นักเรียนเข้าใจแก้โจทย์ปัญหาทางฟิสิกส์	4.55	0.59	มากที่สุด
9	นักเรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ได้	4.62	0.58	มากที่สุด
10	นักเรียนรู้สึกว่ายากกว่าเรียนฟิสิกส์ เรื่อง ส่วนประกอบและอัตราเร็วของคลื่นกล ง่ายขึ้น	4.55	0.57	มากที่สุด
รวม		4.60	0.56	มากที่สุด

จากตารางที่ 6 พบว่า ความพึงพอใจต่อการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการแก้โจทย์ปัญหาทางฟิสิกส์ เรื่อง ส่วนประกอบและอัตราเร็วของคลื่นกล ตามรูปแบบของโพลยา ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ สำหรับระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$, $SD = 0.65$)

อภิปรายผลการวิจัย

ความเหมาะสมของจัดกิจกรรมของชุดกิจกรรมการแก้โจทย์ปัญหาทางฟิสิกส์ เรื่อง ส่วนประกอบและอัตราเร็วของคลื่นกล ตามรูปแบบของโพลยา ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ สำหรับระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีค่าความเหมาะสม ($\bar{X} = 4.77$, $SD = 0.42$) อยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 95.33 และมีประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม (E_1/E_2) เท่ากับ 81.94/81.08 สอดคล้องกับ สุจินต์ สุทธิวรังกุล (2555) ศึกษาการพัฒนาแบบฝึกวิเคราะห์การแก้โจทย์ปัญหา วิทยาศาสตร์คำนวณ วิชาวิทยาศาสตร์พื้นฐาน ว23101 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามแนวคิดของโพลยา สำหรับการสอน พบว่า ผลปรากฏว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และแบบฝึกวิเคราะห์การแก้โจทย์ปัญหา วิทยาศาสตร์คำนวณ วิชาวิทยาศาสตร์พื้นฐาน ว23101 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามแนวคิดของโพลยา มีประสิทธิภาพเท่ากับ 80.39/80.93 และสอดคล้องกับ พัทรินทร์ วัฒนราช (2563) ศึกษาการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ (5E) เรื่องพลังงานไฟฟ้า วิชาวิทยาศาสตร์ สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ (5E) เรื่องพลังงานไฟฟ้า สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีค่าเท่ากับ 82.07/85.83

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้ชุดกิจกรรมการแก้โจทย์ปัญหาทางฟิสิกส์ เรื่อง ส่วนประกอบและอัตราเร็วของคลื่นกล ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 เป็นผลมาจากการใช้ชุดกิจกรรมที่มีความเหมาะสมและการผสมผสานกระบวนการเรียนรู้แบบโพลยาและการสืบเสาะหาความรู้ ซึ่งช่วยส่งเสริมทั้งการคิดวิเคราะห์ การมีส่วนร่วม และการเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับประสบการณ์เดิมของนักเรียน จึงทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับ วุฒิชัย ปุคะธรรม (2563) ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้รายวิชาวิทยาศาสตร์ หน่วยงานและพลังงาน โดยใช้ชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬารณราชวิทยาลัยมุกดาหาร พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน หลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับ พัทรินทร์ วัฒนราช (2563) ศึกษาการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ (5E) เรื่องพลังงานไฟฟ้า วิชาวิทยาศาสตร์ สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ความพึงพอใจต่อการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการแก้โจทย์ปัญหาทางฟิสิกส์ เรื่อง ส่วนประกอบและอัตราเร็วของคลื่นกล ตามรูปแบบของโพลยา ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด ผลเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากชุดกิจกรรมที่ใช้ในรูปแบบของโพลยา ส่งเสริมให้นักเรียนได้ฝึกการคิดอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะการแก้โจทย์ปัญหาทางฟิสิกส์ซึ่งมักซับซ้อนและต้องอาศัยการวิเคราะห์ การวางแผน และการตรวจสอบอย่างเป็นขั้นตอน เมื่อนักเรียนสามารถแก้ปัญหาด้วยตนเองจนประสบผลสำเร็จ ย่อมทำให้เกิดความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง ซึ่งมีผลต่อความพึงพอใจในการเรียนโดยตรง ซึ่งสอดคล้องกับ พัทรินทร์ วัฒนราช (2563) ศึกษาการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ (5E) เรื่องพลังงานไฟฟ้า วิชาวิทยาศาสตร์ สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

เฉลี่ยอยู่ที่ 4.26 และสอดคล้องกับเอกราช ตาแก้ว (2564) ศึกษาการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ธาตุและสารประกอบ โดยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับมาก

สรุปผลการวิจัย

ความเหมาะสมของชุดกิจกรรมการแก้โจทย์ปัญหาทางฟิสิกส์ เรื่อง ส่วนประกอบและอัตราเร็วของคลื่นกล ตามรูปแบบของโพลยา ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ สำหรับระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.77$, $SD = 0.42$) คิดเป็นร้อยละ 95.33 และมีประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม (E_1/E_2) เท่ากับ 81.94/81.08

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้ชุดกิจกรรมการแก้โจทย์ปัญหาทางฟิสิกส์ เรื่อง ส่วนประกอบและอัตราเร็วของคลื่นกล ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ความพึงพอใจต่อการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการแก้โจทย์ปัญหาทางฟิสิกส์ เรื่อง ส่วนประกอบและอัตราเร็วของคลื่นกล ตามรูปแบบของโพลยา ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. การนำชุดกิจกรรมไปใช้ ควรมีการเตรียมความพร้อมและความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบของโพลยา ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ เพื่อการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนาและส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนได้ตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้
2. ควรมีการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัจจัยด้านอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียน เช่น ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมในห้องเรียน การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และการใช้เทคโนโลยีการเรียนรู้ เพื่อให้ได้ภาพรวมที่ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น
3. ควรเพิ่มจำนวนชั่วโมงในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ได้ผลของการเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจนมากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษา วิจัยและติดตามการดำเนินงานการนำกิจกรรมการเรียนรู้โดยวิธีเรียน การจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบของโพลยา ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ ไปใช้ในการเรียนการสอนรายวิชาอื่น ๆ ต่อไป เพื่อนำผลที่ได้ไปปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนและเพื่อให้นักเรียนได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง
2. ควรมีการศึกษารูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาผลการเรียนรู้ในรายวิชาอื่น ๆ และใช้กับผู้เรียนในระดับอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *การจัดสาระการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ.
- ทิตนา ขมมณี. (2548). *ศาสตร์การสอน*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: ด้านสุทธาการพิมพ์.
- ปาริชาติ ศรีวิสัย. (2563). การจัดการเรียนรู้ฟิสิกส์เชิงสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์. *วารสารวิทยาศาสตร์ศึกษา*, 41(2), 45-57.
- เปี้ยทิพย์ เขาไข่แก้ว. (2551). บทควมวิจัยชุดการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ เรื่อง ทฤษฎีจำนวนเบื้องต้น ที่เน้นการให้เหตุผลสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. *วารสารวิทยาศาสตร์ มศว*. 24,(1), 67-80.
- พัชรินทร์ วัฒนราช. (2563). การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ (5E) เรื่องพลังงานไฟฟ้า วิชาวิทยาศาสตร์ สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต*, 16(2), 43-57.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2543). *การวัดด้านจิตพิสัย*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- วุฒิชัย ปุคะธรรม. (2563). ผลการจัดการเรียนรู้รายวิชากลศาสตร์ หน่วยงานและพลังงาน โดยใช้ชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬามุกดาหาร. *วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย*, 4(3), 275-289
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2550). *คู่มือครุุรายวิชาวิทยาศาสตร์ มัธยมศึกษาปีที่ 5*. กรุงเทพฯ: ครูสภาลาดพร้าว.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2545). *คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระวิทยาศาสตร์*. กรุงเทพฯ : ครูสภาลาดพร้าว.พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553.
- สุจินต์ สุทธิวรากล. (2555). *การพัฒนาการแก้ปัญหาโจทย์ปัญหาวิทยาศาสตร์คำนวณ วิชาวิทยาศาสตร์พื้นฐาน ว23101 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามแนวคิดของโพลยา*. สุราษฎร์ธานี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 11.
- เอกราช ตาแก้ว. (2564). การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ธาตุและสารประกอบ โดยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. *วารสารวิทยาศาสตร์และวิทยาศาสตร์ศึกษา*, 4(1), 71-83.
- Polya,G. (1957) *How to Solve it*. 2nded. New York: Doubleday Anchor Books.
- _____. (1980). *On Solving Mathematical Problem in High School*. In Problem Solving in School Mathematics: 1980 Yearbook. Virginia: NCTM.
- Proctor, K. J. (2003). *Designing a learning activity package (lap)*. Retrieved July 20, 2023, from <http://xnet.rrc.mb.ca/proctor/B23C203%20Applied%20Tech%20L/lap2k.pdf>

รูปแบบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ตามทฤษฎีของ Jeanette Plache Parker

and Lucy Gremillion Begnaud ของผู้บริหารสถานศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2

The Model of Creative Leadership Based on Jeanette Plache Parker and Lucy
Gremillion Begnaud Theory of School Administrators under The Pattani Primary
Educational Service Area Office 2

กัลยดา พงศ์ศิริ^{1*} และจรุณี แก้วเอียน²

Kalyada Pongsiri^{1*} and Jarunee Kao-ian²

นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา¹

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา²

Master degree of Department of Education Administration, Faculty of Education, Yala Rajabhat University¹

Faculty of Education, Yala Rajabhat University²

*Corresponding author, e-mail: 736593006@yru.ac.th เบอร์โทรศัพท์ 062-435-6714

(Received: March 21, 2024; Revised: February 20, 2025; Accepted: April 2, 2025)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาคุณลักษณะของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ 2) เพื่อสร้างรูปแบบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ตามทฤษฎีของ Jeanette Plache Parker and Lucy Gremillion Begnaud ของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 ทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ตามทฤษฎีของ Jeanette Plache Parker and Lucy Gremillion Begnaud เพื่อนำมาสร้างแบบสัมภาษณ์ และสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 11 คน เครื่องมือวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์มีโครงสร้าง ขั้นตอนที่ 2 นำข้อมูลในขั้นตอนที่ 1 มาสร้างรูปแบบและตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน เครื่องมือ คือแบบสอบถามความเหมาะสมของรูปแบบ มีค่าความตรงเชิงเนื้อหาระหว่าง 0.67-1.00 ค่าความเชื่อมั่นอยู่ในระดับ .988 และนำรูปแบบมาสร้างแบบสอบถามระดับความเหมาะสมในการนำรูปแบบไปปฏิบัติ กลุ่มตัวอย่างคือ ครู จำนวน 259 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า

1. คุณลักษณะของรูปแบบของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ตามทฤษฎีของ Jeanette Plache Parker and Lucy Gremillion Begnaud ของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านวิสัยทัศน์ 2) ด้านความยืดหยุ่น 3) ด้านความสามารถในการแก้ปัญหา

2. รูปแบบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ตามทฤษฎีของ Jeanette Plache Parker and Lucy Gremillion Begnaud ของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 ประกอบด้วย

1. ด้านวิสัยทัศน์ ได้แก่ 1) มีการวิเคราะห์และสังเคราะห์บริบทสถานศึกษาเพื่อกำหนดภาพในอนาคตที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง 2) มีการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปีที่สุดคล้องกับวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา 3) มีการประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปีนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขเพื่อติดตามการบรรลุวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา 2. ด้านความยืดหยุ่น ได้แก่ 1) มีความรู้ความสามารถในการแก้ไขปัญหาการดำเนินงานที่หลากหลาย 2) มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงวิธีการปฏิบัติงานให้เหมาะสมกับบริบทขององค์กรมีความเหมาะสมถูกต้องตามกฎระเบียบของสถานศึกษา 3) มอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบและมอบอำนาจแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาที่ไม่ขัดต่อกฎระเบียบ 3. ด้านความสามารถในการแก้ปัญหา ได้แก่ 1) เป็นที่ปรึกษาชี้แนะแนวทางและช่วยแก้ปัญหาได้ 2) รับฟังปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อหาแนวทางหรือข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหา 3) นำความรู้และประสบการณ์ในอดีตมาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาในสถานการณ์ เมื่อนำรูปแบบไปหาระดับความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติ พบว่า ภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: รูปแบบ; ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์; ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the characteristics model of creative leadership based on Jeanette Plauche Parker and Lucy Gremillion Begnaud Theory of School Administrators under The Pattani Primary Educational Service Area Office 2. 2) To create the model of creative leadership based on Jeanette Plauche Parker and Lucy Gremillion Begnaud Theory of School Administrators under The Pattani Primary Educational Service Area Office 2. The research tools consisted of with in – depth interview and used a model that has been passed by experts to check the empirical data by using a questionnaire that has been check the content validity by three experts with an IOC value from 0.67-1.00 and reliability coefficients of .988 and used a creative leadership model based on Jeanette Plauche Parker and Lucy Gremillion Begnaud Theory of school administrators under the Pattani Primary Educational Service Area Office 2 with 259 research sample. Analysis through statistical software packages by using the statistics of average and standard deviation. The research finding were as follows.

1. The characteristics of the creative leadership model according to theory on Jeanette Plauche Parker and Lucy Gremillion Begnaud Theory of school administrators under the Pattani Primary Educational Service Area Office 2 consisted of three main components. 1) vision 2) flexibility and 3) problem solving ability.

2. The creative leadership based on Jeanette Plauche Parker and Lucy Gremillion Begnaud Theory of school administrators under the Pattani Primary Educational Service Area Office 2 consisted of three attributes. 1. Vision 1) The administrators analyze and synthesize the school context to determine what will happen in the future that will lead to changed. 2) The administrators have prepared and educational quality development plan and annual action plan that is consistent with the educational institution's vision. 3) The administrators have and evaluation performance to the

educational development plan and annual action plan to improvements and monitor the achievement of school's vision. 2. Flexibility 1) The administrators have the knowledge and ability to solve a variety of operational problems. 2) The administrators have improved and changed their work methods to suit and correct the organization. 3) The administrators assign duties, responsibilities and authority to subordinates with not violate the rules. 3. Problem solving ability 1) The administrators be a consultant, give guidance and help to solve problems. 2) The administrators listen to the problems that occur and find ways or suggestions to solve the problems. 3) The administrators apply past knowledge and experience to solve problems in situations. The finding level of suitability for implementation was found that the overall and each aspect were at the highest level.

Keyword: Models; Creative Leadership; School administrators

บทนำ

นับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันการศึกษามีบทบาทและเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาประเทศให้เจริญมั่นคง ดัง พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชได้ทรงพระราชทานพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสให้กับพสกนิกรของพระองค์ตลอดระยะเวลาการครองราชย์ 70 ปี ซึ่งล้วนแต่เป็นคำสอนที่ทรงคุณค่าต่อการดำเนินชีวิตในด้านต่าง ๆ ของทุกคนเกี่ยวกับด้านการศึกษาความตอนหนึ่งว่า “ความรู้นั้นสำคัญยิ่งใหญ่ เพราะเป็นปัจจัยให้เกิดความฉลาด ความสามารถ การศึกษาหาความรู้สำคัญตรงที่ว่าต้องศึกษาเพื่อให้เกิด” “ความฉลาดรู้” คือ รู้แล้วสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง ๆ โดยไม่เป็นพิษเป็นโทษ” (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2559) การศึกษาเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ทุกประเทศใช้เป็นนโยบายหลักสำหรับการพัฒนาประเทศ ที่ผ่านมามีประเทศไทยอยู่ในช่วงวิกฤตทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองหลายครั้ง ทำให้ต้องมีการจัดการศึกษาให้ทันต่อสภาพการเปลี่ยนแปลงการพัฒนา กำลังคนของประเทศ เพื่อให้ก้าวทันต่อกระแสโลกและแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต การเปลี่ยนแปลงที่ราบเรียบแต่รวดเร็วทำให้เกิดการสร้างสภาพแวดล้อมใหม่ ๆ ที่ผู้นำองค์กรในโลกธุรกิจเรียกสภาพแวดล้อมนี้ว่า “VUCA” คำนี้ได้ถูกกำหนดขึ้นในช่วงปลายทศวรรษที่ 1990 เป็นคำที่กลุ่มทหารได้นำมาใช้ว่ากล่าวกันถึงโลกในช่วงนี้ว่า VUCA World ซึ่งมาจากคำว่า Volatility (ความผันผวน) Uncertainty (ความไม่แน่นอน) Complexity (ความซับซ้อน) และ Ambiguity (ความคลุมเครือ) ผู้เชี่ยวชาญในด้านการบริหารทรัพยากรบุคคลและการพัฒนาความเป็นผู้นำที่เกิดการสะท้อนแนวคิดถึงโลกธุรกิจที่ไม่เสถียรและเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว (Kirk Lawrence 2013, อ้างถึงใน ศรุตา ชัยสุวรรณ, 2561) สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) เป็นยุทธศาสตร์ชาติฉบับแรกของประเทศไทยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 65 ซึ่งเป็นเป้าหมายในการพัฒนาประเทศในระยะยาวกำหนดวิสัยทัศน์การพัฒนา “ประเทศมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้วด้วยการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”

ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่กล้าคิด กล้าทำ กล้าตัดสินใจ นำความเปลี่ยนแปลงกล้าเสนอแนวความคิดที่แปลกใหม่ คิดในสิ่งที่คนอื่นไม่คิด มองในสิ่งที่คนอื่นไม่มอง ทำในสิ่งที่คนอื่นไม่ทำเป็นคนอารมณ์ดี ยิ้มแย้มแจ่มใส มีสติสัมปชัญญะแม้จะตกอยู่ในสถานการณ์ที่กดดันและเลวร้ายแค่ไหนก็สามารถมองโลกในแง่ดีได้ สามารถฟันฝ่าอุปสรรคนานัปการมองวิกฤตเป็นโอกาสเสมอ คือลักษณะของบุคคลที่มีความคิดเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งมี

คุณสมบัติเด่น คือ 1) มีความคิดริเริ่ม (Originality) บุคคลมีความกระตือรือร้น อยากรู้ อยากเห็น ชอบทำในสิ่งที่สลับซับซ้อน เชื่อมั่นในแนวคิดของตนเอง 2) มีความยืดหยุ่น (Flexibility) บุคคลมีความสามารถในการคิดหาคำตอบได้หลายแง่มุม ปรับเปลี่ยนความคิด การกระทำและวิธีการตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้อย่างชาญฉลาดเปิดหู เปิดตา รับรู้และเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา 3) มีความคล่อง (Fluency) สามารถหาคำตอบได้อย่างคล่องแคล่วรวดเร็วในระยะเวลาที่จำกัด สามารถตัดสินใจได้อย่างถูกต้องแม่นยำ ทันท่วงที่แม้จะอยู่ในสถานการณ์ที่คับขันตอบสนองต่อปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างดีเยี่ยม 4) มีความละเอียดลออ (Elaboration) บุคคลที่สามารถคิดได้อย่างละเอียดลออ สุขุมรอบคอบ มีเหตุผล ตรรกะ ทัศนคติ ไตร่ตรองอย่างเป็นระบบไม่มองข้ามรายละเอียดเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่คนอื่นมองข้าม 5) มีความคิดเชิงบวก (Positive Thinking) บุคคลที่มีความคิดที่หลากหลายมิติ มองเห็นโอกาสในวิกฤติเสมอ มองตนเองและคนรอบข้างในแง่ดี สดชื่น (กิตต์กัญจน์ ปฏิพันธ์ และคณะ, 2556)

จากการศึกษาทฤษฎีภาวะผู้นำ พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์เป็นทฤษฎีที่ได้รับการยอมรับอย่างแพร่หลายทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ คือการมีปฏิริยาตอบสนองเชิงจินตนาการในโลกแห่งอนาคตโดยการคิดไตร่ตรอง อย่างละเอียดรอบคอบในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่มีความกดดันและท้าทาย เนื่องจากกระบวนการดังกล่าว มีความเกี่ยวข้องกับการดำเนินการของผู้นำโดย Jeanette Plauche Parker ศาสตราจารย์ด้านการศึกษามหาวิทยาลัยหลุยเซียนาสเตตและผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาอัจฉริยะและ Lucy Gremillion Begnaud ผู้อำนวยการศูนย์ฝึกประสบการณ์วิชาชีพด้านการสอน กล่าวถึงองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ไว้ในหนังสือการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ว่าประกอบด้วย 1) วิสัยทัศน์ 2) ความยืดหยุ่น 3) ความสามารถในการแก้ปัญหา (กิตต์กัญจน์ ปฏิพันธ์ และคณะ, 2556) จะเห็นได้ว่าที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ต้องมีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ เน้นให้มีการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น สร้างสรรค์และท้าทายมองเห็นปัญหาเป็นโจทย์และให้เรียนรู้วิธีแก้ไข สร้างวิสัยทัศน์มีภาวะผู้นำที่จะปรับปรุงพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงบริหารองค์กรตามบริบทได้อย่างเหมาะสม มีประสิทธิภาพส่งผลต่อเป้าหมายที่ได้วางไว้ซึ่งเป็นการพัฒนางานด้านการศึกษา

จากการศึกษาผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ (O-NET) ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2564-2565 มีผลคะแนนที่ต่ำกว่าระดับประเทศทุกวิชา นอกจากนี้เมื่อผู้วิจัยได้ศึกษารายงานสังเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา (SAR) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2565 มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ ผลการประเมินระดับยอดเยี่ยม มีเพียง 28 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 25.69 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2, 2565) เห็นได้ว่ามีหลายโรงเรียนที่ยังไม่ประสบผลสำเร็จตามความคาดหวังของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าอาจเนื่องมาจากหลากหลายสาเหตุ เช่นการขาดทักษะการสื่อสารรวมทั้งการสร้างแรงจูงใจในการทำงานของครู รวมทั้งไม่สามารถบริหารจัดการให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด และจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 เกี่ยวกับการบริหารการศึกษากล่าวว่า ปัญหาด้านการบริหารสถานศึกษาด้านภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ส่งผลต่อการพัฒนาการศึกษาและคุณภาพผู้เรียน โดยพบว่าการศึกษาดูต้องได้รับการพัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้รับบริการ ผู้บริหารจึงเป็นบุคคลสำคัญในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน โดยผ่านการบริหารสถานศึกษาอย่างมีคุณภาพ 4 ฝ่ายงาน ผู้บริหารแต่ละคนย่อมมีความแตกต่างกัน ทั้งในด้านความรู้ความสามารถและวิสัยทัศน์ การปรับตัวการแก้ไขปัญหาและสถานการณ์ต่าง ๆ โดยอาศัยประสบการณ์และความเข้าใจลึกซึ้ง ซึ่งบ่งชี้ให้เห็นว่าภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นหัวใจสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาให้มากยิ่งขึ้น

สอดคล้องกับงานวิจัยของกิตติกาญจน์ ปฏิพันธ์ และคณะ (2556) ได้กล่าวไว้ว่า บุคคลที่มีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์จะมีคุณสมบัติด้านมีความยืดหยุ่น มีความสามารถในการปรับตัว มีวิสัยทัศน์มีภาวะผู้นำทั้งทางด้านการคิดและการกระทำนำด้วยการมองภาพในอนาคตที่กว้างไกล ดังนั้น ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษานับเป็นกุญแจสำคัญที่เชื่อมโยงกับคุณภาพการจัดการเรียนการสอน ซึ่งทั้งหมดนี้ล้วนต้องใช้ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษารวมถึงภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งมีผลต่อการบริหารจัดการและควมมีประสิทธิภาพของสถานศึกษา

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้ค้นคว้าอิสระเห็นถึงความสำคัญจึงนำสู่การศึกษารูปแบบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ตามทฤษฎีของ Jeanette Plache Parker and Lucy Gremillion Begnaud ของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 เพื่อนำผลเป็นข้อมูลให้แก่ผู้บริหารสถานศึกษานำไปปรับปรุงพัฒนาให้สอดคล้องกับบริบทในสถานศึกษา และสามารถนำไปพัฒนาการบริหารงานเพื่อยกระดับคุณภาพทางการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะของรูปแบบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ตามทฤษฎีของ Jeanette Plache Parker and Lucy Gremillion Begnaud ของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2
2. เพื่อสร้างรูปแบบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ตามทฤษฎีของ Jeanette Plache Parker and Lucy Gremillion Begnaud ของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาคุณลักษณะของรูปแบบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ตามทฤษฎีของ Jeanette Plache Parker and Lucy Gremillion Begnaud ของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1.1 ผู้วิจัยศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ตามทฤษฎีของ Jeanette Plache Parker and Lucy Gremillion Begnaud ของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 เพื่อให้ได้ประเด็นการสัมภาษณ์

1.2 ดำเนินการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structure Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 11 คน ประกอบด้วย ครูและผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อนำไปสร้างกรอบแนวคิดและร่างรูปแบบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ตามทฤษฎีของ Jeanette Plache Parker and Lucy Gremillion Begnaud ของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2

ขั้นตอนที่ 2 สร้างรูปแบบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ตามทฤษฎีของ Jeanette Plache Parker and Lucy Gremillion Begnaud ของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 โดยมีขั้นตอน ดังนี้

2.1 นำข้อมูลที่ได้จากเก็บข้อมูลในข้อ 1.1 และ 1.2 มากร่างรูปแบบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ตามทฤษฎีของ Jeanette Plache Parker and Lucy Gremillion Begnaud ของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2

2.2 นำร่างรูปแบบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ตามทฤษฎีของ Jeanette Plache Parker and Lucy Gremillion Begnaud ของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 มาสร้างแบบสอบถามสอบถามความเหมาะสมของรูปแบบในการนำไปปฏิบัติ เป็นข้อคำถาม 5 ระดับ จำนวน 3 ด้าน 30 ข้อ ได้แก่ 1) ด้านวิสัยทัศน์ มีจำนวน 10 ข้อ 2) ด้านความยืดหยุ่น มีจำนวน 10 ข้อ 3) ด้านความสามารถในการแก้ปัญหา มีจำนวน 10 ข้อ เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน วิเคราะห์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับอยู่ที่ระดับ .988

2.3 แบบสอบถามสอบถามความเหมาะสมของรูปแบบในการนำไปปฏิบัติ
กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูและผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 จำนวน 295 คน โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับฉลากแบบไม่คืนกลับ (Without Replacement) วิเคราะห์ข้อมูลโดยค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

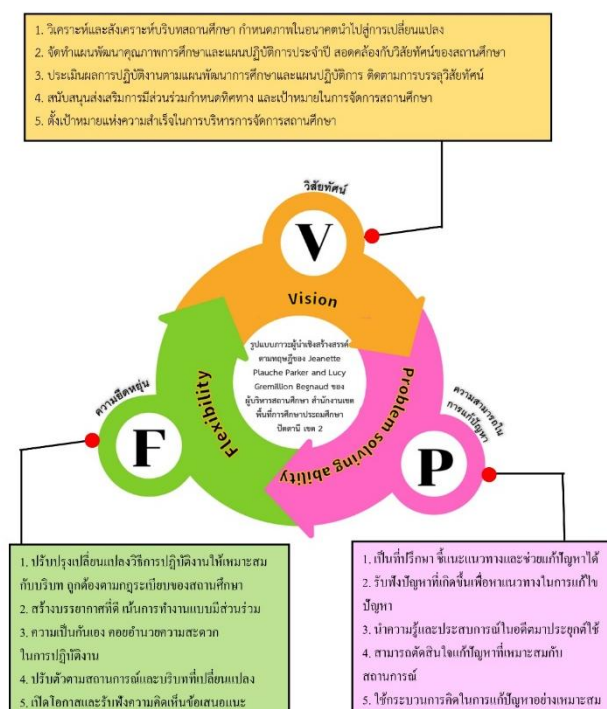
1. คุณลักษณะของรูปแบบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ตามทฤษฎีของ Jeanette Plache Parker and Lucy Gremillion Begnaud ของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 ประกอบด้วย 3 ด้าน ดังนี้

1.1 ด้านวิสัยทัศน์ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องสามารถมองภาพอนาคตและต้องกำหนดจุดหมายปลายทางที่ตอบโจทยความต้องการของชุมชนหรือของผู้รับบริการ ซึ่งวิสัยทัศน์เป็นหัวใจสำคัญในเรื่องของการพัฒนาองค์กรหรือจุดร่วมในการพัฒนาเป้าหมายร่วมกันเป็นเหมือนเข็มทิศ เพราะฉะนั้นการวางแผนหรือการมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนก็จะไม่ทำให้เสียเวลาในการดำเนินงานและตอบโจทยในนโยบายทุกระดับ มีการ SWOT (SWOT Analysis) โดยคำนึงถึงความต้องการของชุมชนกำหนดจุดแข็ง จุดอ่อนต่าง ๆ โดยใช้ภาคีเครือข่าย ใช้ทุกมิติมาร่วมกำหนดวิสัยทัศน์ ตัวแทนชุมชน ตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษา ตัวแทนผู้ปกครอง สนับสนุนให้มีการแสดงความคิดเห็นในการขับเคลื่อนสถานศึกษาร่วมกันจากทุกฝ่าย เพื่อสะท้อนความต้องการของชุมชน ผู้ปกครองร่วมกัน

1.2 ด้านความยืดหยุ่น คือ การที่ผู้บริหารสถานศึกษามีการปรับตัวตามสถานการณ์และบริบทที่เปลี่ยนแปลง มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงวิธีการปฏิบัติงานให้เหมาะสมกับบริบทขององค์กรมีความเหมาะสมถูกต้องตามกฎระเบียบของสถานศึกษาเปิดโอกาสและรับฟังความคิดเห็นข้อเสนอแนะที่แตกต่างของผู้ได้บังคับบัญชา มีความรู้ความสามารถในการแก้ไขปัญหาการดำเนินงานที่หลากหลายสนับสนุนและส่งเสริมให้ผู้ได้บังคับบัญชาคิดหาวิธีการใหม่ ๆ มาใช้เพื่อพัฒนาการปฏิบัติงาน มอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบและมอบอำนาจแก่ผู้ได้บังคับบัญชาที่ไม่ขัดต่อกฎระเบียบ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลในการปฏิบัติงานและวางแผนการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ มีความเป็นกันเองและคอยอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานสามารถแยกแยะความแตกต่างระหว่างข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นได้ สร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงานโดยเน้นการทำงานแบบมีส่วนร่วม

1.3 ด้านความสามารถในการแก้ปัญหา ผู้บริหารควรนำความรู้หรือศาสตร์ด้านต่าง ๆ มาใช้ในการแก้ปัญหา หรือทฤษฎีใดที่เหมาะสมกับสถานการณ์แบบใด ต้องใช้การไตร่ตรอง คิครอบคอบอาศัยจากประสบการณ์ในการบริหารงาน การตัดสินใจของผู้บริหารบางครั้งต้องอาศัยเวลาในการคิดทบทวนถึงผลดีผลเสียที่จะเกิดขึ้นและส่งผลกระทบต่อการบริหารงาน บางครั้งอาจจะไม่ถูกใจ แต่เป็นแนวทางที่ถูกต้อง การแก้ปัญหาความขัดแย้งในการปฏิบัติงาน ผู้บริหารต้องอาศัยความร่วมมือและเปิดใจแก้ปัญหาให้ตรงจุดโดยมีขั้นตอนที่ชัดเจน ผู้บริหารที่สามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างรวดเร็ว การปฏิบัติงานก็จะไม่ติดขัดสามารถแก้ไขได้และให้คำปรึกษาแก่ครู ต้องมีวิธีการและทางออกให้สำหรับปัญหานั้น ๆ

2. รูปแบบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ตามทฤษฎีของ Jeanette Plache Parker and Lucy Gremillion Begnaud สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 มีดังนี้

ภาพที่ 1 รูปแบบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ตามทฤษฎีของ Jeanette Plache Parker and Lucy Gremillion Begnaud ของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2

รูปแบบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ตามทฤษฎีของ Jeanette Plache Parker and Lucy Gremillion Begnaud ของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 ดังนี้

1. ด้านวิสัยทัศน์ (Vision) ได้กำหนดรูปแบบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ตามทฤษฎีของ Jeanette Plache Parker and Lucy Gremillion Begnaud ของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 ดังนี้ 1) วิเคราะห์และสังเคราะห์บริบทสถานศึกษา กำหนดภาพในอนาคตนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง 2) จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปี สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา

- 3) ประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาการศึกษาและแผนปฏิบัติการ ติดตามการบรรลุวิสัยทัศน์
- 4) สนับสนุนส่งเสริมการมีส่วนร่วมกำหนดทิศทาง และเป้าหมายในการจัดการสถานศึกษา
- 5) ตั้งเป้าหมายแห่งความสำเร็จในการบริหารการจัดการสถานศึกษา

2. ด้านความยืดหยุ่น (Flexibility) ได้กำหนดรูปแบบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ตามทฤษฎีของ Jeanette Plache Parker and Lucy Gremillion Begnaud ของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 ดังนี้ 1) ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงวิธีการปฏิบัติงานให้เหมาะสมกับบริบท ถูกต้องตามกฎระเบียบของสถานศึกษา 2) สร้างบรรยากาศที่ดี เน้นการทำงานแบบมีส่วนร่วม 3) ความเป็นกันเอง คอยอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน 4) ปรับตัวตามสถานการณ์และบริบทที่เปลี่ยนแปลง 5) เปิดโอกาสและรับฟังความคิดเห็นข้อเสนอแนะ

3. ด้านความสามารถในการแก้ปัญหา (Problem solving ability) ได้กำหนดรูปแบบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ตามทฤษฎีของ Jeanette Plache Parker and Lucy Gremillion Begnaud ของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 ดังนี้ 1) เป็นที่ปรึกษา ชี้แนะแนวทางและช่วยแก้ปัญหาได้ 2) รับฟังปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา 3) นำความรู้และประสบการณ์ในอดีตมาประยุกต์ใช้ 4) สามารถตัดสินใจแก้ปัญหาที่เหมาะสมกับสถานการณ์ 5) ใช้กระบวนการคิดในการแก้ปัญหาอย่างเหมาะสม

ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ตามทฤษฎีของ Jeanette Plache Parker and Lucy Gremillion Begnaud สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 มีดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมของรูปแบบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ตามทฤษฎีของ Jeanette Plache Parker and Lucy Gremillion Begnaud ของผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 ภาพรวมและรายด้าน (n=3)

ด้านที่	ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ของผู้บริหารสถานศึกษา	ความเหมาะสม			
		$\bar{X}$	SD	ระดับ	ลำดับที่
1	ด้านวิสัยทัศน์	4.51	0.22	มากที่สุด	1
2	ด้านความยืดหยุ่น	4.42	0.23	มาก	3
3	ด้านความสามารถในการแก้ปัญหา	4.44	0.27	มาก	2
รวม		4.46	0.19	มาก	

จากตารางที่ 1 ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ตามทฤษฎีของ Jeanette Plache Parker and Lucy Gremillion Begnaud สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.46, SD= 0.19) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านวิสัยทัศน์ ($\bar{X}$ = 4.51, SD= 0.22) รองลงมาคือ ด้านความสามารถในการแก้ปัญหา ($\bar{X}$ = 4.44, SD= 0.27) และด้านความยืดหยุ่น ($\bar{X}$ = 4.42, SD= 0.23) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมในการนำรูปแบบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ตามทฤษฎีของ Jeanette Plache Parker and Lucy Gremillion Begnaud ของผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 ด้านวิสัยทัศน์ ไปปฏิบัติ (n=295)

ข้อ	ด้านวิสัยทัศน์	ความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติ			
		$\bar{X}$	SD	ระดับ	ลำดับที่
1	มีการวิเคราะห์และสังเคราะห์บริบทสถานศึกษาเพื่อกำหนดภาพในอนาคตที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง	4.85	0.37	มากที่สุด	1
2	มีการตั้งเป้าหมายแห่งความสำเร็จในการดำเนินงานบริหารการจัดการสถานศึกษา	4.55	0.50	มากที่สุด	5
3	มีการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปีที่สุดคล้องกับวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา	4.69	0.59	มากที่สุด	2
4	มีการสนับสนุนส่งเสริมให้ผู้ใต้บังคับบัญชาและผู้มีส่วนร่วมนำกำหนดทิศทางและเป้าหมายในการจัดการสถานศึกษา	4.58	0.50	มากที่สุด	4
5	มีความสามารถสื่อสารวิสัยทัศน์ต่อผู้ใต้บังคับบัญชาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องให้ตระหนักและเห็นคุณค่าในการเกิดวิสัยทัศน์ร่วมกัน	4.45	0.51	มาก	7
6	มีการดำเนินการตามแผนพัฒนาการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปีอย่างเป็นรูปธรรมเพื่อบรรลุวิสัยทัศน์	4.22	0.70	มาก	8
7	มีการประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปีนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขเพื่อติดตามการบรรลุวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา	4.61	0.53	มากที่สุด	3
8	ใช้ข้อมูลสารสนเทศประกอบการตัดสินใจ	4.51	0.57	มากที่สุด	6
9	มีความสามารถขับเคลื่อนสถานศึกษานำไปสู่ทิศทางการเปลี่ยนแปลงที่ดี	4.16	0.57	มาก	9
10	สามารถนำแนวความคิดมาสู่แนวทางปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม	4.51	0.54	มากที่สุด	6
รวม		4.51	0.22	มากที่สุด	

จากตารางที่ 2 ความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติ ด้านวิสัยทัศน์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.51, SD = 0.22) เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยในแต่ละข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการวิเคราะห์และสังเคราะห์บริบทสถานศึกษาเพื่อกำหนดภาพในอนาคตที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง ($\bar{X}$ = 4.85, SD = 0.37) รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปีที่สุดคล้องกับวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา ($\bar{X}$ = 4.69, SD = 0.59) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถขับเคลื่อนสถานศึกษานำไปสู่ทิศทางการเปลี่ยนแปลงที่ดี ($\bar{X}$ = 4.16, SD = 0.57)

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมในการนำรูปแบบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ตามทฤษฎีของ Jeanette Plache Parker and Lucy Gremillion Begnaud ของผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 ด้านยืดหยุ่น ไปปฏิบัติ (n=295)

ข้อ	ด้านความยืดหยุ่น	ความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติ			
		$\bar{X}$	SD	ระดับ	ลำดับที่
1	มีการปรับตัวตามสถานการณ์และบริบทที่เปลี่ยนแปลง	4.53	0.52	มากที่สุด	4
2	มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงวิธีการปฏิบัติงานให้เหมาะสมกับบริบทขององค์กรมีความเหมาะสมถูกต้องตามกฎระเบียบของสถานศึกษา	4.58	0.51	มากที่สุด	1
3	เปิดโอกาสและรับฟังความคิดเห็นข้อเสนอแนะที่แตกต่างของผู้ใต้บังคับบัญชา	4.49	0.55	มาก	5
4	มีความรู้ความสามารถในการแก้ไขปัญหาการดำเนินงานที่หลากหลาย	4.28	0.44	มาก	9
5	สนับสนุนและส่งเสริมให้ผู้ใต้บังคับบัญชาคิดหาวิธีการใหม่ ๆ มาใช้เพื่อพัฒนาการปฏิบัติงาน	4.31	0.63	มาก	8
6	มอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบและมอบอำนาจแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาที่ไม่ขัดต่อกฎระเบียบ	4.47	0.54	มาก	6
7	มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลในการปฏิบัติงานและวางแผนการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ	4.11	0.31	มาก	10
8	มีความเป็นกันเองและคอยอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน	4.54	0.53	มากที่สุด	3
9	สามารถแยกแยะความแตกต่างระหว่างข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นได้	4.43	0.54	มาก	7
10	สร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงานโดยเน้นการทำงานแบบมีส่วนร่วม	4.57	0.53	มากที่สุด	2
รวม		4.42	0.23	มาก	

จากตารางที่ 3 ความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติ ด้านความยืดหยุ่นโดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42$, $SD = 0.23$) เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยในแต่ละข้อ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงวิธีการปฏิบัติงานให้เหมาะสมกับบริบทขององค์กรมีความเหมาะสมถูกต้องตามกฎระเบียบของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.58$, $SD = 0.51$) รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงานโดยเน้นการทำงานแบบมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 4.57$, $SD = 0.53$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลในการปฏิบัติงานและวางแผนการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 4.11$, $SD = 0.31$)

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมในการนำรูปแบบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ตามทฤษฎีของ Jeanette Plache Parker and Lucy Gremillion Begnaud ของผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 ด้านความสามารถในการแก้ปัญหา ไปปฏิบัติ (n=295)

ข้อ	ด้านความสามารถในการแก้ปัญหา	ความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติ			
		$\bar{X}$	SD	ระดับ	ลำดับที่
1	ใช้กระบวนการคิดในการแก้ปัญหอย่างเหมาะสม	4.53	0.55	มากที่สุด	3
2	มีกระบวนการแก้ปัญหาที่มีแบบแผนและทิศทางเป็นขั้นตอน	4.52	0.57	มากที่สุด	4
3	สามารถแก้ไขปัญหที่เกิดจากความขัดแย้งในสถานศึกษาให้คลี่คลายไปในทางที่ดีได้	4.50	0.59	มาก	5
4	เป็นที่ปรึกษา ชี้แนะแนวทางและช่วยแก้ปัญหาได้	4.57	0.54	มากที่สุด	1
5	มีทักษะและไหวพริบในการแก้ไขปัญหเฉพาะหน้า	4.23	0.47	มาก	7
6	ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความร่วมมือในการแก้ไขปัญหา	4.35	0.68	มาก	6
7	รับฟังปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อหาแนวทางหรือข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหา	4.57	0.55	มากที่สุด	1
8	นำความรู้และประสบการณ์ในอดีตมาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาในสถานการณ์ปัจจุบัน	4.56	0.56	มากที่สุด	2
9	มีการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบการแก้ปัญหอย่างใกล้ชิด	4.04	0.30	มาก	8
10	สามารถตัดสินใจแก้ปัญหที่เหมาะสมกับสถานการณ์	4.56	0.54	มากที่สุด	2
รวม		4.44	0.27	มาก	

จากตารางที่ 4 ความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติ ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาโดยภาพรวมพบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$, $SD = 0.27$) เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ย ในแต่ละข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นที่ปรึกษา ชี้แนะแนวทางและช่วยแก้ปัญหาได้ ($\bar{X} = 4.57$, $SD = 0.55$) และผู้บริหารสถานศึกษารับฟังปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อหาแนวทางหรือข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหา รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษานำความรู้และประสบการณ์ในอดีตมาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาในสถานการณ์ปัจจุบัน ($\bar{X} = 4.56$, $SD = 0.56$) และผู้บริหารสถานศึกษาสามารถตัดสินใจแก้ปัญหที่เหมาะสมกับสถานการณ์ ($\bar{X} = 4.56$, $SD = 0.54$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดอยู่ในระดับมาก คือ ผู้บริหารสถานศึกษาของท่านมีการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบการแก้ปัญหอย่างใกล้ชิด ($\bar{X} = 4.04$, $SD = 0.30$)

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยอภิปรายผลได้ ดังนี้

คุณลักษณะของรูปแบบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ตามทฤษฎีของ Jeanette Plache Parker and Lucy Gremillion Begnaud สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 จากผลการวิจัย พบว่า

1. คุณลักษณะของรูปแบบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ตามทฤษฎีของ Jeanette Plache Parker and Lucy Gremillion Begnaud สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 ด้านวิสัยทัศน์ จากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการวิเคราะห์และสังเคราะห์บริบทสถานศึกษา เพื่อกำหนดภาพในอนาคตที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง มีการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปี ที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของสถานศึกษามีการประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปีนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขเพื่อติดตามการบรรลุวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา เนื่องจากผู้บริหารแสดงพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการมองภาพในอนาคตอย่างชัดเจนนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่มุ่งสู่ความเป็นเลิศ คนที่มีวิสัยทัศน์จะเป็นคนที่มองไกล กล้าที่จะปรับเปลี่ยนเรียนรู้เปิดรับสิ่งใหม่ ๆ เพื่อที่จะกำหนดทิศทางและจุดหมายที่ชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของหทัยกานต์ เลขานุกิจ (2563) ได้ศึกษาการพัฒนา รูปแบบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งพบว่า ผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลในการบริหารจะเป็นผู้ที่สามารถกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และยุทธศาสตร์ของสถานศึกษาโดยสร้างความคาดหวังระดับสูง

2. คุณลักษณะของรูปแบบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ตามทฤษฎีของ Jeanette Plache Parker and Lucy Gremillion Begnaud สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 ด้านความยืดหยุ่น จากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงวิธีการปฏิบัติงานให้เหมาะสมกับบริบทขององค์กรมีความเหมาะสมถูกต้อง ตามกฎระเบียบของสถานศึกษาสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงานโดยเน้นการทำงานแบบมีส่วนร่วม มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลในการปฏิบัติงานและวางแผนการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพเปิดโอกาสและรับฟังความคิดเห็นข้อเสนอแนะที่แตกต่างของผู้ใต้บังคับบัญชา เนื่องจากว่า สถานการณ์ปัจจุบันที่มีความผันผวนอย่างรวดเร็ว ผู้บริหารที่สามารถใช้ความสามารถในการคิดและมองปัญหา พร้อมทั้งจะมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงวิธีการปฏิบัติงานให้เหมาะสมปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ที่คลุมเครือ กัดดัน ทำลาย หรือมีความไม่แน่นอนได้อย่างไม่มีปัญหา สอดคล้องกับชนภรณ์ อีอัครกุล (2560) ได้กล่าวไว้ว่า ความยืดหยุ่นเป็นความเข้าใจสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นและพร้อมที่จะยอมรับในการเปลี่ยนแปลง และสามารถปรับตัวให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม นอกจากนี้มีการจูงใจให้ผู้ร่วมงานให้เห็นคุณค่าในการทำงานของตนเอง

3. คุณลักษณะของรูปแบบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ตามทฤษฎีของ Jeanette Plache Parker and Lucy Gremillion Begnaud สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 ด้านความสามารถในการแก้ปัญหา จากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถเป็นที่ปรึกษา ชี้แนะแนวทางและช่วยแก้ปัญหาได้ รับฟังปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อหาแนวทางหรือข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาสามารถนำความรู้และประสบการณ์ในอดีตมาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาในสถานการณ์ปัจจุบัน เนื่องจากว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาเป็นเรื่องที่จำเป็น มีอาจหลีกเลี่ยงได้ของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ต้องประสบพบเจอเป็นประจำทุกวัน การนำความรู้และประสบการณ์ในอดีตมาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาในสถานการณ์ปัจจุบันหากผู้บริหาร

สามารถแก้ไขปัญหาให้คลี่คลายไปในทางที่ดีได้ ก็จะสะท้อนถึงคุณภาพของผู้บริหาร ซึ่งสอดคล้องกับของ จันจิรา น้ำขาว (2562) ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 พบว่าผู้บริหารสถานศึกษามีการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นร่วมกันกับครูและบุคลากร โดยมุ่งเน้นประโยชน์สูงสุดของสถานศึกษา กระตุ้นให้มีส่วนร่วมในการไขปัญหาาร่วมกัน โดยมีวิธีการการแก้ปัญหามากกว่าหนึ่งทางเลือก ผู้บริหารยังสามารถเลือกทางออกที่ดีที่สุดที่ทำให้ทุกฝ่ายพอใจและได้รับผลประโยชน์การแก้ปัญหาเป็นการสื่อสารระหว่างบุคคลสองบุคคล หรือมากกว่าขึ้นไป

4. ความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติ ด้านวิสัยทัศน์ โดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรอชียะห์ ลาเต๊ะ (2560) ได้ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดปัตตานี พบว่า ระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดปัตตานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกันกับงานวิจัยของมะนาฟี อินนุยชี (2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดนราธิวาส พบว่าด้านวิสัยทัศน์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องมาจากการที่ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ ซึ่งถือว่าเป็นหัวใจสำคัญของผู้บริหารที่ต้องมีคุณสมบัติภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ มีการวิเคราะห์และสังเคราะห์บริบท เพื่อกำหนดภาพในอนาคตที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง วางแผนปฏิบัติการตามกลยุทธ์ พันธกิจและเป้าหมายสามารถนำแนวคิดมาสู่การปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม มีความสามารถในการกำหนดภาพความสำเร็จของสถานศึกษาที่ทันสมัยและความต้องการของโลกในยุคปัจจุบัน

5. ความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติ ด้านความยืดหยุ่น โดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเตือนใจ สุนกุล (2562) ได้ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 พบว่า ระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านความยืดหยุ่น โดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก เนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษา มีความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์และบริบทที่เปลี่ยนแปลงมีการปรับปรุงวิธีการปฏิบัติงานให้ถูกต้องตามกฎระเบียบ ข้อบังคับและเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา สอดคล้องกับชนภรณ์ อีอตระกูล (2560) ได้กล่าวไว้ว่า ความยืดหยุ่นว่าเป็นความเข้าใจสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นและพร้อมที่จะยอมรับในการเปลี่ยนแปลง และสามารถปรับตัวให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม นอกจากนี้มีการจูงใจให้ผู้ร่วมงานให้เห็นคุณค่าในการทำงานของตนเอง

6. ความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติ ด้านความสามารถในการแก้ปัญหา โดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของของพัชรี อินทาปัจ (2563) ที่ได้กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ มีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนและท้องถิ่นในการแก้ปัญหาและพัฒนาสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านวิสัยทัศน์ผู้บริหารควรสามารถขับเคลื่อนสถานศึกษานำไปสู่ทิศทางการเปลี่ยนแปลงที่ดีและสามารถดำเนินการตามแผนพัฒนาการศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปีอย่างเป็นรูปธรรมเพื่อบรรลุวิสัยทัศน์ สามารถที่จะสื่อสารต่อผู้ใต้บัญชาและผู้ที่เกี่ยวข้องให้ตระหนักและเกิดวิสัยทัศน์ร่วมกัน
2. ด้านความยืดหยุ่นผู้บริหารควรมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลในการปฏิบัติงานและการวางแผนงานให้มีประสิทธิภาพ ควรมีความรู้ความสามารถในการแก้ไขปัญหาการดำเนินการที่หลากหลาย พร้อมทั้งสนับสนุนให้มีการส่งเสริมคิดหาวิธีการใหม่ ๆ มาใช้เพื่อพัฒนาการปฏิบัติงานและสามารถแยกแยะความแตกต่างระหว่างข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นได้ เปิดโอกาสรับฟังความคิดเห็นข้อเสนอแนะที่แตกต่างของผู้ใต้บังคับบัญชา
3. ด้านความสามารถในการแก้ปัญหา ผู้บริหารควรมีการกำกับติดตามตรวจสอบการแก้ปัญหาอย่างใกล้ชิด มีทักษะและไหวพริบในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดจากความขัดแย้งในสถานศึกษาให้คลี่คลายไปในทางที่ดีได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2
2. ควรศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดอื่น

เอกสารอ้างอิง

- กิตติกาญจน์ ปฏิพันธ์, จักรกฤษณ์ โปตาพล และวิไลพรรณ เสรีวัฒน์. (2556). *ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ : สิ่งที่ต้องทำสำหรับทุกคนในอนาคต*. ขอนแก่น: คลังนานา.
- จันจิรา น้ำขาว. (2562). *ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ชนภรณ์ อีตตะกุล. (2560). *องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดชายแดนใต้*. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- เดือนใจ สุนกุล. (2562). *ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- พัชรี อินทาปัจ. (2563). *ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- มะนาพี อินบุญชี. (2564). *ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดนราธิวาส*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.

รอชียะห์ ลาเต๊ะ. (2560). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดปัตตานี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

ศรุดา ชัยสุวรรณ. (2561). การศึกษาในการพัฒนาประเทศ. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดีจำกัด.

สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา. (2559). 7 ทศวรรษได้ร่วมพระบารมีพระบรมราโชวาทด้านการศึกษา. กรุงเทพฯ : เอส. ซี.พรีนท์แอนด์แพค.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2. (2565). รายงานสังเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพภายใน ของสถานศึกษา (SAR) ระดับการศึกษาปฐมวัยและระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2565. : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2

หทัยกานต์ เลหานุกิจ. (2563). การพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

